

2021 M. BIRŽELIO 14 D.

Europos Sąjungos fondų ir kitų investicijų į švietimo ir mokslo infrastruktūrą masto ir poveikio vertinimas

INVESTICIJŲ Į INTEGRUOTUS MOKSLO, STUDIJŲ IR VERSLO CENTRUS (SLĖNIUS) VERTINIMO ATVEJO STUDIJOS GALUTINĖ ATASKAITA

Kuriame Lietuvos ateitį

2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

Paslaugų sutartis finansuojama iš Europos socialinio fondo, paslaugos teikiamos LR finansų ministerijos užsakymu.

TURINYS

Turinys.....	2
Lentelių sąrašas	3
Paveikslų sąrašas.....	3
Naudojamos santrumpos.....	4
Įvadas.....	5
1. Atvejo studijos koncepcija.....	6
1.1 Atvejo studijos objektas.....	6
1.1.1 Atvejo studijos tikslas	13
1.1.2 Vertinimo kriterijų ir metodų apžvalga	14
2. Analizės rezultatai.....	18
2.1 Slėnių plėtros programų ir jose numatytų siektinų rodiklių apžvalga	18
2.2 Investicijų į Slėnius mastas	21
2.3 Investicijų į Slėnius rezultatyvumas	25
2.4 Investicijų į Slėnius efektyvumas	34
2.5 Investicijų į Slėnius poveikio vertinimas	35
3. Išvados	46
4. Literatūros sąrašas	50
5. Priedai	52
5.1 Atliekant studiją slėniams priskiriami subjektai	52
5.2 Analizei pasirinktų stebėsenos rodiklių apibrėžimas	54
5.3 Analizuojamų priemonių pasiskirstymas pagal skirtingus Slėnius.....	56
5.4 Slėnių plėtros programose numatytų rodiklių sąsajos su tolesnei analizei pasirinktais rodikliais 58	
5.5 Slėnių bendradarbiavimo su įmonėmis pavyzdžiai	64
5.6 Interviu respondentų sąrašas	67

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 LENTELĖ. 2007–2013 M. IR 2014–2020 M. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PRIEMONĖS, KURIOMIS FINANSUOTOS INVESTICIJOS Į SLĖNIUS.....	9
2 LENTELĖ. TOLESNEI ANALIZEI PASIRINKTI SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMŲ RODIKLIAI.....	20
3 LENTELĖ. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ, SKIRTŲ SLĖNIAMS, PASISKIRSTYMAS TARP 2007–2013 M. IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIŲ.....	21
4 LENTELĖ. KIEKVIENO SLĖNIO EFEKTYVUMO NUOKRYPIS NUO SLĖNIŲ EFEKTYVUMO VIDURKIO.....	34
5 LENTELĖ. ATLIEKANT STUDIJĄ SLĖNIAMS PRISKIRIAMAI SUBJEKTAI.....	52
6 LENTELĖ. ANALIZEI PASIRINKTŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ APIBRĖŽIMAS.....	54
7 LENTELĖ. ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL KIEKVIENĄ IŠ 5 SLĖNIŲ.....	56
8 LENTELĖ. SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMOSE NUMATYTŲ RODIKLIŲ SAŠAJOS SU TOLESNEI ANALIZEI PASIRINKTAIS RODIKLIAIS.....	58
9 LENTELĖ. INTERVIU RESPONDENTŲ SĄRAŠAS.....	67

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 PAVEIKSLAS. ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ TIPUS 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS.....	22
2 PAVEIKSLAS. ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ TIPUS TARP 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIŲ.....	22
3 PAVEIKSLAS. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PRIEMONĖS, INVESTAVUSIOS Į SLĖNIŲ KŪRIMĄ IR PLĖTRĄ, 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS.....	23
4 PAVEIKSLAS. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PRIEMONIŲ FINANSAVIMO PASISKIRSTYMAS TARP SLĖNIŲ 2007–2020 M.....	24
5 PAVEIKSLAS. Į SLĖNIŲ PROJEKTUS INVESTAVUSIŲ ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ PASISKIRSTYMAS TARP SKIRTINGŲ SLĖNIŲ 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS.....	24
6 PAVEIKSLAS. VISŲ SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS.....	26
7 PAVEIKSLAS. „NEMUNO“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS.....	27
8 PAVEIKSLAS. „SANTAKOS“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS.....	28
9 PAVEIKSLAS. „SAULĖTEKIO“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS.....	29
10 PAVEIKSLAS. „SANTAROS“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS.....	31
11 PAVEIKSLAS. „JŪRINIO“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS.....	32
12 PAVEIKSLAS. ATSKIRŲ SLĖNIŲ REZULTATYVUMO NUOKRYPIAI LYGINANT SU BENDRU VIDUTINIŲ SLĖNIŲ REZULTATYVUMU.....	33
13 PAVEIKSLAS. SLĖNIŲ INDĖLIO Į MOKSLO IR VERSLO BENDRADARBIAVIMĄ, BENDRŲ MOKSLO IR VERSLO MTEPI PROJEKTŲ MASTO IR BENDRADARBIAVIMO INTENSIVUMO ATITIKIMO SLĖNIŲ KŪRIMO METU TURĖTIEMS LŪKESČIAMS VERTINIMAS.....	38

NAUDOJAMOS SANTRUMPOS

APC	Atviros prieigos centras
BVP	Bendrasis vidaus produktas
EAVP	2007–2013 m. ekonomikos augimo veiksmų programa
EIMIN	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (<i>anksčiau – Lietuvos Respublikos ūkio ministerija</i>)
ES	Europos Sąjunga
ESIVP	2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa
FM	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Investicijų į Slėnius vertinimo atvejo studijos ataskaita	Investicijų į integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (Slėnius) vertinimo atvejo studijos ataskaita
Koncepcija	Slėnių sukūrimo aspektus numatančią Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepciją
LMT	Lietuvos mokslo taryba
MITA	Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra
MOSTA	Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (<i>nuo 2019 m. rugpjūčio 1 d. – Vyriausybės strateginės analizės centras (STRATA)</i>)
MSI	Mokslo ir studijų institucija
MTP	Mokslo ir technologijų parkas
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI	Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos
MVĮ	Labai maža, maža ir vidutinė įmonė
SFMIS	ES struktūrinės paramos kompiuterinė informacinė valdymo ir priežiūros sistema
SSVP	2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
Slėnis	Integruotas mokslo, studijų ir verslo centras
ŠMSM	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (<i>anksčiau – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija</i>)
ŽIVP	2007–2013 m. žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programa

ĮVADAS

Remiantis 2020 m. lapkričio 23 d. tarp Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (*toliau – FM*) ir paslaugų teikėjo UAB „BGI Consulting“ sudaryta sutartimi Nr. 14P-78 „ES fondų ir kitų investicijų į švietimo ir mokslo infrastruktūrą masto ir poveikio vertinimo paslaugos“, teikiama investicijų į integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus (*toliau – Slėnius*) vertinimo atvejo studijos galutinė ataskaita (*toliau – investicijų į Slėnius vertinimo atvejo studijos ataskaita*).

Investicijų į Slėnius vertinimo atvejo studijos ataskaitoje pateikiamas detalus atvejo studijos objekto ir tikslų apibrėžimas, vertinimo kriterijų ir naudojamų duomenų rinkimo ir vertinimo metodų apžvalga. Taip pat ataskaitoje pateikiami Slėnių plėtros programose numatytų stebėsenos rodiklių apžvalgos ir grupavimo, investicijų į Slėnius masto, investicijų į Slėnius rezultatyvumo ir efektyvumo analizės, ilgalaikio investicijų į Slėnius poveikio mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimui vertinimo rezultatai.

Investicijų į Slėnius vertinimo atvejo studijos galutinę ataskaitą sudaro trys dalys. Pirmojoje ataskaitos dalyje pristatoma atvejo studijos koncepcija, antrojoje – analizės ir vertinimo rezultatai, o trečiojoje pateikiamos atvejo studijos išvados. Ataskaitos prieduose pateikiama dalis detalesnių rezultatų ir detalesnė informacija apie atliekant studiją taikytus duomenų rinkimo ir analizės metodus.

1. ATVEJO STUDIJS KONCEPCIJA

1.1 ATVEJO STUDIJS OBJEKTAS

Pagrindinis atvejo studijos objektas – 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. finansavimo laikotarpių Europos Sąjungos (*toliau – ES*) struktūrinių fondų investicijos į 5 integruotus mokslo, studijų ir verslo centrus („Saulėtekio“, „Santaros“, „Santakos“, „Nemuno“ ir „Jūrinį“ slėnius), ypatingą dėmesį skiriant investicijoms, skatinančioms mokslo ir studijų institucijų (*toliau – MSI*) ir privataus sektoriaus bendradarbiavimą.

Integruotas mokslo, studijų ir verslo centras (*Slėnis*) apibrėžiamas kaip mokslinių tyrimų, studijų ir žinioms imlaus verslo potencialas (subjektų visuma), paprastai sutelktas vienoje teritorijoje, turintis bendrą arba susijusią infrastruktūrą ir kryptingai prisidedantis prie žinių visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo¹. Taigi, Slėniai suprantami kaip apimantys tris susijusius elementus – mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (*toliau – MTEP*), studijas ir žinioms imlų verslą bei jų bendrai naudojamą arba susijusią infrastruktūrą ir tarpusavio sąryšius.

Šioje studijoje Slėniai analizuojami vertinant Slėnius sudarantiems konkretiems subjektams tekusias investicijas ir dėl šių investicijų įgyvendinimo pasiektus rezultatus bei jų poveikį. Konkretūs subjektai, kurie šios studijos rėmuose priskiriami kiekvienam iš 5 Slėnių, yra nurodyti ataskaitos 5.1 priede. Slėniams priskiriamuose mokslo ir technologijų parkuose (*toliau – MTP*) ir verslo inkubatoriuose įsikūrę, klasteriams priklausantys verslai, taip pat verslai, kurie naudojami Slėnių teikiamomis atviros prieigos centrų (*toliau – APC*) paslaugomis ar su Slėnių subjektuose dirbančiais tyrėjais įgyvendina bendrus mokslo ir verslo projektus, laikomi verslais, susijusiais arba bendradarbiaujančiais su Slėniais, bet ne Slėnio dalimi.

Toliau ataskaitoje referuojant į Slėnius bendrai ir į kiekvieną iš 5 Slėnių atskirai, jie suprantami kaip apimantys konkrečius subjektus, nurodytus 5.1 priede.

Poreikis atnaujinti ir optimizuoti MTEPI infrastruktūrą, skatinti sinergiją tarp MSI ir privataus sektoriaus bei vykdyti aukšto tarptautinio lygio MTEPI veiklas, stiprinančias Lietuvos ūkio konkurencingumą, buvo matomas jau nuo pat nepriklausomybės pradžios, o praėjus pirmajam nepriklausomybės dešimtmečiui, palaipsniui tik ryškėjo. Pavyzdžiui, 2002 m. patvirtintoje *Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje* buvo nustatyti ilgalaikiai valstybės raidos prioritetai – žinių visuomenė, konkurencinga ekonomika ir saugi visuomenė², iš kurių pirmieji du gali būti laikomi MTEPI politikos pagrindu, nulėmusiu mokslo pažangos, inovacijų kūrimo bei viešosios ir privačios MTEPI infrastruktūros plėtros poreikį³. Dar po metų priimtoje *Ilgalaikėje mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijoje* buvo nustatyta Lietuvos MTEP vizija, misija ir tikslai iki 2015 m., kuriais nurodomas siekis stiprinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą⁴.

¹ LR Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimas Nr. 321 „Dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“

² LR Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“

³ MOSTA, Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita, 2019

⁴ LR Vyriausybės 2003 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 1646 „Dėl ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijos bei Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“

Aiškesnius Slėnių kūrimo idėjos kontūrus galima išvelgti 2005 m. priimtoje *Nacionalinėje Lisabonos strategijos įgyvendinimo programoje*, kurioje vienas iš įvardijamų tikslų – „Plėtoti didelės kompetencijos centrus ne tik Vilniuje ir Kaune, bet ir kituose regionuose, atsižvelgiant į jų specifiką, ir užtikrinti darnią jų plėtrą“⁵ – buvo orientuotas į konkrečius infrastruktūros projektus, kurių rezultatas – šiandien veikiantys modernūs aukšto lygio MTEPI centrai⁶.

Atsižvelgiant į aptartą kontekstą, 2007 m. kovo 21 d. LR Vyriausybė patvirtino Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepciją (*toliau – Koncepcija*)⁷. Koncepcijoje išskirti pagrindiniai Slėnių plėtros tikslai buvo orientuoti į: 1) infrastruktūros, kuri įgalintų plėtoti aukštąsias technologijas ir kitus perspektyviausius mokslo, technologijų ir verslo sektorius, atnaujinimą ir optimizavimą; 2) MTEP ryšių su studijomis, tyrėjų ir kitų specialistų rengimu stiprinimą; 3) palankių sąlygų mokslo žinias ir technologijas perduoti į verslą sudarymą; 4) MTEP, mokslo ir studijų bei imlaus žinioms verslo sąveiką skatinančių centrų, pajėgių konkuruoti tarptautinėje erdvėje, plėtoti aukščiausio lygio mokslinį bendradarbiavimą, pritraukti didelio intelektualinio potencialo reikalingas užsienio investicijas, sukūrimą; 5) žinių ekonomikos branduolių, paremtų mokslo ir studijų bei imlaus žinioms verslo pagrindu sukūrimą⁸.

Remiantis Koncepcijos nuostatomis, iki 2007 m. gegužės 1 d. LR švietimo ir mokslo ministerija (dabar – LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija (*toliau – ŠMSM*)) ir LR ūkio ministerija (dabar – LR ekonomikos ir inovacijų ministerija (*toliau – EIMIN*)) turėjo parengti ir patvirtinti Slėnių plėtros vizijų ir Slėnių plėtros programų projektų atrankos ir vertinimo tvarkos aprašą bei patvirtinti Slėnių plėtros komisijos nuostatus ir jos personalinę sudėtį⁹. Lietuvos ir užsienio ekspertams įvertinus Slėnių iniciatorių pateiktas Slėnių plėtros vizijas, 2008 m. LR Vyriausybės nutarimais buvo patvirtintos 5 Slėnių plėtros programos – „Saulėtekis“¹⁰, „Santara“¹¹, „Santaka“¹², „Nemunas“¹³ ir Jūrinio slėnio plėtros programa¹⁴, kurių rengimo koordinavimu rūpinosi ŠMSM ir EIMIN sudarytos keturios Slėnių stebėsenos grupės (kiekvienam Slėniui – po vieną, išskyrus bendrą grupę „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėnių plėtros programų rengimui)¹⁵. Slėnių plėtros programose buvo numatyti tikslai ir konkretūs rodikliai, skirti jų įgyvendinimo stebėsenai užtikrinti. Įgyvendinant Slėnių plėtros programas, pagrindinis finansavimo šaltinis buvo ES struktūrinių fondų investicijos, todėl papildomai Slėnių plėtros programų įgyvendinimo procesą stebėjo ir atskirų ES struktūrinių fondų finansuojamų projektų administracinės grupės, kurios veikė pagal ŠMSM ministro įsakymu patvirtintą tipinį projekto priežiūros darbo grupės reglamentą¹⁶. Slėnių plėtros programų įgyvendinimo pabaiga buvo numatyta 2013 m., tačiau jų vykdymas užsitęsė.

⁵ LR Vyriausybės 2005 m. lapkričio 22 d. nutarimas Nr. 1270 „Dėl nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos“

⁶ MOSTA, Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita, 2019

⁷ LR Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimas Nr. 321 „Dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“

⁸ Ten pat

⁹ Ten pat

¹⁰ LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1262 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Saulėtekis“ plėtros programos patvirtinimo“

¹¹ LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1263 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santara“ plėtros programos patvirtinimo“

¹² LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1170 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santaka“ plėtros programos patvirtinimo“

¹³ LR Vyriausybės 2008 m. spalio 1 d. nutarimas Nr. 1130 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ plėtros programos patvirtinimo“

¹⁴ LR Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 786 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtrai programos patvirtinimo“

¹⁵ MOSTA, Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita, 2019

¹⁶ Valstybės kontrolė, „Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-12-8), 2011

Didžioji dalis pagal Slėnių plėtros programas numatytų infrastruktūrinių investicijų buvo įgyvendinta iki 2016 m. pavasario, kuomet buvo baigtas įgyvendinti vienas stambiausių MTEPI infrastruktūros projektų – „Gyvybės mokslų centro sukūrimas“. Vis dėlto, dar dviejų Slėnių plėtros programose suplanuotų infrastruktūrinių projektų įgyvendinimas persikėlė į 2014–2020 m. programavimo laikotarpį. Vienas iš jų – projektas „Jūrinio slėnio branduolio sukūrimas ir studijų infrastruktūros atnaujinimas (JŪRA)“, kuris dėl rizikos nespėti baigti laiku buvo padalintas į dvi dalis, iš kurių viena buvo baigta dar naudojant 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ES investicijų lėšas, o kita – Nacionalinio jūros mokslo ir technologijų centro statybos – buvo baigta įgyvendinti tik 2020 m. lapkričio 30 d., naudojant 2014–2020 m. programavimo laikotarpio ES fondų investicijų lėšas¹⁷. Taip pat 2014–2020 m. programavimo laikotarpio lėšomis šiuo metu finansuojamas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto perkėlimas į Santaros slėnį. **Taigi, Slėnių kūrimo procesas patenka į du ES struktūrinių fondų investicijų įgyvendinimo laikotarpius – 2007–2013 m. ir 2014–2020 m.**

Kaip nurodoma Konceptijoje, „Konceptijos uždaviniai įgyvendinami vykdant slėnių plėtros programas. Prie Konceptijos tikslo pasiekimo ir uždavinių įgyvendinimo gali prisidėti ir kitos ministerijų įgyvendinamos studijų, MTEP ir inovacijų politikos priemonės“¹⁸. Vadovaujantis šia nuostata, tolesnei analizei pasirinktos tiek tos ES struktūrinių fondų priemonės, kurios tiesiogiai įgyvendino arba įgyvendina Slėnių plėtros programas, tiek tos, kurios tiesiogiai Slėnių plėtros programų neįgyvendina, bet yra susijusios su Slėnių veikla (t.y. investuoja į Slėnių subjektų ir juose sukurtos infrastruktūros įveiklinimą arba investuoja į verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą, kai toks bendradarbiavimas yra pagrįstas projektų aprašuose) ir prisideda prie Konceptijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo.

Taip suprantamas investicijas į Slėnius sąlygiškai galima skirstyti į tris grupes:

- (1) Investicijos į Slėnių infrastruktūrą;
- (2) Investicijos į verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą;
- (3) Investicijos į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą.

Nors Slėniai apima tris susijusius elementus – MTEP, studijas ir žinioms imlų verslą, – tačiau, **atsižvelgiant į vertinimo techninėje specifikacijoje numatytą atvejo studijos apimtį ir, atitinkamai, siekiant susiaurinti atvejo studijos objektą**, atliekant atvejo studiją ir identifikuojant analizuotinas, į Slėnius 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų įgyvendinimo laikotarpiais investavusias, priemones, **didžiausias dėmesys skiriamas į MTEP ir verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą bei jos įveiklinimą investavusioms priemonėms; investicijos, nukreiptos išskirtinai į studijų infrastruktūrą ir jos įveiklinimą, nėra analizuojamos**¹⁹.

1 lentelėje pateikiamas 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiais įgyvendintų priemonių sąrašas, kurios atliktos analizės metu buvo identifikuotos kaip prisidėjusios prie Slėnių kūrimo ir jų įveiklinimo.

Tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad ne visos priemonės, 1 lentelėje nurodytos kaip prisidėjusios prie Slėnių kūrimo ir įveiklinimo procesų, prisidėjo vis apimtimi, t.y. ne visi lentelėje išskirtų priemonių finansuoti

¹⁷ MOSTA, Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita, 2019

¹⁸ LR Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimas Nr. 321 „Dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“

¹⁹ Todėl, pavyzdžiui, į tolesnę analizę nėra įtrauktos 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų įgyvendinimo laikotarpiu pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos (*toliau – SSVP*) 2 prioritetą „Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas: sveikatos, švietimo ir socialinė infrastruktūra“ finansuotos priemonės, kurios skirtos išskirtinai studijų infrastruktūros atnaujinimui. Taip pat 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų įgyvendinimo laikotarpiu finansuojama priemonė „Studijų aplinkos ir infrastruktūros koncentravimas, tobulinimas ir informacinių sistemų plėtra (09.1.1-CPVA-V-720)“ ir kitos panašios priemonės.

projektai buvo susiję būtent su Slėnių kūrimu ir jų įveiklinimu (t.y. dalis nurodytų analizuojamų priemonių projektų investavo į kitus, ne Slėniams priskiriamus, kaip nurodyta 5.1 priede, subjektus). Iš viso pagal 1 lentelėje įvardintas Slėnių kūrimą ir jų plėtrą finansavusias priemones (22) buvo įgyvendinti 379 projektai, prisidėję būtent prie Slėnių kūrimo ir įveiklinimo procesų.

Todėl toliau ataskaitoje, referuojant į 1 lentelėje išskirtas priemones ir jų finansinį ar kitą indėlį į Slėnių kūrimą ir įveiklinimą, kalbama tik apie tuos priemonių projektus, kurie buvo išskirti kaip prisidedantys prie Slėnių kūrimo ir jų plėtos.

1 LENTELĖ. 2007–2013 M. IR 2014–2020 M. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PRIEMONĖS, KURIOMIS FINANSUOTOS INVESTICIJOS Į SLĖNIUS

FINANSAVIMO LAIKOTARPIS	PRIEMONĖS TIPAS	PRIEMONĖS KODAS	PRIEMONĖS PAVADINIMAS
2007–2013 m.	Investicijos į Slėnių infrastruktūrą	VP2-1.1-ŠMM-02-V	Aukšto lygio mokslinių tyrimų centrų ir kompetencijos centrų plėtojimas
		VP2-1.1-ŠMM-03-V	Nacionalinio atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro kūrimas
		VP2-1.1-ŠMM-04-V	Bendrosios mokslo ir studijų infrastruktūros stiprinimas
		VP2-1.1-ŠMM-06-V	Nacionalinių mokslo programų ir kitų aukšto lygio mokslinių tyrimų ir technologinės plėtos projektų vykdymas
		VP2-1.4-ŪM-04-V	Inogeb LT-2
	Investicijos į verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą	VP2-1.3-ŪM-03-K	Intelektas LT +
		VP2-1.4-ŪM-02-K	Inoklaster LT+
	Investicijos į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą	VP2-1.3-ŪM-01-K	Idėja LT
		VP2-1.3-ŪM-02-K	Intelektas LT
		VP2-1.4-ŪM-01-K	Inoklaster LT
		VP2-1.4-ŪM-03-K	Inogeb LT-1
		VP1-3.1-ŠMM-01-V	Mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos tobulinimas, mobilumo ir studentų mokslinių darbų skatinimas
		VP1-3.1-ŠMM-06-V	MTTP kokybė ir ekspertų rengimas
		VP1-3.1-ŠMM-05-K	MTTP tematinių tinklų, asociacijų veiklos stiprinimas
VP1-3.1-ŠMM-08-K	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos veiklų vykdymas pagal nacionalinių kompleksinių programų tematikas		
2014–2020 m.	Investicijos į Slėnių infrastruktūrą	01.1.1-CPVA-V-701	Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų infrastruktūros plėtra ir integracija į europines infrastruktūras
		01.2.1-LVPA-V-830	SmartParkas LT
	Investicijos į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą	01.2.1-LVPA-K-833	Inoklaster LT
		01.2.1-LVPA-T-844	InoConnect
		01.2.1-LVPA-K-857	Skaitmeninių inovacijų centrai
		01.2.2-CPVA-K-703	Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas
		09.3.3-ESFA-V-711	Mokslininkų ir kitų tyrėjų gebėjimų stiprinimas

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis www.esparama.lt ir www.esinvesticijos.lt pateikiama informacija

INVESTICIJOS Į SLĒNIŲ INFRASTRUKTŪRĄ. Šiai investicijų grupei priskiriamos tokios ES struktūrinių fondų finansuotos priemonės, kuriomis buvo investuojama į Slėnių ir atskirų juos sudarančių subjektų sukūrimą, jų infrastruktūros atnaujinimą ar plėtrą.

Šio tipo investicijos 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo įgyvendintos pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos (*toliau – EAVP*) 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 1 uždavinio „Stiprinti viešą ir privačią MTTP bazę“ priemonės „**Aukšto lygio mokslinių tyrimų centrų ir kompetencijos centrų plėtojimas (VP2-1.1-ŠMM-02-V)**“, „**Nacionalinio atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro kūrimas (VP2-1.1-ŠMM-03-V)**“, „**Bendrosios mokslo ir studijų infrastruktūros stiprinimas (VP2-1.1-ŠMM-04-V)**“ ir „**Nacionalinių mokslo programų ir kitų aukšto lygio mokslinių tyrimų ir technologinės plėtos projektų vykdymas (VP2-1.1-ŠMM-06-V)**“ bei to paties tikslo 4 uždavinio „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje“ priemonę „**Inogeb LT-2 (VP2-1.4-ŪM-04-V)**“. Įgyvendinant šias priemones siekta stiprinti MTEPI infrastruktūros bazę Lietuvoje bei sukurti veiksmingą žinių ir technologijų sklaidai būtiną infrastruktūrą.

Savo ruožtu, 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu investicijos į Slėnių infrastruktūrą įgyvendintos pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos (*toliau – ESIVP*) 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų skatinimas“ 1.1.1. uždavinio „Siekti aktyvesnio turimos ir naujai kuriamos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų infrastruktūros panaudojimo“ priemonę „**Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų infrastruktūros plėtra ir integracija į europines infrastruktūras (01.1.1-CPVA-V-701)**“. Pagal šią priemonę buvo finansuotos aukščiau minėto Nacionalinio jūros mokslo ir technologijų centro statybos. Taip pat pagal to paties prioriteto 1.2.1. uždavinio „Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų veiklą aktyvumą privačiame sektoriuje“ priemonę „**SmartParkas LT (01.2.1-LVPA-V-830)**“, pagal kurią buvo finansuota Vilniaus miesto inovacijų pramonės parko (kuris priklauso VŠĮ „Northtown Vilnius“, šios ataskaitos kontekste priskiriamam „Saulėtekio“ slėniui) infrastruktūros plėtra.

INVESTICIJOS Į VERSLO, BENDRADARBIAUJANČIO SU SLĒNIAIS, INFRASTRUKTŪRĄ. Šiai investicijų grupei priskiriamos tokios ES struktūrinių fondų finansuotos priemonės, kuriomis investuota į privataus verslo infrastruktūrą, kai jų projektų finansavimo sąlygų aprašuose yra aiškiai identifikuojamas prioritetas tų verslų, kurie bendradarbiauja su Slėniais, infrastruktūros atnaujinimui (pavyzdžiui, prašant paraiškoje pagrįsti finansuojamo projekto sąsają su Slėnių plėtos programų įgyvendinimu arba skiriant prioritetinius balus tiems projektams, kurių įgyvendinimas prisideda prie Slėnių plėtos programų įgyvendinimo).

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu tokio tipo investicijos buvo įgyvendinamos pagal EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 3 uždavinio „Padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“ priemonę „**Intelektas LT+ (VP2-1.3-ŪM-03-K)**“ ir to paties prioriteto 4 uždavinio „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir technologinės plėtos srityje“ priemonę „**Inoklaster LT+ (VP2-1.4-ŪM-02-K)**“. Įgyvendinant šias priemones buvo finansuojamas atskirų ar į klasterius apsijungusių įmonių MTEPI vykdymui reikalingos infrastruktūros sukūrimas arba plėtra. Pagal priemonę „**Intelektas LT+ (VP2-1.3-ŪM-03-K)**“ finansavimą gauti siekusiems pareiškėjams buvo keliamas reikalavimas pagrįsti pagal projektą planuojamų įgyvendinti veiklų sąsają su Slėnių plėtos programų įgyvendinimu²⁰, o priemonės „**Inoklaster LT+ (VP2-1.4-ŪM-02-K)**“ pareiškėjams buvo skiriami

²⁰ LR ūkio ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymas Nr. 4-396 „Dėl VP2-1.3-ŪM-03-K priemonės „Intelektas LT+“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“

papildomi konkursiniai balai, jeigu jų planuojamas įgyvendinti projektas prisidėjo prie Slėnių plėtros programų įgyvendinimo²¹.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu priemonės, skirtos investicijoms į privačių subjektų, bendradarbiaujančių su Slėniais, infrastruktūros plėtrą, nėra vykdomos.

INVESTICIJOS Į SLĖNIŲ INFRASTRUKTŪROS ĮVEIKLINIMĄ. Šiai investicijų grupei priskiriamos tokios ES struktūrinių fondų finansuotos priemonės, kuriomis: 1) skiriamas finansavimas privačiam verslui MTEPI projektams įgyvendinti ar jų techniniams projektams parengti, kai jų projektų finansavimo sąlygų aprašuose yra aiškiai identifikuojamas prioritetas tiems verslams, kurie bendradarbiauja su Slėniais (pvz. projektams, prisidedantiems prie Slėnių plėtros programų įgyvendinimo, skiriant prioritetinius balus), arba 2) skiriamas finansavimas Slėnių ir juose veikiančių subjektų administracinių procesų kokybės gerinimui, Slėniuose dirbančių mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos kėlimui, Slėniuose teikiamų paslaugų plėtros įgalinimui, kontaktų su užsienio MTEPI institucijomis užmezgimui arba 3) skiriamas finansavimas konkrečių MTEPI veiklų įgyvendinimui, kai jų projektų finansavimo sąlygų aprašuose nurodytas aiškus prioritetas būtent Slėniuose vykdomų MTEPI veiklų finansavimui.

Pirmąjį priskyrimo investicijų į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą grupei kriterijų atitinka 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu pagal EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 3 uždavinį „Padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje“ finansuotos priemonės „**Idėja LT (VP2-1.3-ŪM-01-K)**“ ir „**Intelektas LT (VP2-1.3-ŪM-02-K)**“. Šiomis priemonėmis buvo finansuojamas įmonių MTEPI projektų techninių galimybių studijų atlikimas bei pačių MTEPI projektų įgyvendinimas. Taip pat pagal EAVP 1 prioriteto „Ūkio konkurencingumui ir ekonomikos augimui skirti moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra“ 4 uždavinį „Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje“ finansuotos priemonės „**Inoklaster LT (VP2-1.4-ŪM-01-K)**“ ir „**Inogeb LT-1 (VP2-1.4-ŪM-03-K)**“. Pagal pirmąją priemonę buvo remiamos verslo įmonių klasterių veiklos, tokios kaip tyrimai, reikalingi klasteriui plėtoti, klasterio rinkodaros, skirtos naujiems klasterio nariams pritraukti, organizavimas, klasterio atviros prieigos infrastruktūros valdymas ir administravimas, o pagal antrąją – informacijos apie šiuolaikines technologijas ir inovacijas sklaidos, jų populiarinimo veiklos, konsultavimo su MTEPI veiklomis susijusiais klausimais veiklos, rinkos analizės, naujų produktų rinkodara, technologiniai auditai ir technologijų apžvalgos. Visų keturių paminėtų priemonių atveju projektams, prisidedantiems prie Slėnių plėtros programų įgyvendinimo, buvo skiriami prioritetiniai konkursiniai balai²².

Atitinkančiomis antrąjį priskyrimo investicijų į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą grupei kriterijų galima laikyti 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu pagal Žmoniškųjų išteklių plėtros veiksmų programos (*toliau – ŽIPV*) 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ 1 uždavinį „Tobulinti tyrėjų kvalifikaciją ir kompetenciją, skatinti jų mobilumą“ įgyvendintas priemonės „**Mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos tobulinimas, mobilumo ir studentų mokslinių darbų skatinimas (VP1-3.1-ŠMM-01-V)**“, „**MTTP tematinė tinklų, asociacijų veiklos stiprinimas (VP1-3.1-ŠMM-05-K)**“ ir „**MTTP kokybė ir ekspertų rengimas (VP1-3.1-ŠMM-06-V)**“. Pagal pirmąją priemonę įgyvendintuose projektuose buvo ugdomi

²¹ LR ūkio ministro 2009 birželio 8 d. įsakymas Nr. 4-277 „Dėl VP2-1.4-ŪM-02-K priemonės „Inoklaster LT+“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo

²² LR ūkio ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymas Nr. 4-394 „Dėl VP2-1.3-ŪM-01-K priemonės „Idėja LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo; LR ūkio ministro 2010 m. sausio 19 d. įsakymas Nr. 4-34 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 4-395 „Dėl VP2-1.3-ŪM-02-K priemonės „Intelektas LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo; LR ūkio ministro 2009 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. 4-276 „Dėl VP2-1.4-ŪM-01-K priemonės „Inoklaster LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo; LR ūkio ministro 2008 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 4-624 „Dėl VP2-1.4-ŪM-03-K priemonės „Inogeb LT-1“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo

technologijų ir žinių perdavimų gebėjimai kai kuriose Lietuvos Slėnių mokslo ir studijų institucijose. Pagal antrąją ir trečiąją priemonę buvo remiamas į Slėnius patenkančių institucijų veiklos, administracinių procesų, partnerystės su kitomis institucijomis stiprinimas, tematinų tinklų plėtra, APC veiklos, juose dirbančio personalo kompetencijų tobulinimas.

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu atitinkančiomis antrąjį priskyrimo investicijų į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą grupei kriterijų gali būti laikomos pagal ESIVP 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ 1.2.1 uždavinį „Padidinti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklų aktyvumą privačiame sektoriuje“ vykdomos priemonės **„Inoklaster LT (01.2.1-LVPA-K-833)“**, **„InoConnect (01.2.1-LVPA-T-844)“**, **„Skaitmeninių inovacijų centrai (01.2.1-LVPA-K-857)“** ir pagal to paties prioriteto 1.2.2. uždavinį „Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą“ įgyvendinama priemonė **„Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas (01.2.2-CPVA-K-703)“**. Priemonėmis, įgyvendinamomis pagal ESIVP 1 prioriteto 1.2.1 uždavinį, buvo siekiama, atitinkamai, skatinti klasterių veiklą (strategijų, tyrimų atlikimas, mokymai, rinkodaros, klasterių narių bendradarbiavimo, naujų narių pritraukimo, išitraukimo ir tarptautinius tinklus ir kt. veiklos), remti dalyvavimą tarptautinių MTEPI veiklos iniciatyvų renginiuose ir skatinti skaitmeninių inovacijų centrų veiklą. Priemone, įgyvendinta pagal ESIVP 1 prioriteto 1.2.2. uždavinį, buvo siekiama skatinti kompetencijos centrų bei inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklą, diegti antreprenerystę mokslo ir studijų institucijose.

Priemonėms, atitinkančioms antrąjį priskyrimo investicijų į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą grupei kriterijų, taip pat galima priskirti pagal ESIVP 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ 9.3.3 uždavinį „Sustiprinti viešojo sektoriaus tyrėjų gebėjimus bei pajėgumus vykdyti aukšto lygio MTEP veiklas“ įgyvendinamą priemonę **„Mokslininkų ir kitų tyrėjų gebėjimų stiprinimas (09.3.3-ESFA-V-711)“**. Įgyvendinant šią priemonę siekiama didinti mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikaciją MTEP tyrimams reikalingų paslaugų identifikavimo, išvystymo ir pristatymo srityse, suteikti praktinių žinių identifikuoti ir perduoti technologijas bei teikti MTEP paslaugas.

Trečiąjį priskyrimo investicijų į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą grupei kriterijų atitinka viena 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu pagal ŽIPV 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ 1 uždavinį „Tobulinti tyrėjų kvalifikaciją ir kompetenciją, skatinti jų mobilumą“ įgyvendinta priemonė **„Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklų vykdymas pagal nacionalinių kompleksinių programų tematikas (VP1-3.1-ŠMM-08-K)“**. Pagal šią priemonę buvo remiamas konkrečių MTEPI veiklų vykdymas, todėl šią priemonę būtų galima priskirti ne Slėnių infrastruktūros įveiklinimui skirtoms, bet Slėnių sukūrimo rezultatus atspindinčioms priemonėms. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad, remiantis šios priemonės projektų finansavimo sąlygų aprašu, įgyvendinant priemonę prioritetiniai balai buvo skiriami tiems projektams, kuriuose naudojama pagal priemonę „Bendrosios mokslo ir studijų infrastruktūros stiprinimas (VP2-1.1-ŠMM-04-V)“ įsigyta įranga²³, galima teigti, kad įgyvendinant šią priemonę prioritetas aiškiai buvo teikiamas Slėniuose veikiančioms subjektams, todėl priemonė priskirta prie investicijų į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą grupės.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad tokios priemonės, kuriomis finansuojamas konkrečių MTEPI veiklų įgyvendinimas ir pagal kurias Slėniuose veikiančios subjektai gauna finansavimą savo MTEPI veiklų įgyvendinimui, tačiau kurių projektų finansavimo sąlygų aprašuose nėra nurodomas aiškus prioritetas būtent Slėniuose vykdomoms MTEPI veikloms (t. y. nėra skiriami prioritetiniai balai būtent Slėniuose

²³ LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugpjūčio 30 d. įsakymas Nr. V-1601 „Dėl 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.1-ŠMM-08-K priemonės „Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklų vykdymas pagal nacionalinių kompleksinių programų tematikas“ projektų finansavimo sąlygų patvirtinimo

įgyvendinamiems MTEPI projektams), nėra laikomos Slėnių infrastruktūros įveiklinimo investicijomis. Kadangi šiose priemonėse dėl konkrečių MTEPI veiklų finansavimo Slėniuose veikiantys subjektai lygiomis sąlygomis varžosi su ne Slėniuose veikiančiais subjektais, tokių projektų įgyvendinimas šiame vertinime laikomas atspindinčiu ne Slėnių įveiklinimą, bet jų pasiektus rezultatus²⁴.

1.1.1 ATVEJO STUDIJS TIKSLAS

Atsižvelgiant į tai, jog, Slėnių kūrimas buvo ir yra vienas iš ambicingiausių, reikšmingiausių ir kompleksiausių su MTEPI infrastruktūros kūrimu susijusių procesų, iki šiol vykusių Lietuvoje, natūralu, jog visu Slėnių kūrimo ir veiklos laikotarpiu kilo ir kyla poreikis įvertinti šių investicijų įgyvendinimą. Atitinkamai, investicijos į Slėnių infrastruktūrą jau ne kartą buvo analizuotos kaip vienas iš įvairių vertinimų objektų.

Pavyzdžiui, Slėnių kūrimą numatantys dokumentai ir jų kūrimui skirtos ES struktūrinių fondų 2007–2013 m. priemonės ir projektai vertinti 2011 m. BGI Consulting parengtoje studijoje, atliekant ŠMSM administruojamų 2007–2013 m. veiksmų programos prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų tarpinį vertinimą²⁵. Taip pat Slėniai analizuoti 2015 m. ESTEP parengtame ES struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinime²⁶. Investicijos į Slėnius analizuotos ir 2017 m. Valstybės kontrolės Valstybinio audito ataskaitoje, kurioje buvo analizuojamos valstybės investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, siekiant inovacijų augimo²⁷. Tarp naujausių studijų, kuriose tarp kitų objektų analizuotos ir investicijos į Slėnių infrastruktūrą, galima paminėti 2019 m. Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (*toliau – MOSTA*) parengtą Lietuvos MTEPI infrastruktūros plėtros gairių ataskaitą²⁸ bei 2019 m. Visionary Analytics sudarytą investicijų į mokslo ir studijų institucijų MTEP veiklą pasiekimų, išmokytojų pamokų ir išliekančių plėtros poreikių „žemėlapi“²⁹.

Vis dėlto, visuose minėtuose vertinimuose analizuojamas ne tiek investicijų į Slėnius rezultatyvumas ar poveikis, o Slėnių kūrimą numatantys strateginiai dokumentai, jų nuostatos, investicijų į Slėnius tinkamumas, suderinamumas su kitomis MTEPI srities investicijomis, makro-lygmens poveikis, aprašomas ir analizuojamas pats Slėnių kūrimo procesas³⁰ ar apibendrinamos išvados, prie kurių prieita anksčiau atliktuose vertinimuose³¹. Valstybės kontrolė, atlikdama valstybinį auditą, taip pat daugiausia dėmesio kreipė ne į konkrečius Slėnių veiklos rezultatus, bet į šių rezultatų stebėsenos užtikrinimo, Slėnių valdymo

²⁴ Pavyzdžiui, tarp tokių priemonių, pagal kurias Slėniuose veikiančių subjektų įgyvendinami projektai laikomi Slėnių rezultatais galima paminėti tokias ES struktūrinių fondų finansuotas priemones, kaip „Parama mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinei veiklai (visuotinė dotacija) VP1-3.1-ŠMM-07-K“, „Mokslininkų, kitų tyrėjų, studentų mokslinės kompetencijos ugdymas per praktinę mokslinę veiklą (09.3.3-LMT-K-712)“, „MTEP rezultatų komercinimo ir tarptautiškumo skatinimas (01.2.2-MITA-K-702)“, „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityse (01.2.2-LMT-K-718)“ ir kitos. Taip pat tokias iš valstybės biudžeto finansuojamas priemones kaip „Technologinės plėtros projektų finansavimo priemonė“ ir kitas.

²⁵ BGI Consulting, *Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 metų veiksmų programos prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų tarpinis vertinimas* (užsakovas – LR švietimo ir mokslo ministerija), 2011.

²⁶ ESTEP Vilnius, *Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas* (užsakovas – LR finansų ministerija), 2015.

²⁷ Valstybės kontrolė, „Valstybės investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą siekiant inovacijų augimo“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-1-7), 2017.

²⁸ MOSTA, *Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita*, 2019.

²⁹ Visionary Analytics, *Investicijos į mokslo ir studijų institucijų MTEP veiklą: pasiekimų, išmokytojų pamokų ir išliekančių plėtros poreikių „žemėlapis“*, 2019.

³⁰ Pavyzdžiui: BGI Consulting, *Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 metų veiksmų programos prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų tarpinis vertinimas* (užsakovas – LR švietimo ir mokslo ministerija), 2011; ESTEP, *Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas* (užsakovas – LR finansų ministerija), 2015.; MOSTA, *Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita*, 2019.

³¹ Pavyzdžiui: Visionary Analytics, *Investicijos į mokslo ir studijų institucijų MTEP veiklą: pasiekimų, išmokytojų pamokų ir išliekančių plėtros poreikių „žemėlapis“*, 2019.

ir koordinavimo procesus³². Bent iš dalies tokios prieigos pasirinkimą ankstesniuose vertinimuose lėmė tai, kad daugelio paminėtų vertinimų ir analizių atlikimo metu Slėnių kūrimo procesai dar nebuvo baigti arba po jų pabaigos buvo praėję santykinai nedaug laiko, todėl investicijų į Slėnius rezultatus ir poveikį (ypatingai ilgalaikį poveikį) įvertinti šių studijų, auditų ir vertinimų metu buvo sudėtinga.

Už nuoseklų Slėnių veiklos rodiklių matavimą, stebėjimą ir vertinimą turėjo būti atsakingos Slėnių asociacijos, o informacija apie priemonių vykdymą ir rodiklių įgyvendinimą kasmet turėjo būti teikiama ŠMSM, tačiau, kaip valstybinio audito metu nustatė Valstybės kontrolė, priemonės atitinkančių projektų stebėsenos rodiklių suvestinės asociacijos nerenka ir ministerijai neteikia. Iki 2013 m. duomenys apie pagrindinius rodiklius buvo renkami Slėnių stebėsenos grupės. Ši stebėsenos grupė, sudaryta iš Technopolis Consulting Group Belgium SPRL ir UAB Ernst and Young Baltic ekspertų³³, kartu su MOSTA ekspertais parengė tris stebėsenos ataskaitas, kuriose buvo apžvelgta 2011 m., 2012 m. ir 2013 m. rodiklių pasiekimo situacija³⁴, tačiau dėl Slėnių projektų įgyvendinimo vėlavimo šiose ataskaitose buvo vertinami ne visų, o tik dalies Slėnių plėtros programose numatytų rodiklių reikšmės ir ne visų, o tik dalies Slėnių ir juos sudarančių subjektų atžvilgiu. Nuo 2013 m. Slėnių veikla (išskyrus pavienių rodiklių stebėseną, pavyzdžiui vykdomą Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (*toliau – MITA*), taip pat atskirų rodiklių, kurie buvo numatyti ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų, įgyvendinančių ar prisidedančių prie Slėnių plėtros programų įgyvendinimo, stebėsenai) apskritai nėra sistemingai stebima³⁵.

Atsižvelgiant į tai, Valstybės kontrolė pateikė rekomendaciją ŠMSM „Įvertinti slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatus (ir planuotų rodiklių pasiekimą) ir atsiskaityti už juos“³⁶, tad **pagrindinis atvejo studijos tikslas** – įvertinti Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumą (įskaitant Slėnių plėtros programose planuotų rodiklių pasiekimą), efektyvumą ir ilgalaikį poveikį bei padėti ŠMSM įgyvendinti Valstybės kontrolės pateiktą rekomendaciją, atsiskaitant už Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatus.

Siekiant šio tikslo ir vertinant tiek Slėnių plėtros programų rezultatyvumą, tiek efektyvumą, tiek jų įgyvendinimo ilgalaikį poveikį, **pagrindinis dėmesys skiriamas MSI ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo srityje pasiektiems rezultatams ir poveikiui**. Išskirtinai su studijų procesu susiję rezultatai ir poveikis nėra analizuojami.

1.1.2 VERTINIMO KRITERIJŲ IR METODŲ APŽVALGA

Kaip jau minėta, atliekant atvejo studiją **orientuojamasi į tris pagrindinius vertinimo kriterijus** – Slėnių plėtros programų įgyvendinimo **rezultatyvumą, efektyvumą ir ilgalaikį poveikį**, ypatingą dėmesį

³² Valstybės kontrolė, „Valstybės investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą siekiant inovacijų augimo“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-1-7), 2017.

³³ LR švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. V-2425 „Dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) stebėsenos grupės patvirtinimo“

³⁴ EY ir Technopolis Group, Metinė jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo pažangos vertinimo ataskaita ir Tarpinė jungtinės veiklos stebėsenos ataskaita (D1.3.1 & D.1.3.2), 2012; EY ir Technopolis Group, Metinė jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo pažangos vertinimo ataskaita ir Tarpinė jungtinės veiklos stebėsenos ataskaita (D1.3.1 & D.1.3.2), 2013; EY ir Technopolis Group, Metinė jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo pažangos vertinimo ataskaita ir Tarpinė jungtinės veiklos stebėsenos ataskaita (D1.3.1 & D.1.3.2), 2014

³⁵ Valstybės kontrolė, „Valstybės investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą siekiant inovacijų augimo“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-1-7), 2017

³⁶ Ten pat

skiriant tiems rezultatams, jų pasiekimo efektyvumui ir poveikiui, kurie susiję su MSI ir privataus sektoriaus bendradarbiavimu.

Analizuojant Slėnių plėtos programų **rezultatyvumą** vertinta, ar buvo pasiektos 11 analizei pasirinktų, Slėnių plėtos programose jų stebėsenai nustatytų, 157 rodiklių rinkinių geriausiai atspindinčių, rodiklių reikšmės (detalus analizuojamų rodiklių sąrašas pateikiamas 2.1 ataskaitos skyriuje). Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, kad nors Slėnių plėtos programose buvo numatyta visas siektinas rodiklių reikšmės pasiekti iki 2015 m., tačiau, atsižvelgiant į užsitęsusių Slėnių projektų įgyvendinimą ir į tai, jog nuosekli Slėnių plėtos programose numatytų rodiklių pasiekimo stebėseną nėra vykdoma jau 7 metus, atliekant Slėnių plėtos programų vertinimą rezultatyvumo požiūriu buvo orientuojamasi į per visą Slėnių veikimo laikotarpį iki tyrimo atlikimo pradžios (t.y. iki 2020 m. imtinai), o ne tik iki 2015 m., pasiektus rezultatus. Atitinkamai ir Slėnių plėtos programose numatytos rodiklių siektinos reikšmės buvo perskaičiuotos, įvertinant, kokios siektinos reikšmės būtų užsibrėžtos, jeigu jos būtų buvusios planuojamos ne iki 2015 m., bet iki 2020 m., išlaikant tą patį, Slėnių plėtos programų rengimo metu numatytą, jų siekimo greitį³⁷. Toliau ataskaitoje pristatomi rezultatyvumo analizės rezultatai atspindi per Slėnių veikimo laikotarpį iki 2020 m., naudojant pagal Slėniams priskiriamus projektus sukurtą infrastruktūrą, faktiškai pasiektų rodiklių reikšmių santykį su 2020 m. perskaičiuotomis Slėnių plėtos programose numatytomis siektinomis reikšmėmis. Svarbu pastebėti, kad, kaip nurodoma 2.1. ataskaitos skyriuje, vieninga Slėnių plėtos programų įgyvendinimo stebėsenos sistema jas rengiant nebuvo sukurta, skirtingų Slėnių plėtos programų stebėsenai buvo numatyti gana heterogeniški rodikliai, todėl ne visų 11 tolesnei analizei pasirinktų rodiklių siektinos reikšmės buvo nustatytos visose Slėnių plėtos programose (kadangi analizei buvo pasirinkti ir tokie rodikliai, kurie buvo numatyti ne visose 5, bet tik 4 iš 5 Slėnių plėtos programų). Tokiais atvejais, vertinant atskirų Slėnių rezultatyvumą, buvo vertinami Slėnių pasiekimai tų rodiklių, kurie buvo faktiškai numatyti kiekvieno iš Slėnių plėtos programose atžvilgiu. Tų rodiklių, kurie nebuvo numatyti konkrečios Slėnio plėtos programoje atžvilgiu, Slėnių faktiškai pasiektos reikšmės lygintos su likusių Slėnių faktiškai pasiektų rodiklio reikšmių vidurkiu (t.y. šių rodiklių atžvilgiu parodoma, kiek Slėnio pasiekti rezultatai atitinka ne planinę rodiklio reikšmę, bet likusių Slėnių pasiekimų šio rodiklio atžvilgiu vidurkį). Pristatant rezultatyvumo analizės rezultatus tokie atvejai pažymėti atskirai.

Vertinant Slėnių plėtos programų įgyvendinimo **efektyvumą** pirmiausia buvo nustatytas 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. laikotarpių ES fondų investicijų į Slėnius bendrai ir į kiekvieną iš Slėnių atskirai, **mastas** (t.y. finansavimo apimtis), bei įvertinta, kiek investicijų teko kiekvienai iš išskirtų investicijų kategorijų – Slėnių infrastruktūros sukūrimui, įveiklinimui ir verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūros plėtrai. Analizuojamų priemonių finansinis indėlis buvo vertinamas analizuojant atskiriems aktualiems, po analizei pasirinktomis priemonėmis patenkantiems, projektams pagal sutartis skirtą finansavimo apimtį. Svarbu paminėti, kad kai kurie po analizuojamomis priemonėmis patekę aktualūs projektai investavo į subjektus, priskiriamus ne vienam, bet keliems Slėniams. Analizuojant tokius projektus visa bendra skiriamas finansavimo suma, nurodyta sutartyje, buvo padalinta iš skirtingų Slėnių, kuriems teko projekto įgyvendinimo nauda, skaičiaus lygiomis dalimis. Toks pats metodas buvo taikomas ir projektams, kurie investavo į Slėniams priskiriamus subjektus nacionaliniame lygmenyje – finansavimo suma, nurodyta sutartyje, buvo tolygiai padalinta tarp 5 Slėnių.

³⁷ Išskyrus rodiklius, kurie aktualūs konkrečių projektų įgyvendinimo laikotarpiu ir kurių analizė ilgesniu laikotarpiu nebūtų prasminga, kadangi jų reikšmės negali būti akumuliuojamos. Tai rodikliai „MTEP bazės plėtos ir inovacijų gerinimo plėtos projektų skaičius“, „Sukurtų ir veikiančių mokslinių tyrimų centrų skaičius“, „Iškurtų (įranga aprūpintų) mokslinių laboratorijų skaičius“ ir „Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos“. Šių rodiklių atžvilgiu jų siektinos reikšmės nebuvo perskaičiuotos, o faktiškai pasiektos jų reikšmės buvo surinktos ne apklausos būdu, bet apskaičiuotos pagal duomenis, pateikiamus ES struktūrinės paramos kompiuterinėje informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje (toliau – SFMIS).

Įvertinus investicijų į Slėnius mastą pagal skirtingus pjūvius, toliau buvo atlikta **efektyvumo analizė**, kurios metu buvo nustatytas kiekvieno iš Slėnių sąnaudų ir pasiektos rodiklio reikšmės santykis 4 efektyvumo analizei pasirinktų rodiklių atžvilgiu (t.y. apskaičiuota, kiek reikėjo lėšų vienam rodiklio pasiektos reikšmės vienetui sukurti) ir kiekvieno iš Slėnių atveju apskaičiuotas šio santykio nuokrypis nuo vidutinio Slėnių santykio.

Vertinant Slėnių plėtros programų įgyvendinimo **ilgalaikį poveikį**, didžiausias dėmesys skirtas vertinimui, kokį ilgalaikį poveikį programų įgyvendinimas turėjo vieno iš pagrindinių Slėnių plėtros programų tikslų – verslo ir mokslo bendradarbiavimo stiprinimo – pasiekimui.

Analizuojant Slėnių plėtros programų įgyvendinimą pagal nurodytus kriterijus, buvo pasitelkti toliau įvardinti duomenų rinkimo ir analizės metodai.

ANTRINIŲ ŠALTINIŲ ANALIZĖ

Atliekant antrinių šaltinių analizę buvo atliekama **ankstesnių studijų ir vertinimų, kuriuose buvo analizuotos investicijos į Slėnius, analizė**. Rezultatai pirmiausia buvo panaudoti siekiant apibrėžti atvejo studijos tikslą ir apimtį (atsižvelgiant į ankstesnėse studijose ir tyrimuose mažiau analizuotus aspektus), taip pat į anksčiau atliktų aktualių tyrimų ir studijų rezultatus atsižvelgta vertinant ilgalaikį Slėnių plėtros programų įgyvendinimo poveikį, formuojant vertinimo išvadą.

Detalus analizuotų antrinių šaltinių sąrašas pateikiamas ataskaitos 4 skyriuje „Literatūros sąrašas“.

DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Atliekant **pirminių šaltinių – dokumentų – analizę**, pirmiausia buvo analizuojami Slėnių kūrimo procesą įgalinę strateginiai dokumentai (pvz. Slėnių plėtros koncepcija, Slėnių plėtros programos ir kiti). Taip pat aktualių ES struktūrinių fondų priemonių projektų finansavimo sąlygų aprašai, priemonių „Inogeb LT-1“, „Inoklaster LT+“, „Idėja LT“, „Inoklaster LT“, „Intelektas LT“ (kurių atveju iš viešai prieinamos informacijos nebuvo galimybės nustatyti, kurie iš jų finansuotų projektų turėtų būti priskirtini investicijoms į Slėnius) projektų paraiškos. Dokumentų analizės rezultatai pirmiausia buvo panaudoti apibrėžiant Slėnių kūrimo tikslus ir pagrindinius investicijų į Slėnius siekius, bei atrenkant į Slėnius investavusias ES struktūrinių fondų investicijomis finansuotas priemones ir jų projektus. Taip pat dokumentų (konkrečiai – Slėnių plėtros programų) analizės rezultatai buvo panaudoti sudarant pilną Slėnių veiklai stebėti skirtų rodiklių rinkinį ir pasirenkant konkrečius rodiklius, kurie vėliau analizuoti atliekant Slėnių plėtros programų įgyvendinimo vertinimą pagal rezultatyvumo ir efektyvumo kriterijus.

Detalus analizuotų dokumentų sąrašas pateikiamas ataskaitos 4 skyriuje „Literatūros sąrašas“.

STEBĖSENOS DUOMENŲ ANALIZĖ

Atliekant stebėsenos duomenų analizę buvo analizuojami duomenų bazėje **SFMIS** kaupiami **duomenys**. Šių duomenų analizė pirmiausia buvo panaudota įvairiais pjūviais vertinant ES struktūrinių fondų investicijų į Slėnius mastą bei nustatant 4 rezultatyvumo analizei pasirinktų rodiklių³⁸ faktiškai pasiektas reikšmes.

Papildomai vertinimo metu buvo analizuoti **Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT)** administruojamoje duomenų bazėje „**VIEVERSYS**“ kaupiami **duomenys**, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad šioje duomenų bazėje pateikiamus duomenis sudėtinga priskirti konkretiems Slėniams, nes jie renkami ne pagal Slėnius, bet

³⁸ Rodikliai „MTEP bazės plėtros ir inovacijų gerinimo plėtros projektų skaičius“, „Sukurtų ir veikiančių mokslinių tyrimų centrų skaičius“, „Įkurtų (iranga aprūpintų) mokslinių laboratorijų skaičius“ ir „Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos“.

pagal atskiras MSI, kurių pasiekti rezultatai dažnai ne visa apimtimi gali būti priskirti būtent Slėniams, toliau vertinime jie nebuvo panaudoti.

ANKETINĖS APKLAUSOS

Atliekant vertinimą buvo **atliktos 5 respondentų grupių** – 1) Slėnių asociacijų atstovų; 2) Slėniuose veikiančių universitetų atstovų; 3) Slėniuose veikiančių MSI atstovų; 4) Slėniuose veikiančių MTP ir verslo inkubatorių atstovų; bei 5) MTP ir verslo inkubatoriuose įsikūrusių, klasteriams priklausančių, APC paslaugomis besinaudojančių ar bendrus projektus su Slėniuose veikiančiais subjektais įgyvendinančių verslo įmonių atstovų – **anketinės apklausos**. Apklausa vykdyta pasitelkiant internetinę apklausų platformą ©Survey Monkey 2021 m. kovo 9–29 d.

Apklausų metu surinkta informacija apie Slėniuose veikiančių subjektų pasiektas faktines analizei pasirinktų rodiklių reikšmes Slėnių veikimo laikotarpiu iki 2020 m. (imtinai) panaudota atliekant Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumo ir efektyvumo vertinimą. Slėnių asociacijų, Slėniams priskiriamų subjektų ir su Slėniais susijusių verslo įmonių atsakymai į nuomonės klausimus apie investicijų į Slėnius įgyvendinimo sėkmę ir indėlį į mokslo–verslo bendradarbiavimą buvo panaudoti vertinant investicijų į Slėnius įgyvendinimo ilgalaikį poveikį. Vertinant faktiškai veikimo laikotarpiu Slėnių pasiektus rezultatus, „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėnių atveju remtasi atskirų Slėniams priskiriamų subjektų pateiktais duomenimis, „Santakos“ slėnio atveju – tiek Slėnio asociacijos, tiek atskirų Slėniui priskiriamų subjektų pateiktais duomenimis, o „Nemuno“ ir „Jūrinio“ slėnių atveju – Slėnių asociacijų atstovų pateiktais duomenimis. Visų 5 Slėnių atveju atsakymai buvo gauti į visus aktualius klausimus iš visų aktualių Slėnių subjektų.

Į įmonių apklausą visa apimtimi atsakė 19 su Slėniais skirtingo tipo ryšius turėjusių įmonių (t.y. tokių, kurios yra įsikūrusios MTP ir verslo inkubatoriuose, priklauso klasteriams, naudojasi APC paslaugomis arba įgyvendina bendrus projektus su Slėniuose veikiančiais subjektais). Didžioji dalis jų tam tikrus ryšius turėjo su „Saulėtekio“ bei „Santakos“ slėniais, į apklausą taip pat atsakė įmonės, įvairia forma bendradarbiavusios su „Santaros“, „Nemuno“ ir „Jūriniu“ slėniais.

PUSIAU STRUKTŪRUOTI INTERVIU

Pagal iš anksto paruoštą interviu klausimyną, nuo kurio nukrypstama siekiant detaliau panagrinėti temas, apie kurias respondentas turi daugiau informacijos ar nori pasisakyti papildomai, iš viso buvo **atlikta 16 pusiau struktūruotų interviu** su Slėnių asociacijų, verslo asocijuotų struktūrų atstovais, politikos formuotojais, atskirų Slėniuose veikiančių subjektų, verslo įmonių, kurias Slėnių asociacijų ar Slėniuose veikiančių subjektų atstovai nurodė kaip tas, su kuriomis bendradarbiaujama daugiausiai, atstovais. Interviu metu siekta išsiaiškinti, kaip respondentai vertina investicijų į Slėnius indėlio į mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimą pakankamumą, šiandieninę Slėnių svarbą MTEPI sistemoje, tolesnes galimas Slėnių plėtros, siekiant intensyvesnio mokslo ir verslo bendradarbiavimo, kryptis.

Detalus respondentų, su kuriais rengiant atvejo studiją buvo atlikti interviu, sąrašas su interviu atlikimo datomis, pateikiamas 5.6 priede „Interviu respondentų sąrašas“.

SĄNAUDŲ EFEKTYVUMO ANALIZĖ

Sąnaudų efektyvumo analizė buvo pritaikyta atliekant **investicijų į Slėnius vertinimą pagal efektyvumo kriterijų**. Taikant šį metodą, kiekvienam Slėniui apskaičiuota tekusių investicijų suma buvo padalinta iš surinktų faktinių Slėnių pasiektų 4 rodiklių, pasirinktų efektyvumo analizei, reikšmių duomenų, taip nustatant vienam pasiektos rodiklio reikšmės vienetui tekusių lėšų kiekį. Tuomet kiekvieno iš 4 rodiklių atžvilgiu buvo apskaičiuotas vidutinis visų Slėnių vienam rodiklio reikšmės vienetui sukurti tekusių lėšų kiekis ir kiekvieno Slėnio vienam rodiklio reikšmės vienetui sukurti tekusių lėšų kiekis buvo palygintas su šiuo vidutiniu dydžiu, taip gaunant kiekvieno Slėnio efektyvumo įvertį kiekvieno iš 4 pasirinktų rodiklių atžvilgiu.

2. ANALIZĖS REZULTATAI

2.1 SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMŲ IR JOSE NUMATYTŲ SIEKTINŲ RODIKLIŲ APŽVALGA

Kaip buvo minėta ankstesniuose skyriuose, konkrečių Slėnių kūrimo Lietuvoje pagrindu tapo 2008 m. LR Vyriausybės nutarimais patvirtintos 5 Slėnių plėtros programos, kuriose buvo numatyti Slėnių tikslai, uždaviniai ir konkretūs rodikliai, skirti jų įgyvendinimo stebėsenai užtikrinti. Iš viso 5 Slėnių plėtros programose buvo numatyti 157 rodikliai, kurių siektinas reikšmes planuota pasiekti iki 2015 m. Svarbu pažymėti, kad, kaip nurodo ŠMSM atstovai, Slėnių plėtros programos buvo rengiamos paskubomis, nespėjant įvertinti visų galimų pavojų ir iškiliančių problemų bei suformuluoti detalių stebėsenos rodiklių apibrėžimų³⁹, o Valstybės kontrolės vertinimu, į Lietuvos ir užsienio ekspertų, nagrinėjusių slėnių vizijas, kurios vėliau buvo patvirtintos kaip Slėnių plėtros programos, rekomendacijas nebuvo pakankamai atsižvelgta, Slėnių plėtros programose nepakankamai apibrėžta dalyvių atsakomybė už rezultatų pasiekimą⁴⁰. Todėl numatytų stebėsenos rodiklių skaičiaus, jų turinio, kokybės ir detalumo atžvilgiu Slėnių plėtros programos tarpusavyje labai skiriasi, o tai savo ruožtu turėjo įtakos ir šių programų įgyvendinimo stebėsenos procesui.

Toliau apžvelgiami kiekvienos Slėnio plėtros programos apimtys, detalumo, orientacijos į pagrindines tematinės veiklas ir kiti skirtumai. Pavyzdžiui, savo apimtimi plačiausioje „Jūrinio“ slėnio plėtros programoje išskirtos tematinės veiklos kryptys yra atskleidžiamos per 10 prioritetinių veiklos sričių, kurių įgyvendinimui iš viso numatyti net 46 rodikliai. Beveik pusė plėtros programoje numatytų rodiklių (21 rodiklis) yra orientuoti į tematinės veiklos – studijų kokybės gerinimas ir personalo kvalifikacijų tobulinimas – įgyvendinimą, dar 15 stebėsenos rodiklių skirti MTEP infrastruktūros gerinimui, o likę 10 rodiklių lygiomis dalimis atitinkamai numatyti kitų tematinė veiklos kryptių – mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimas ir privataus sektoriaus naudojimas Slėnių infrastruktūra – įgyvendinimui. Savo detalumu taip pat išsiskiria „Nemuno“ slėnio plėtros programa, kurioje yra numatytas 41 rodiklis, išsidėstęs per 8 prioritetinių veiklų sritis. Pažymėtina, kad didžiausias dėmesys šioje plėtros programoje skiriamas aukštojo mokslo studijų programų atnaujinimui, dėstytojų ir mokslininkų kompetencijų ugdymui – šios prioritetinės srities įgyvendinimui iš viso numatyta 16 rodiklių. Tuo tarpu į kitas tematinės veiklos kryptis – MTEP infrastruktūros sukūrimas ir atnaujinimas, mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimas ir privataus sektoriaus naudojimas Slėnių infrastruktūra – orientuoti rodikliai minėtoje plėtros programoje pasiskirsto mažėjimo tvarka: šioms veiklos kryptims atitinkamai yra numatyta 12, 7 ir 6 stebėsenos rodikliai. Atsižvelgiant į stebėsenos rodiklių pasiskirstymą „Jūrinio“ ir „Nemuno“ slėnių plėtros programose, galima matyti, kad šiuose Slėniuose ypatingas dėmesys skiriamas studijų kokybės ir proceso stiprinimui. Tuo tarpu su studijų kokybės gerinimu susijusioms veikloms „Santaros“ ir „Saulėtekio“ slėnių plėtros programose, kuriose numatyti atitinkamai 28 ir 23 stebėsenos rodikliai, dėmesio skiriama santykinai mažiau. Šiai tematinei veiklos kryptiai „Santaros“ slėnio plėtros programoje yra numatyti tik 2 stebėsenos rodikliai, o „Saulėtekio“ plėtros programoje studijų kokybės ir proceso gerinimui priskirti 5

³⁹ Remiantis ŠMSM atstovų pateiktais patikslinančiais komentarais

⁴⁰ Valstybės kontrolė, „Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-12-8), 2011

rodikliai. Svarbu pažymėti, kad šių Slėnių plėtros programose daugiau koncentruojamasi į MTEP infrastruktūros kūrimą ir atnaujinimą – „Santaros“ plėtros programoje tam numatyta net 19 rodiklių, o „Saulėtekio“ plėtros programoje – 7 stebėsenos rodikliai. Likusioms tematinėms veiklos sritims, apimančioms mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimą ir privataus sektoriaus naudojimąsi Slėnių infrastruktūra, „Santaros“ plėtros programoje bendrai numatomi 7 stebėsenos rodikliai, o „Saulėtekio“ plėtros programoje – 11 rodiklių. Pastarosios dvi prioritetinės veiklos – mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimas ir privataus sektoriaus naudojimąsi Slėnių infrastruktūra – laikomos pagrindinėmis ir savo apimtimi glausčiausioje „Santakos“ slėnio plėtros programoje, kurioje šių tematinėjų krypčių įgyvendinimui numatyta daugiau nei pusė stebėsenos rodiklių – 11 iš 19 stebėsenos rodiklių. Tuo tarpu likę 8 stebėsenos rodikliai yra orientuoti į MTEP infrastruktūros kūrimą ir atnaujinimą. Pažymėtina, kad „Santakos“ plėtros programoje nėra numatyta nei vieno stebėsenos rodiklio, kuris prisidėtų prie studijų kokybės ir proceso gerinimo.

Apibendrinant, galima matyti, kad beveik 40 proc. Slėnių plėtros programose numatytų stebėsenos rodiklių, t. y. 61 rodiklis iš 157, yra skiriami MTEP infrastruktūros sukūrimo ir panaudojimo įgyvendinimo stebėsenai. Taip pat ženkli dalis stebėsenos rodiklių – 44 rodikliai – yra orientuoti į studijų kokybės gerinimą, tačiau svarbu atkreipti dėmesį, kad šie rodikliai tarp Slėnių plėtros programų pasiskirsto itin netolygiai: pavyzdžiui, net 37 rodikliai randami dviejų – „Jūrinio“ ir „Nemuno“ – slėnių plėtros programose, o „Santakos“ slėnio plėtros programoje į studijas orientuotų stebėsenos rodiklių nenumatyta išvis. Galiausiai, likę stebėsenos rodikliai kiekvienoje iš paskutinių dviejų tematinėjų veiklos sričių – privataus sektoriaus naudojimąsi Slėnių infrastruktūra ir mokslo ir verslo bendradarbiavimas – pasiskirsto tolygiai, po 26 stebėsenos rodiklius.

Dalis stebėsenos rodiklių pasikartoja kelis kartus tiek konkrečiose plėtros programose, tiek tarp skirtingų Slėnių plėtros programų. Konkrečioje Slėnio plėtros programoje pasikartojančius rodiklius kiekvieno Slėnio atveju įtraukiant tik vieną kartą, bendras stebėsenos rodiklių skaičius sumažėtų nuo 157 iki 139 rodiklių. Tik 7 rodikliai – „MTEP bazės plėtros projektų skaičius“, „Sukurtų ir veikiančių mokslinių tyrimų centrų skaičius“, „Iškurtų (įranga aprūpintų) mokslinių laboratorijų skaičius“, „Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius“, „MTEP ir inovacijų aplinkos gerinimo projektų skaičius“, „Suorganizuotų tarptautinių renginių ir mugių skaičius“ ir „Pritraukta privačių investicijų“ – kartojasi visose plėtros programose.

Atlikta Slėnių plėtros programose numatytų stebėsenos rodiklių apžvalga leidžia teigti, kad, rengiant Slėnių plėtros programas ir pasirenkant joms stebėti aktualius rodiklius, vieninga, tarp visų 5 Slėnių harmonizuota, stebėsenos sistema nebuvo sukurta. Tiek skirtingos tematinės Slėnių plėtros programų orientacijos, tiek skirtingas jų detalumas, tiek jose numatytų stebėsenos rodiklių tarpusavio nepalyginamumas, tiek didelis bendras stebėsenos rodiklių skaičius, tiek Slėnių plėtros programose numatytų stebėsenos rodiklių lygio skirtumai (pavyzdžiui, toje pačioje Slėnio plėtros programoje numatant tiek skėtinį, aukštesnio lygmens rodiklį, tiek jį iš esmės atkartojančius žemesnio lygio rodiklius) kelia didelius iššūkius, siekiant nustatyti Slėnių plėtros programose numatytų stebėsenos rodiklių pasiekimo mastą ir įvertinti Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumą. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad dauguma Slėnių plėtros programose numatytų stebėsenos rodiklių yra „produkto“, o ne „rezultato“ ar „poveikio“ tipo, t. y. jais daugiausia matuojamas sukurtų įvairių produktų ir rezultatų skaičius, bet ne investicijų poveikis jas gavusiam subjektui ar platesnis poveikis visai viešosios politikos sričiai. Tai, kad

tokio tipo rodikliai sukelia iššūkių vykdant ir vertinant Slėnių veiklos stebėseną pažymi ir patys Slėniuose veikiančių subjektų atstovai⁴¹.

Atsižvelgiant į poreikį harmonizuoti Slėnių plėtros programų stebėsenos sistemą ir sumažinti stebėsenos rodiklių skaičių iki tokio, kurio atžvilgiu būtų galima atlikti analitines veiklas, tolesnei analizei nuspręsta pasirinkti mažesnę rodiklių imtį, įtraukiant tik dalį rodiklių, geriausiai reprezentuojančių visus 139 unikalios stebėsenos rodiklius. Siekiant susiaurinti analizuojamų stebėsenos rodiklių imtį, visi kiekvieno Slėnio plėtros programos rodikliai buvo susisteminti, suskirstant juos į analizei pasirinktas 4 pagrindines tematinės veiklos kryptis – 1) MTEP infrastruktūros sukūrimas ir panaudojimas; 2) Privataus sektoriaus naudojimas Slėnių infrastruktūra; 3) Mokslo ir verslo bendradarbiavimas; 4) Studijų kokybės gerinimas. Kiekviena iš nurodytų veiklos sričių papildomai buvo išskirta į du lygmenis, žyminčius veiklos sričiai aktualius rezultatus ir jų sukūrimo prielaidas. Toks skirstymas leido geriau atskleisti stebėsenos rodiklių pasikartojimą tarp Slėnių plėtros programų bei logines rodiklių sąsajas toje pačioje plėtros programoje, kai atitinkamo rodiklio įgyvendinimas gali veikti kaip sąlyga (prielaidų lygmuo) kito rodiklio realizavimui, arba, kitaip tariant, padėti sukurti tam tikrą apčiuopiamą rezultatą (rezultatų lygmuo). Visų rodiklių priskyrimas pagal tam tikrą veiklos kryptį ir prielaidų bei rezultatų lygmenis yra atspindėtas 8 lentelėje (pateikiama Priede Nr. 5.4). Kaip pavaizduota 8 lentelėje, absoliuti dauguma Slėnių plėtros programų stebėsenos rodiklių yra tarpusavyje susiję, o studijų kokybės gerinimo prioritetinei veiklų grupei priskiriami rodikliai dažnu atveju papildomai kitas tematinės sritis apimančius rodiklius. Taip pat toks stebėsenos rodiklių išsidėstymas dar kartą pademonstruoja, kaip neproporcingai yra pasiskirstę su studijų kokybės gerinimu siejami stebėsenos rodikliai. Atsižvelgiant į tai, renkantis rodiklius tolesnei analizei, buvo nuspręsta pasirinkti po keletą, kiekvieną iš veiklos krypčių geriausiai atspindinčių, stebėsenos rodiklių, išskyrus studijų kokybės gerinimo sritį, kuriai atspindėti rodikliai nebuvo pasirinkti, atsižvelgiant į santykinai mažesnę šios srities svarbą daugumoje (3 iš 5) Slėnių plėtros programų. Renkantis kiekvieną veiklos kryptį atspindinčius rodiklius, buvo siekiama pasirinkti tokius rodiklius, kurie būtų aktualūs visose arba daugelyje Slėnių plėtros programų (t. y. būtų įvardinti bent 4 iš 5 Slėnių plėtros programų). Taip pat labiau orientuotasi į rodiklius, kurie bent iš dalies atspindi įgyvendintomis veiklomis sukurtą rezultatą, o ne atskirus produktus.

2 lentelėje pristatomi 11 tolesniam vertinimui pasirinkti Slėnių plėtros programų stebėsenos rodikliai. Priede Nr. 5.4 pateikiamoje 8 lentelėje pavaizduotos šių stebėsenos rodiklių sąsajos su likusiais, analizei nepasirinktais Slėnių plėtros programose numatytais rodikliais.

2 LENTELĖ. TOLESNEI ANALIZEI PASIRINKTI SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMŲ RODIKLIAI

Veikla	Rodiklio pavadinimas	„Nemuno“ slėnis	„Saulėtekio“ slėnis	„Santaros“ slėnis	„Santakos“ slėnis	„Jūrinis“ slėnis	Rodiklio naudojimo dažnis
MTEP infrastruktūros sukūrimas ir panaudojimas	MTEP bazės plėtros ir inovacijų gerinimo plėtros projektų skaičius	x	x	x	x	x	5/5
	sukurtų ir veikiančių mokslinių tyrimų centrų skaičius	x	x	x	x	x	5/5
	įkurtų (įranga aprūpintų) mokslinių laboratorijų skaičius	x	x	x	x	x	5/5

⁴¹ Remiantis interviu medžiaga

Veikla	Rodiklio pavadinimas	„Nemuno“ slėnis	„Saulėtekio“ slėnis	„Santaros“ slėnis	„Santakos“ slėnis	„Jūrinis“ slėnis	Rodiklio naudojimo dažnis
MTEP infrastruktūros sukūrimas ir panaudojimas	įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių) skaičius	x	x	-	x	x	4/5
	įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius	x	x	-	x	x	4/5
	bendros mokslinių tyrimų darbo vietos	-	x	x	x	x	4/5
Privataus sektoriaus naudojimas Slėnių infrastruktūra	smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje skaičius	x	x	x	x	-	4/5
	įsteigtų naujų žmonių imlių skaičius	x	x	-	x	x	4/5
Mokslo ir verslo bendradarbiavimas	įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus) skaičius	x	x	-	x	x	4/5
	pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius	x	x	x	x	x	5/5
	pritraukta privačių investicijų	x	x	x	x	x	5/5

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

Tolesnei analizei pasirinktų rodiklių apibrėžimai yra pateikti Priede Nr. 5.2 (žr. 6 lentelę).

2.2 INVESTICIJŲ Į SLĖNIUS MASTAS

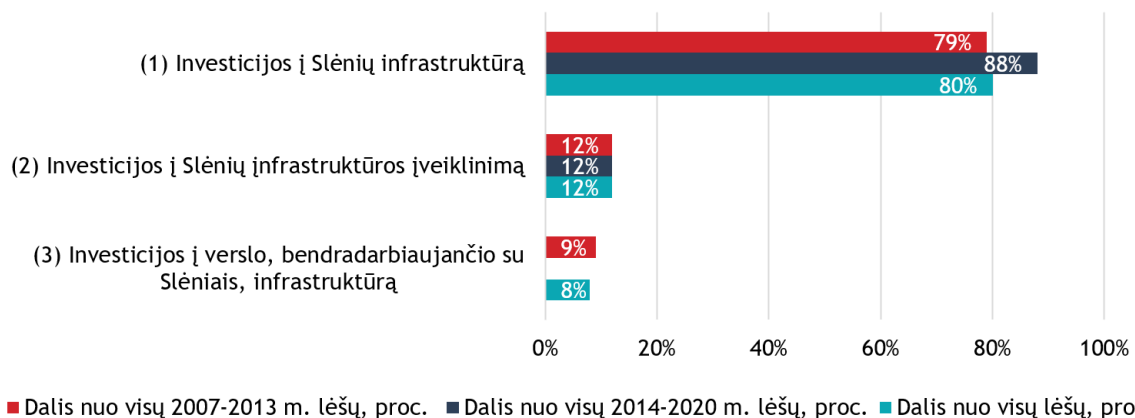
Iš viso 2007–2020 m. laikotarpiu į Slėnius buvo investuota šiek tiek mažiau nei 572 mln. Eur. Analizuojant priemonių lėšų pasiskirstymą skirtingais ES struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiais, matoma, kad daugiausia 83 proc. (arba kiek daugiau nei 474 mln. Eur) visų Slėnių kūrimui ir plėtrai skirtų lėšų buvo investuota 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu. Likę 17 proc. (arba beveik 97,5 mln. Eur) buvo investuoti 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu (žr. 3 lentelė).

3 LENTELĖ. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ, SKIRTŲ SLĖNIAMS, PASISKIRSTYMAS TARP 2007–2013 M. IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIŲ

Visos ES investicijos į Slėnius	2007–2013 m.	474 340 399 Eur (83 proc.)
	2014–2020 m.	97 429 828 Eur (17 proc.)
	Iš viso:	571 770 227 Eur (100 proc.)

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

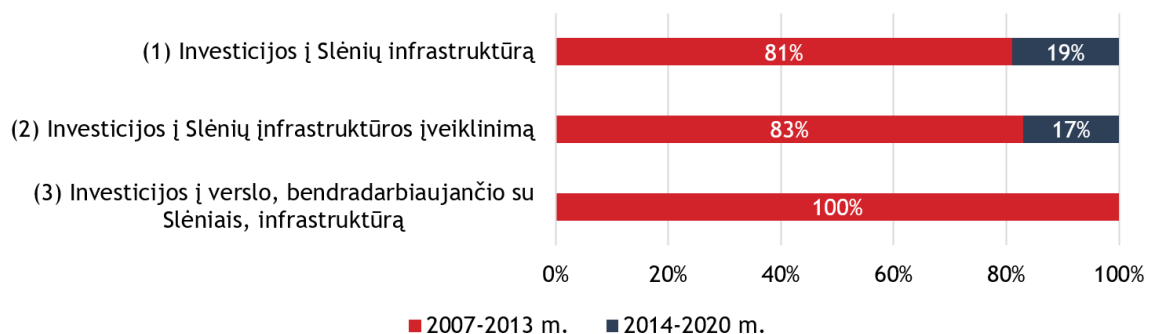
1 paveiksle matomas ES struktūrinių fondų lėšų, skirtų į Slėnius investavusiems projektams, pasiskirstymas pagal 3 finansuojamų priemonių tipus 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais. Daugiausia ES struktūrinių fondų lėšų visu 2007–2020 m. laikotarpiu buvo skirta Slėnių infrastruktūros tobulinimui – šiai sričiai buvo skirta daugiau nei 80 proc. visų į Slėnius investuotų ES struktūrinių fondų lėšų. Slėnių infrastruktūros įveiklinimui buvo skirta 12 proc. visų į Slėnius investuotų ES struktūrinių fondų lėšų. Kitiems projektams, patenkantiems po priemonėmis, skirtomis verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūros plėtrai, buvo skirta šiek tiek mažiau nei 8 proc. visų į Slėnius investuotų ES struktūrinių fondų lėšų. Atitinkamai, didžioji dalis lėšų skirtingais finansavimo laikotarpiais (2007–2013 m. ir 2014–2020 m.) taip pat buvo investuota į Slėnių infrastruktūrą, mažiausia – į verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą.

1 PAVEIKSLAS. ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ TIPUS 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Kaip matyti 2 paveiksle, 81 proc. (arba kiek daugiau nei 373 mln. Eur) visų investicijų į Slėnių infrastruktūrą buvo įgyvendinta 2007–2013 m. laikotarpiu, o likęs penktadalis (arba kiek daugiau nei 86 mln. Eur) – 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu. Didžioji dalis – 83 proc. (arba šiek tiek daugiau nei 56 mln. Eur) Slėnių infrastruktūros įveiklinimo projektams skirtų lėšų taip pat buvo investuota 2007–2013 m. laikotarpiu, o likę 17 proc. (arba šiek tiek daugiau nei 11 mln. Eur) – 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu. Visi kiti projektai, patenkantys po priemonėmis, skirtomis verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūros plėtrai, buvo įgyvendinami 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu.

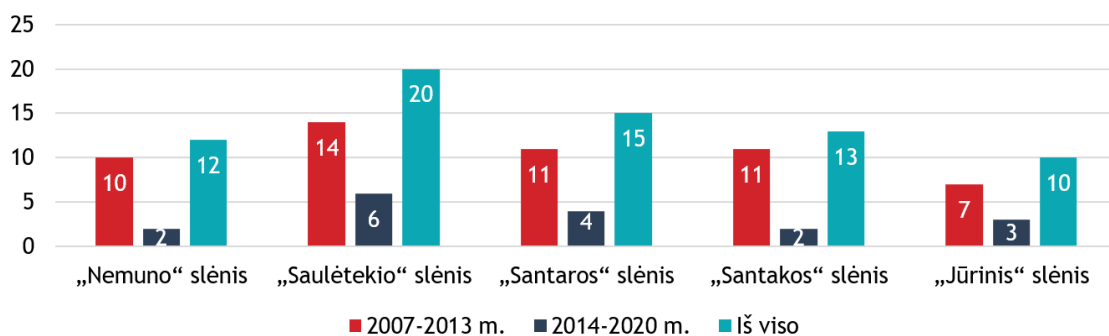

2 PAVEIKSLAS. ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL FINANSUOJAMŲ PROJEKTŲ TIPUS TARP 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIŲ

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Prieš vertinant 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. finansavimo laikotarpių ES investicijų mastą į kiekvieną iš 5 Slėnių, pirmiausia buvo reikalinga nustatyti, kurios iš 22 analizuojamų ES struktūrinių fondų finansuojamų priemonių prisidėjo prie kiekvieno iš Slėnių kūrimo ir plėtros. ES struktūrinių fondų finansuojamų priemonių pasiskirstymas tarp skirtingų Slėnių yra pavaizduotas 7 lentelėje (žr. Priedą Nr. 5.3) ir 3 paveiksle. Svarbu paminėti, kad tik 6 ES struktūrinių fondų priemonės finansavo visų 5 Slėnių projektus 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiais.

Atlikta analizuojamų priemonių indėlio į atskirų Slėnių kūrimą ir plėtrą analizė atskleidė, kad analizuojamų priemonių indėlis į skirtingų Slėnių kūrimą ir plėtrą buvo nevienodas. Kaip matyti 3 paveiksle, daugiausia ES struktūrinių fondų priemonių prisidėjo prie „Saulėtekio“ slėnio kūrimo ir plėtros – 14 priemonių 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ir 6 priemonės 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu. Mažiausiai ES struktūrinių fondų priemonių prisidėjo prie „Jūrinio“ slėnio kūrimo ir plėtros – 7 priemonės 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ir 3 priemonės 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu. Prie „Santaros“ slėnio ir plėtros prisidėjo 11 priemonių 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ir 4 priemonės 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu, prie „Santakos“ slėnio ir plėtros – 11 priemonių 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ir 2 priemonės 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu, o prie „Nemuno“ slėnio plėtros – 10 priemonių 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu ir 2 priemonės 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu.

3 PAVEIKSLAS. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PRIEMONĖS, INVESTAVUSIOS Į SLĖNIŲ KŪRIMĄ IR PLĖTRĄ, 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

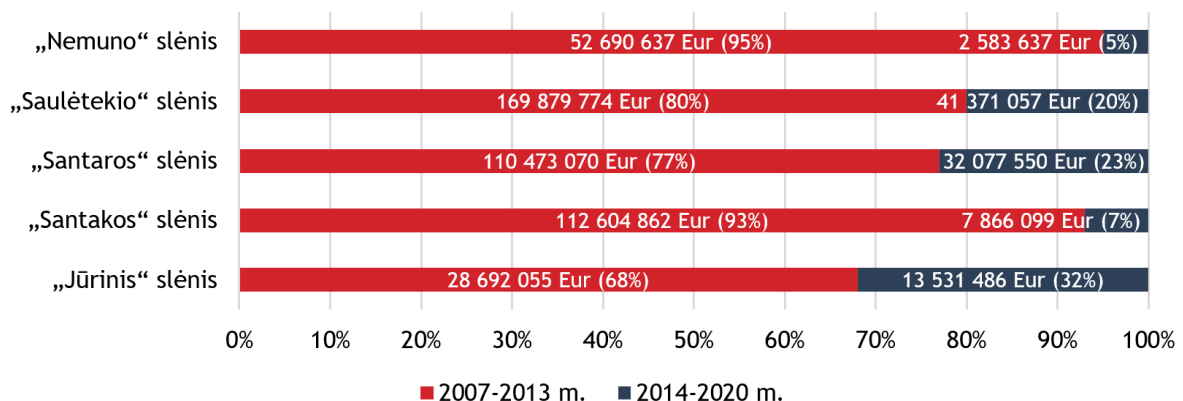
Žemiau esantis 4 paveikslas papildo į Slėnius investavusių priemonių pasiskirstymo analizę ir atskleidžia, kiek ES fondų investicijų teko skirtingiems Slėniams 2007–2020 m. laikotarpiu. Daugiausia, beveik 37 proc. (arba šiek tiek daugiau nei 211 mln. Eur) visų Slėnių kūrimui ir plėtrai skirtų lėšų buvo skirta „Saulėtekio“ slėniui. Antras pagal investicijų mastą buvo „Santaros“ slėnis, kuriam skirta beveik 25 proc. (arba beveik 143 mln. Eur) visų į Slėnius investuotų ES struktūrinių fondų lėšų. Kiek mažiau lėšų buvo investuota į „Santakos“ slėnio kūrimą ir plėtrą – Slėnis pritraukė apie penktadalį (arba šiek tiek daugiau nei 120 mln. Eur) visų analizuojamų investicijų. „Nemuno“ ir „Jūrinio“ slėnių kūrimui ir plėtrai buvo skirta po mažiau nei 10 proc. (arba atitinkamai apie 55 mln. Eur ir 42 mln. Eur) visų į Slėnius investuotų ES struktūrinių fondų lėšų.

4 PAVEIKSLAS. ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ PRIEMONIŲ FINANSAVIMO PASISKIRSTYMAS TARP SLĖNIŲ 2007–2020 M.

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS duomenimis

Kaip matyti 5 paveiksle, didžioji dalis visų Slėniams skirtų ES struktūrinių fondų investicijų buvo skirta projektams, vykdytiems 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu. Analizuojamu laikotarpiu „Nemuno“ ir „Santakos“ slėnių projektus buvo investuota daugiau nei 90 proc. (arba atitinkamai apie 53 mln. Eur ir 112 mln. Eur) visų jiems skirtų ES struktūrinių fondų lėšų. Daugiausiai ES struktūrinių fondų investicijų gavusiam „Saulėtekio“ slėniui taip pat net 80 proc. (arba beveik 170 mln. Eur) visų ES investicijų buvo skirta 2007–2013 m. laikotarpiu. Panaši dinamika matoma ir „Santaros“ slėniui skirtų ES struktūrinių fondų lėšų pasiskirstyme tarp 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. finansavimo laikotarpių. Tolygiausias ES struktūrinių fondų lėšų pasiskirstymas matomas mažiausiai investicijų gavusiame „Jūriniam“ slėnyje, kuriam 2007–2013 m. vykdytiems projektams buvo skirta beveik 68 proc. (arba beveik 29 mln. Eur) visų gautų ES investicijų.

5 PAVEIKSLAS. Į SLĖNIŲ PROJEKTUS INVESTAVUSIŲ ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ PASISKIRSTYMAS TARP SKIRTINGŲ SLĖNIŲ 2007–2013 IR 2014–2020 M. PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIAIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

2.3 INVESTICIJŲ Į SLĖNIUS REZULTATYVUMAS

Siekiant įvertinti, ar ankstesniame skyriuje pristatytos investicijos padėjo sukurti planuotus rezultatus, toliau vertinamas minėtų ES fondų investicijų į Slėnius rezultatyvumas. Kaip jau minėta anksčiau, vertinant investicijų į Slėnius rezultatyvumą siekiama nustatyti, ar buvo pasiektos 11 analizei pasirinktų Slėnių plėtos programose numatytų rodiklių siektinos reikšmės, perskaičiuotos 2020 m.

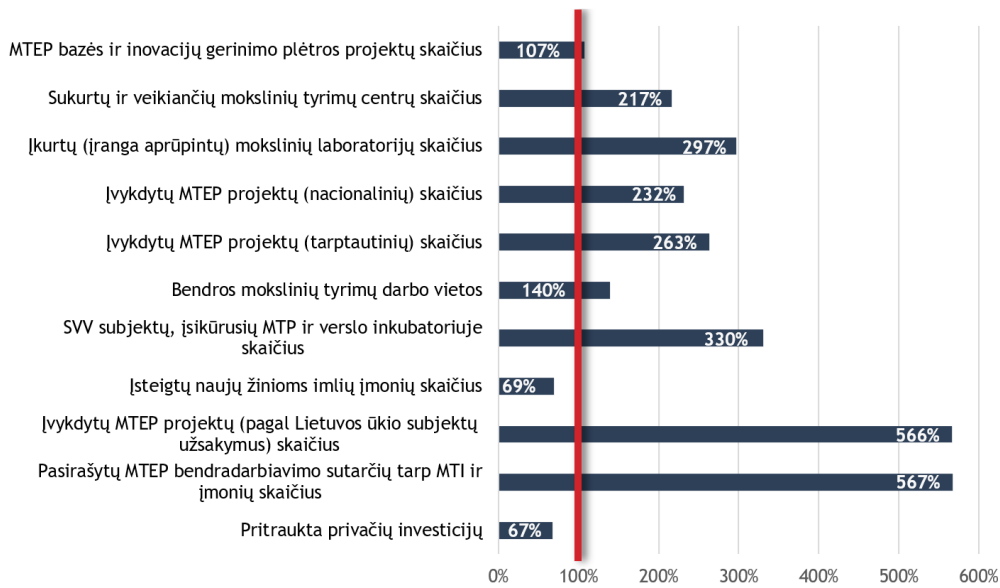
Vertinant visų Slėnių rezultatyvumą bendrai (t.y. lyginant bendrai visų Slėnių kiekvieno analizuojamo rodiklio atveju faktiškai pasiektas reikšmes su bendrai visų Slėnių plėtos programose numatytomis siektinomis kiekvieno analizuojamo rodiklio reikšmėmis, perskaičiuotomis 2020 m.), matoma, kad didžioji dalis (išskyrus pritrauktų privačių investicijų sumą ir įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičių) Slėniams bendrai suplanuotų rezultatų buvo pasiekti (žr. 6 paveikslas). Galima matyti, kad daugumos stebėsenos rodiklių faktiškai pasiektos reikšmės viršijo numatytas siektinas reikšmes, kai kuriais atvejais – net po keletą kartų. Daugiausiai (daugiau nei 5,5 kartus) viršytos buvo rodiklių, atspindinčių pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įvykdytų MTEP projektų skaičių ir pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp MSI ir įmonių skaičių⁴², reikšmės. Svarbu pastebėti, kad nors Slėnių plėtos programose buvo pasirinkta stebėti būtent pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų MTEP projektų skaičių, tačiau bendrai Slėnių pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų MTEP projektų skaičius Slėnių veiklos laikotarpiu iki 2020 m. yra didesnis, kadangi apie 10 proc. visų ūkio subjektų finansuojamų Slėnių įgyvendinamų MTEP projektų analizuojamu laikotarpiu sudarė užsienio ūkio subjektų finansuoti MTEP projektai, kurie pateiktame grafike nėra atspindėti. Dar 6 iš 11 analizei pasirinktų rodiklių atžvilgiu Slėnių faktiškai pasiekti rezultatai Slėnių plėtos programose numatytus siektinus rezultatus, perskaičiuotus 2020 m., viršijo 2–3 kartus.

Vienas iš rodiklių, kurio Slėnių plėtos programose užsibrėžtų ir 2020 m. perskaičiuotų siektinų reikšmių Slėniams nepavyko pasiekti, buvo rodiklis, atspindintis pritrauktų privačių investicijų sumą. Tačiau, nepaisant to, kad faktiškai Slėnių pasiekta šio rodiklio reikšmė sudaro tik kiek mažiau nei 70 proc. Slėnių plėtos programose numatytos ir 2020 m. perskaičiuotos reikšmės, Slėniai bendrai per savo veikimo laikotarpį pritraukė beveik 200 mln. privačių investicijų (t.y. apie 35 proc. visos į Slėnių kūrimą ir įveiklinimą ES struktūrinių fondų investuotos sumos). Apie 70 proc. šių investicijų sudarė privačios vietos investicijos, o apie 30 proc. – privačios užsienio investicijos.

Taip pat Slėniams bendrai visa apimtimi nepavyko pasiekti rodiklio, atspindinčio įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičių.

Vertinant esamą Slėnių aktyvumą matoma, kad šiuo metu visi Slėniai bendrai įgyvendina 743 MTEP projektus, iš kurių 67 proc. priskirtini nacionaliniams, o 33 proc. tarptautiniams projektams. Taip pat šiuo metu visi Slėniai bendrai įgyvendina 377 ūkio subjektų finansuojamus projektus, iš kurių 87 proc. yra finansuojami Lietuvos ūkio subjektų, o 13 proc. – užsienio ūkio subjektų.

⁴² Čia ir toliau rodiklio „Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius“ minimos mokslinių tyrimų institucijos atitinka MSI ir tekste šie terminai vartojami pakaitomis (cituojant rodiklio pavadinimą naudojamas „mokslinių tyrimų institucijų“ terminas, kitais atvejais naudojamas trumpinys MSI).

6 PAVEIKSLAS. VISŲ SLĖNIŲ PLĖTOS PROGRAMŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting⁴³, remiantis Slėnių plėtos programų, SFMIS ir apklausų duomenimis

Vertinant bendrą Slėnių plėtos programų įgyvendinimo rezultatyvumą galima teigti, kad kiek daugiau nei 80 proc. (arba 9 iš 11) bendrai Slėnių plėtos programose numatytų ir atvejo studijoje vertinamų siektinų rezultatų buvo pasiekti ir netgi viršyti (išskyrus pritrauktą privačių investicijų sumą ir įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičių). Tačiau, atsižvelgiant į skirtingą Slėniams skirtų investicijų mastą bei skirtingus kiekvieno Slėnių įveiklinimo tempus, svarbu išanalizuoti ir kiekvieno Slėnio rezultatyvumą atskirai bei įvertinti atskirų Slėnių indėlį į bendrą Slėnių rezultatyvumą.

„NEMUNO“ SLĖNIS

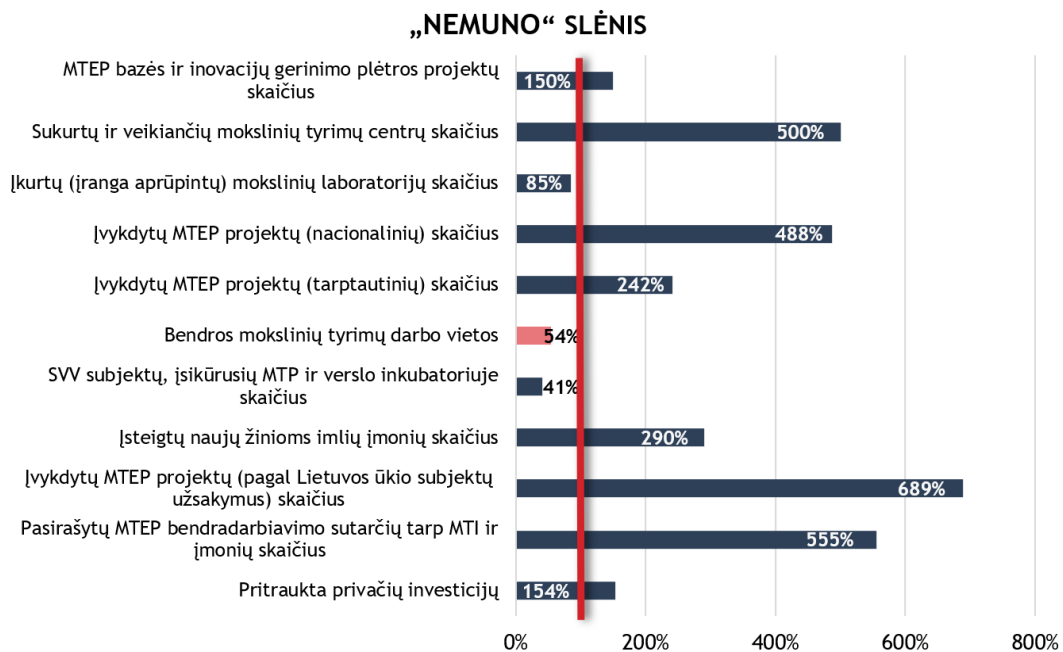
Kaip matyti 7 paveiksle, „Nemuno“ slėnio plėtos programos atveju, visa apimtimi buvo pasiektos 8 iš 10 „Nemuno“ slėnio plėtos programoje numatytų stebėsenos rodiklių siektinos reikšmės (rodiklis, kurio nebuvo siekiama būtent šio Slėnio programoje, paveiksle pažymėtas rausva spalva), kurios viršijo suplanuotus siekius nuo 1,5 iki beveik 7 kartų. Santykinai daugiausia buvo viršytos rodiklių, atspindinčių pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įvykdytų MTEP projektų skaičių ir pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp MSI ir įmonių skaičių, reikšmės. Kaip ir bendros visų Slėnių analizės atveju, pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įvykdytų MTEP projektų skaičius neatspindi visų „Nemuno“ slėnyje analizuojamu laikotarpiu pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų projektų, kadangi apie 13 proc. visų pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų MTEP projektų buvo finansuoti užsienio ūkio subjektų.

⁴³ Stebėsenos rodiklio „Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos“ atžvilgiu „Nemuno“ slėnio, rodiklių „Įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių) skaičius“, „Įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius“, „Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius“ ir „Įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus) skaičius“ atžvilgiu „Santaros“ slėnio bei rodiklių „Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje skaičius“ ir „Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius“ atžvilgiu „Jūrinio“ slėnio duomenys į bendrą visų Slėnių rezultatyvumo vertinimą nėra įtraukti, kadangi minėtų Slėnių plėtos programose nurodyti rodikliai nebuvo įtraukti (t.y. jų nebuvo siekiama).

„Nemuno“ slėnio pritrauktos privačios investicijos taip pat buvo ne tik nacionalinio, bet ir tarptautinio lygmens. Apie 63 proc. visų per Slėnio veiklos laikotarpį iki 2020 m. pritrauktų investicijų buvo privačios vietos investicijos, o 37 proc. – privačios užsienio investicijos.

Ne visa apimtimi „Nemuno“ slėnio atveju buvo pasiektos Slėnio plėtros programoje numatytos siektinos 2 rodiklių, atspindinčių įkurtų ar įranga aprūpintų laboratorijų skaičių bei smulkaus ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje skaičių, reikšmės.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į rodiklį „Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos“. Šis rodiklis į „Nemuno“ slėnio plėtros programą nebuvo įtrauktas. Tačiau, kadangi šis rodiklis yra įtrauktas į atvejo studijoje analizuojamų rodiklių rinkinį, buvo įvertinta ir „Nemuno“ slėnio šio rodiklio atžvilgiu pasiekta reikšmė, tačiau ji lyginta ne su Slėnio plėtros programoje numatyta reikšme, bet su kitų Slėnių faktiškai pasiektų šio rodiklio reikšmių vidurkiu. Todėl 7 paveiksle pateikta rodiklio pasiekimo reikšmė rodo, kad „Nemuno“ slėnyje buvo sukurta 46 proc. punktais mažiau bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų, nei vidutiniškai kituose Slėniuose.

7 PAVEIKSLAS. „NEMUNO“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis „Nemuno“ slėnio plėtros programos, SFMIS ir apklausų duomenimis⁴⁴

Šiuo metu „Nemuno“ slėnyje įgyvendinama 119 MTEP projektų, iš kurių 86 proc. laikytini nacionaliniais, o 14 proc. tarptautiniais MTEP projektais bei 127 ūkio subjektų finansuojami MTEP projektai, iš kurių 92 proc. finansuojami Lietuvos, o 8 proc. užsienio ūkio subjektų.

⁴⁴ Rodiklio „Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos“ atveju pateiktas vertinimas atspindi „Nemuno“ slėnio šio rodiklio atžvilgiu pasiektos faktinės reikšmės santykį su likusių Slėnių faktiškai šio rodiklio atžvilgiu pasiektų reikšmių vidurkiu, kadangi į „Nemuno“ slėnio plėtros programą šis rodiklis įtrauktas nebuvo.

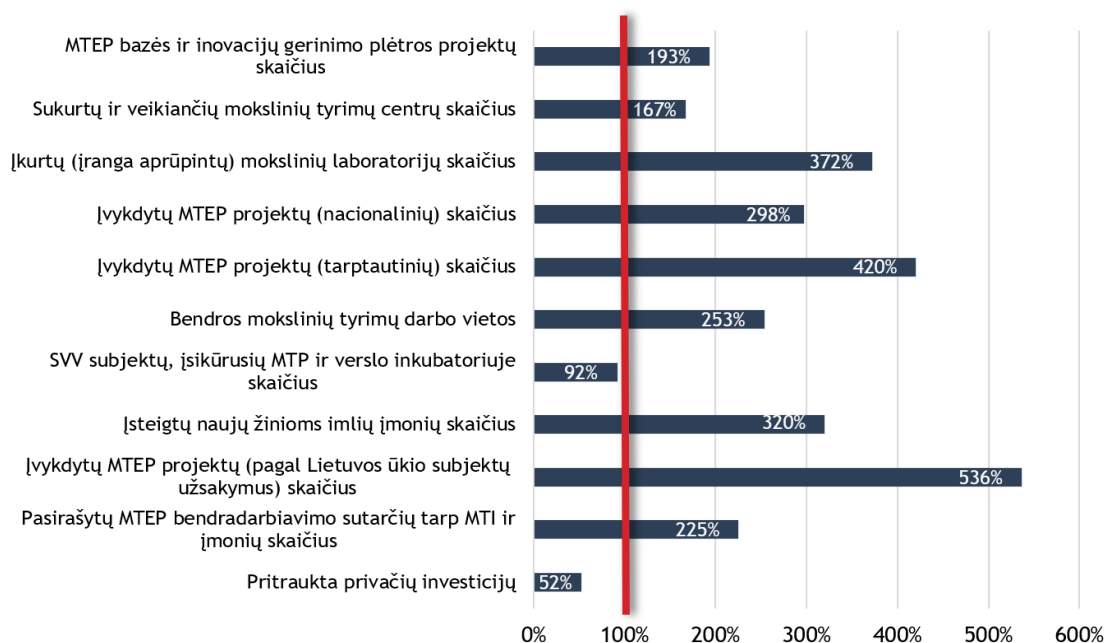
Apibendrinant galima teigti, kad dauguma „Nemuno“ slėnio plėtros programoje keltų siekių buvo įgyvendinti, išskyrus su įkurtą ar įranga aprūpintų laboratorijų skaičiumi bei smulkiojo ir vidutinio verslo įsikūrimu mokslo ir technologijų parke susijusius tikslus.

„SANTAKOS“ SLĖNIS

Vertinant „Santakos“ slėnio plėtros programos įgyvendinimo rezultatyvumą, 8 paveiksle galima matyti, kad visa apimtimi buvo pasiektos 9 iš 11 „Santakos“ slėnio plėtros programoje numatytų stebėsenos rodiklių siektinos 2020 m. perskaičiuotos reikšmės. Šių rodiklių faktiškai pasiektos reikšmės siektinas viršijo nuo 1,7 iki daugiau nei 5 kartų. Labiausiai siektinas reikšmės viršijo rodikliai, matuojantys pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų MTEP projektų skaičių bei įvykdytų tarptautinių MTEP projektų skaičių. Kaip ir kitų Slėnių atveju, iš visų ūkio subjektų užsakymų įgyvendintų MTEP projektų būtent Lietuvos ūkio subjektų užsakymu įgyvendinti projektai sudaro apie 93 proc. visų „Santakos“ slėnyje pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų projektų, o likę 7 proc. buvo įgyvendinti užsienio ūkio subjektų užsakymu, todėl bendras pagal ūkio subjektų užsakymus analizuojamu laikotarpiu įgyvendintų projektų skaičius yra didesnis, nei atspindi pateiktame grafike.

Dviejų „Santakos“ plėtros programoje numatytų ir analizei pasirinktų rodiklių reikšmių per Slėnio veiklos laikotarpį iki 2020 m. pasiekti visa apimtimi nepavyko. Tai rodikliai, nurodantys smulkaus ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje, skaičius bei pritrauktą privačių investicijų sumą. Taip pat „Santakos“ slėnis išsiskiria tuo, kad skirtingai nei daugumoje likusių Slėnių (išskyrus „Jūrinį“ slėnį), net 99 proc. šio Slėnio pritrauktų privačių investicijų yra priskirtinos vietos privačioms investicijoms, taigi, lyginant su kitais Slėniais, „Santakos“ slėnyje pritrauktos užsienio privačios investicijos sudaro labai mažą dalį.

„SANTAKOS“ SLĖNIS

8 PAVEIKSLAS. „SANTAKOS“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis „Santakos“ slėnio plėtros programos, SFMIS ir apklausų duomenimis

Šiuo metu „Santakos“ slėnyje įgyvendinami 176 MTEP projektai, iš kurių 53 proc. laikytini nacionaliniais, o 47 proc. – tarptautiniais MTEP projektais. Taip pat Slėnyje įgyvendinami 94 ūkio subjektų finansuojami MTEP projektai, iš kurių 96 proc. finansuojami Lietuvos ūkio subjektų, o 4 proc. – užsienio ūkio subjektų. Vertinant šiuo metu pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendinamus MTEP projektus, užsienio ūkio subjektų finansuojama MTEP projektų dalis, lyginant su kitų Slėnių duomenimis, „Santakos“ slėnyje yra mažiausia.

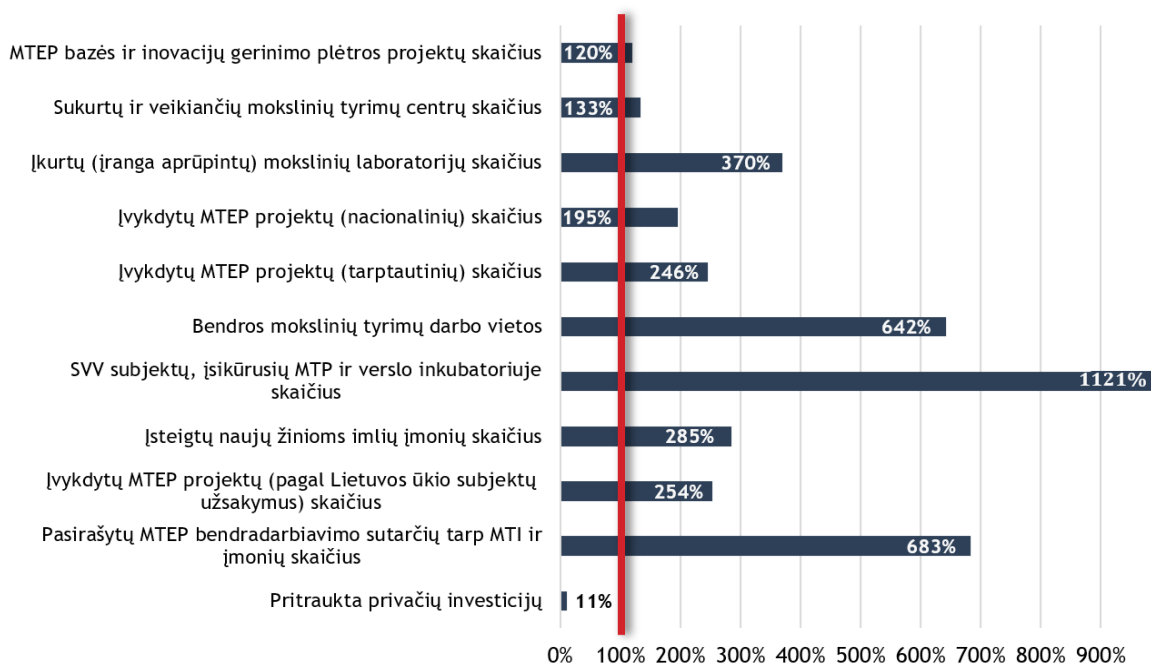
Apibendrinant galima teigti, kad dauguma „Santakos“ slėnio plėtros programoje keltų siekių buvo įgyvendinti, išskyrus su smulkiojo ir vidutinio verslo įsikūrimu ir privačių investicijų pritraukimu susijusius tikslus.

„SAULĖTEKIO“ SLĖNIS

Kaip vaizduojama 9 paveiksle, „Saulėtekio“ slėnio atveju 10 iš 11 Slėnio plėtros programoje numatytų stebėsenos rodiklių siektinos reikšmės buvo pasiektos visa apimtimi ir, kaip ir anksčiau aptartų Slėnių atveju, viršytos net po keletą kartų. Didžiausiu rezultatyvumu, daugiau nei 11 kartų didesniu nei buvo numatyta siektina rodiklio reikšmė, pasižymėjo rodiklis, nurodantis smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje, skaičių. Taip pat planuotą rezultatą ženkliai (daugiau nei 6 kartus) viršijo dar du stebėsenos rodikliai, atspindintys pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp MSI ir įmonių skaičių bei sukurtų bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų skaičių.

Vienintelis rodiklis, kurio 2020 m. perskaiciuotos siektinos reikšmės „Saulėtekio“ slėniui nepavyko pasiekti visa apimtimi, yra rodiklis, atspindintis pritrauktų privačių investicijų dydį. Iš visų analizuojamu laikotarpiu pritrauktų privačių investicijų, „Saulėtekio“ slėnio atveju privačios užsienio investicijos sudarė 49 proc., o vietos investicijos 51 proc.

„SAULĖTEKIO“ SLĖNIS

9 PAVEIKSLAS. „SAULĖTEKIO“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis „Saulėtekio“ slėnio plėtros programos, SFMIS ir apklausų duomenimis

Šiuo metu „Saulėtekio“ slėnyje įgyvendinami 173 MTEP projektai, iš kurių 73 proc. yra nacionaliniai, o 27 proc. – tarptautiniai. Taip pat Slėnyje šiuo metu įgyvendinami 58 ūkio subjektų finansuojami MTEP projektai. „Saulėtekio“ slėnis iš kitų Slėnių išsiskiria didele užsienio ūkio subjektų finansuojamų MTEP projektų dalimi. Pagal ūkio subjektų užsakymus, per Slėnio veiklos laikotarpį iki 2020 m., 21 proc. visų projektų buvo finansuoti užsienio ūkio subjektų, 79 proc. – Lietuvos. Iš šiuo metu pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendinamų MTEP projektų 67 proc. finansuojami Lietuvos, o 33 proc. užsienio ūkio subjektų. Tiek vertinant per visą analizuojamą laikotarpį pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendintus, tiek šiuo metu įgyvendinamus MTEP projektus, užsienio ūkio subjektų finansuojamų MTEP projektų dalis „Saulėtekio“ slėnyje yra didžiausia iš visų analizuojamų Slėnių.

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma „Saulėtekio“ slėnio plėtros programoje keltų siekių buvo įgyvendinti, išskyrus su privačių investicijų pritraukimu susijusius tikslus.

„SANTAROS“ SLĖNIS

Kaip matoma iš 10 paveikslo, „Santaros“ slėnis išsiskiria tuo, kad šio Slėnio plėtros programoje buvo numatyti tik 7 iš 11 atvejo studijoje analizuojamų rodiklių. Iš šių 7 Slėnio plėtros programoje numatytų rodiklių, visa apimtimi buvo pasiektos 5 rodiklių reikšmės. Visa apimtimi „Santaros“ slėnio atveju nebuvo pasiektos rodiklių, matuojančių įgyvendintų MTEP bazės ir inovacijų gerinimo plėtros projektų skaičių ir sukurtų bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų skaičių, reikšmės.

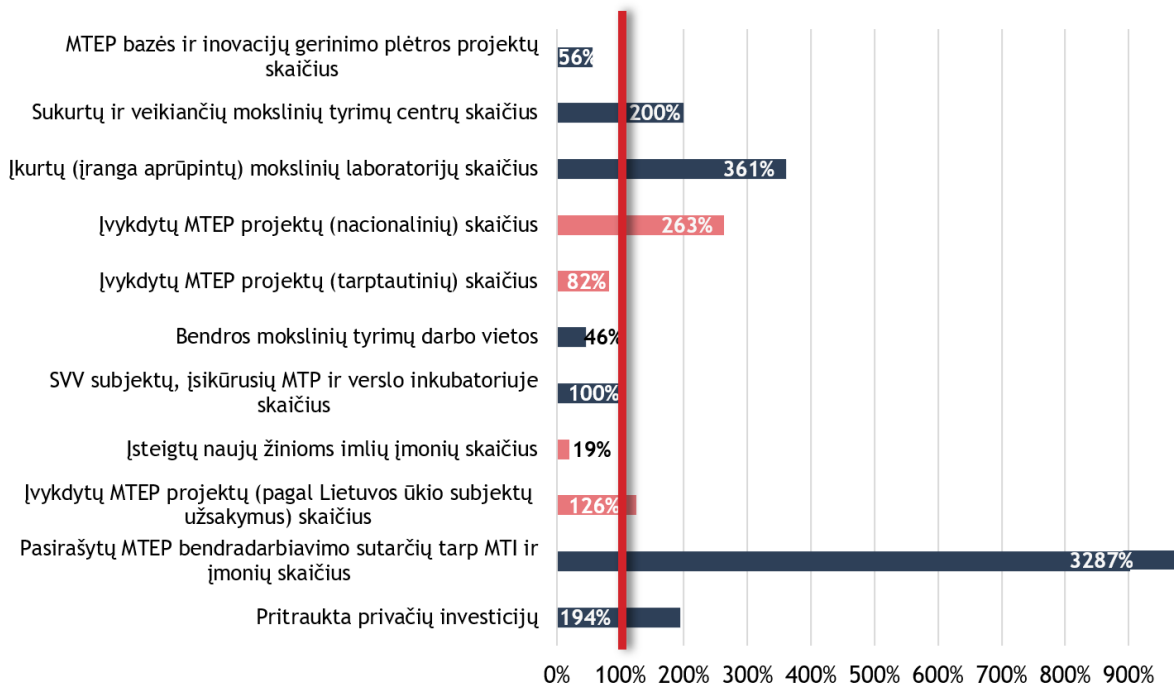
Tačiau kai kurių kitų rodiklių atveju, pavyzdžiui, rodiklio, matuojančio pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp MSI ir įmonių skaičių, atžvilgiu, „Santaros“ slėnis plėtros programoje planuotą ir 2020 m. perskaiciuotą siektiną rodiklio reikšmę viršijo dešimtimis kartų.

Taip pat ir dalies kitų rodiklių, kurie nebuvo numatyti Slėnio plėtros programoje, tačiau kurių atžvilgiu buvo apskaičiuotos „Santaros“ slėnio pasiektos reikšmės, lyginant jas su vidutinėmis kitų Slėnių faktiškai pasiektomis šių rodiklių reikšmėmis, atžvilgiu „Santaros“ slėnis pasiekė gerų rezultatų. Pavyzdžiui, vertinant Slėnyje pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įvykdytų MTEP projektų skaičių ir įvykdytų nacionalinių MTEP projektų skaičių „Santaros“ slėnyje pasiektos šių rodiklių reikšmės viršijo likusių Slėnių vidutiniškai pasiektas reikšmes. Ypatingai išsiskiria rodiklis, matuojantis įvykdytų nacionalinių MTEP projektų skaičių, kurio atžvilgiu „Santaros“ slėnyje pasiekta faktinė reikšmė daugiau nei 2,5 kartus viršijo kituose Slėniuose faktiškai pasiektų reikšmių vidurkį. „Santaros“ slėnyje pasiekta rodiklio, atspindinčio įvykdytų tarptautinių MTEP projektų skaičių, reikšmė taip pat buvo artima likusių Slėnių pasiektų reikšmių vidurkiui, nors įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius „Santaros“ slėnyje buvo žymiai mažesnis, nei vidutiniškai kituose Slėniuose.

Iš visų per analizuojamą laikotarpį „Santaros“ slėnyje įgyvendintų MTEP projektų, 85 proc. laikytini nacionaliniais, o 15 proc. – tarptautiniais. Tuo tarpu vertinant ūkio subjektų finansuotus projektus, matoma, kad iš visų per analizuojamą laikotarpį „Santaros“ slėnyje pagal ūkio subjektų užsakymus įgyvendintų MTEP projektų 95 proc. buvo finansuoti Lietuvos ūkio subjektų, o 5 proc. – užsienio ūkio subjektų.

Pagal šiuo metu įgyvendinamų MTEP projektų skaičių „Santaros“ slėnis yra vienas aktyviausių. Šiuo metu „Santaros“ slėnyje įgyvendinama daugiausia – 237 MTEP projektai, kurių 82 proc. priskirtini nacionaliniams, o 18 proc. – tarptautiniams projektams. Taip pat šiuo metu „Santaros“ slėnyje įgyvendinama 90 ūkio subjektų finansuojamų MTEP projektų, iš kurių 91 proc. yra finansuojami Lietuvos ūkio subjektų, o 9 proc. – užsienio ūkio subjektų.

„SANTAROS“ SLĖNIS

10 PAVEIKSLAS. „SANTAROS“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis „Santaros“ slėnio plėtros programos, SFMIS ir apklausų duomenimis⁴⁵

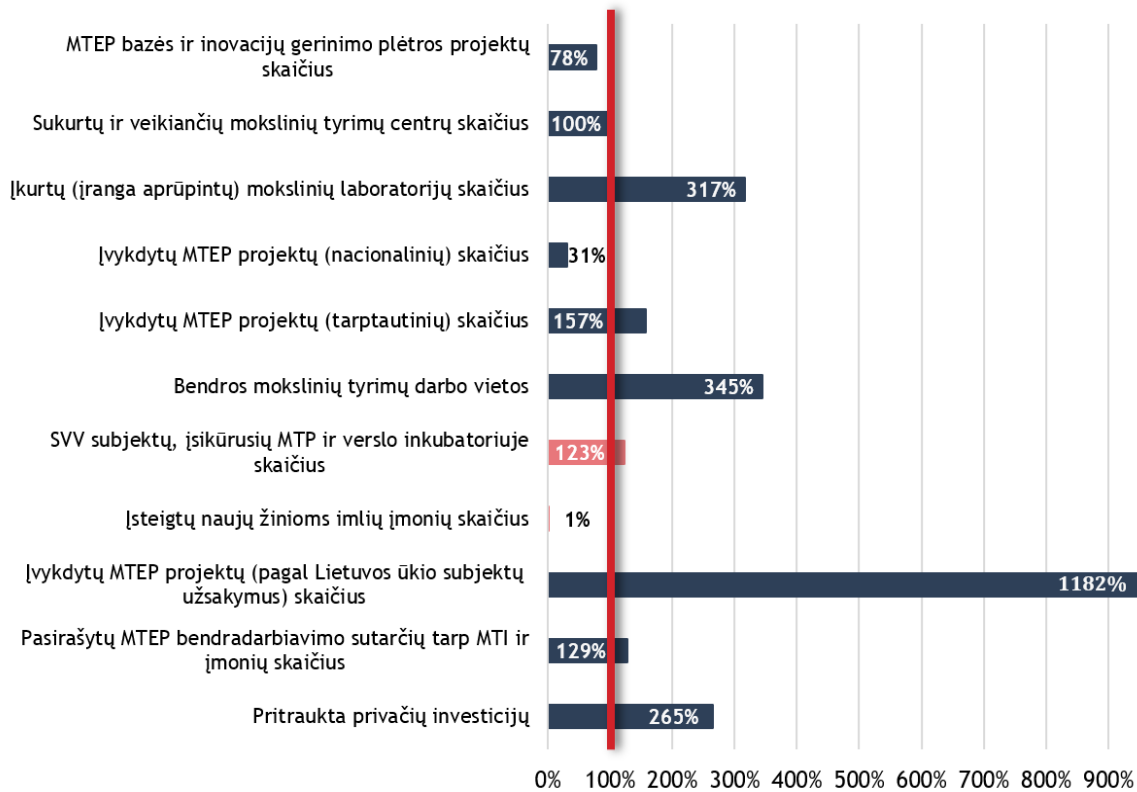
Apibendrinant galima teigti, kad „Santaros“ slėnis pasiekė daugumą šio Slėnio plėtros programoje užsibrėžtų ir šioje atvejo studijoje vertinamų rezultatų. „Santaros“ slėnyje visa apimtimi nebuvo pasiektos rodiklių, atspindinčių MTEP bazės ir inovacijų gerinimo plėtros projektų bei sukurtų bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų skaičius, reikšmės.

„JŪRINIS“ SLĖNIS

Kaip matyti 11 paveiksle, „Jūrinio“ slėnio plėtros programos įgyvendinimo metu buvo pasiektos ir po kelis kartus viršytos 7 iš 9 Slėnio plėtros programoje numatytų ir atvejo studijoje vertinamų stebėsenos rodiklių reikšmės. Didžiausiu rezultatyvumu pasižymėjo rodiklis, atspindintis pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus įvykdytų MTEP projektų skaičių. Dar 3 rodiklių – atspindinčių įkurtų ar įranga aprūpintų mokslinių laboratorijų, sukurtų bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų skaičių bei pritrauktų privačių investicijų sumą – Slėnio plėtros programoje numatytos siektinos reikšmės buvo viršytos 2,5–3,5 kartų. Tačiau pritrauktų privačių investicijų atžvilgiu, „Jūrinio“ slėnio išskirtinumas yra tas, kad net 98 proc. visų pritrauktų investicijų buvo vietos investicijos ir tik 2 proc. – užsienio investicijos. Kartu su „Santakos“ slėniu, tai yra mažiausiai privačių užsienio investicijų pritraukęs Slėnis.

⁴⁵ Rodiklių „Įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių) skaičius“, „Įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius“, „Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius“ ir „Įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus) skaičius“ atveju pateiktas vertinimas atspindi „Santaros“ slėnio šių rodiklių atžvilgiu pasiektų faktinių reikšmių santykį su likusių Slėnių faktiškai šių rodiklių atžvilgiu pasiektų reikšmių vidurkiu, kadangi į „Santaros“ slėnio plėtros programą šie rodikliai įtraukti nebuvo.

„JŪRINIS“ SLĖNIS

11 PAVEIKSLAS. „JŪRINIO“ SLĖNIO PLĖTROS PROGRAMOS STEBĖSENOS RODIKLIŲ PASIEKIMO REZULTATYVUMAS, LYGINANT SU 2020 M. PERSKAIČIUOTOMIS SIEKTINOMIS REIKŠMĖMIS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis „Jūrinio“ slėnio plėtros programos, SFMIS ir apklausų duomenimis⁴⁶

Dviejų iš „Jūrinio“ slėnio plėtros programoje numatytų ir šioje atvejo studijoje analizuojamų rodiklių siektinų reikšmių Slėniui nepavyko pasiekti. Tai rodikliai, atspindintys įvykdytų nacionalinių MTEP projektų skaičių ir įgyvendintų MTEP bazės ir inovacijų gerinimo plėtros projektų skaičių. Svarbu pastebėti, kad nors „Jūrinis“ slėnis įgyvendino mažiau nacionalinių MTEP projektų, nei buvo planuota Slėnio plėtros programoje, tačiau iš kitų Slėnių šis Slėnis išsiskiria įgyvendintų MTEP projektų pasiskirstymu tarp priskirtinų nacionaliniams ir tarptautiniams. Net 77 proc. visų per analizuojamą laikotarpį „Jūriniame“ slėnyje įgyvendintų MTEP projektų yra priskirtini tarptautiniams. Tai didžiausia dalis iš visų analizuojamų Slėnių. Dar du rodikliai nebuvo numatyti „Jūrinio“ slėnio plėtros programoje, tačiau, kadangi šie rodikliai buvo pasirinkti analizei ir vertinami visų Slėnių atžvilgiu, „Jūrinio“ slėnio pasiektos reikšmės šių rodiklių atžvilgiu taip pat buvo nustatytos ir palygintos su kitų Slėnių faktiškai pasiektų reikšmių vidurkiu. Rodiklio, matuojančio smulkaus ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių MTP ir verslo inkubatoriuje skaičių, atžvilgiu, „Jūrinio“ slėnio pasiekta reikšmė viršijo kitų Slėnių vidurkį. Tačiau rodiklio, atspindinčio įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičių, atžvilgiu, „Jūrinio“ slėnio pasiekta reikšmė, lyginant su kitų Slėnių vidurkiu, yra labai maža. „Jūrinio“ slėnio pateiktas duomenimis, per Slėnio veiklos laikotarpį jame įsikūrė tik viena

⁴⁶ Rodiklių „Smulkaus ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje skaičius“ ir „Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius“ atveju pateiktas vertinimas atspindi „Jūrinio“ slėnio šių rodiklių atžvilgiu pasiektų faktinių reikšmių santykį su likusių Slėnių faktiškai šių rodiklių atžvilgiu pasiektų reikšmių vidurkiu, kadangi į „Jūrinio“ slėnio plėtros programą šie rodikliai įtraukti nebuvo.

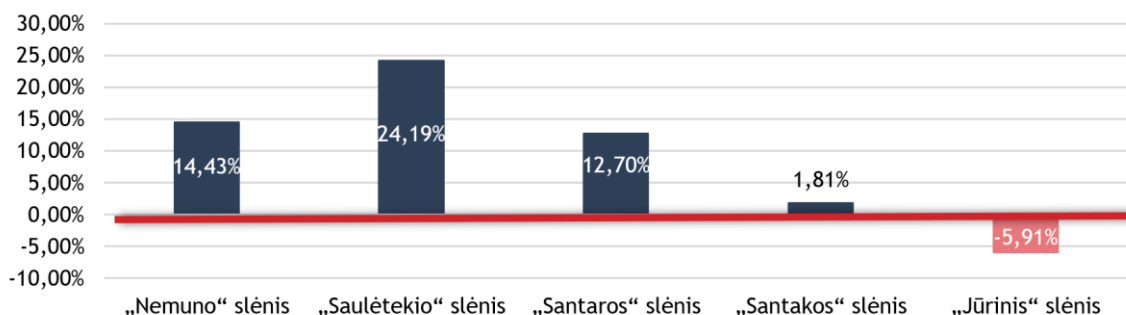
nauja žinioms imli įmonė. Šiuo metu „Jūriniame“ slėnyje įgyvendinama santykinai mažiausiai MTEP projektų. Iš viso šiuo metu Slėnyje įgyvendinami 38 projektai, iš kurių 39 proc. priskirtini nacionaliniams, o 61 proc. – tarptautiniams MTEP projektams. Taip pat Slėnyje šiuo metu įgyvendinami 8 ūkio subjektų finansuojami MTEP projektai, iš kurių 7 finansuojami Lietuvos ūkio subjektų, o 1 – užsienio ūkio subjektų.

Apibendrinant galima teigti, kad „Jūrinis“ slėnis pasiekė daugelį jo plėtros programoje numatytų rezultatų, išskyrus susijusius su įgyvendintų MTEP bazės ir inovacijų gerinimo plėtros projektų bei įvykdytų nacionalinių MTEP projektų skaičiumi.

Apibendrinant Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumą matoma, kad bendrai Slėniai ne visa apimtimi sukūrė numatytus rezultatus. Visi Slėniai bendrai visa apimtimi pasiekė daugiau nei 80 proc. analizuotų rodiklių reikšmes. Tačiau ne visa apimtimi Slėniams pavyko įgyvendinti planuotus ir 2020 m. perskačiuotus rezultatus, susijusius su pritrauktomis privačiomis investicijomis ir naujai sukurtomis žinioms imliomis įmonėmis. Vertinant kiekvieno Slėnio plėtros programos įgyvendinimo rezultatyvumą atskirai, matoma, kad „Saulėtekio“ slėnis visa apimtimi nepasiekė tik vieno Slėnio plėtros programoje numatyto ir atvejo studijoje analizuojamo rodiklio reikšmės, „Jūrinis“, „Santaros“ ir „Nemuno“ slėniai kiekvienas ne visa apimtimi pasiekė 2 jų plėtros programose numatytų ir atvejo studijoje analizuojamų rodiklių reikšmių. „Santakos“ slėnis visa apimtimi nepasiekė 3 Slėnio plėtros programoje numatytų ir atvejo studijoje analizuojamų rodiklių reikšmių. Dažniausiai Slėniams nepavyko visa apimtimi pasiekti rezultatų, susijusių su pritrauktų privačių investicijų suma ir smulkaus ir vidutinio verslo įmonių, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke, skaičiumi.

Vertinant esamas veiklos apimtis, aktyviausiu galima laikyti „Santaros“ slėnį, kuriame šiuo metu įgyvendinami 327 MTEP projektai (tiek nacionalinio, tiek tarptautinio lygmens, tiek finansuojami ūkio subjektų). Mažiausiai aktyviu laikytinas „Jūrinis“ slėnis, kuriame šiuo metu iš viso įgyvendinami 46 MTEP projektai. Tuo tarpu „Saulėtekio“ slėnis iš kitų Slėnių išsiskiria didele užsienio ūkio subjektų finansuojamų MTEP projektų dalimi.

Apskaičiavus kiekvieno iš Slėnių bendro rezultatyvumo nuokrypį nuo bendro vidutinio Slėnių rezultatyvumo, matoma (žr. 12 paveikslą), kad „Saulėtekio“ slėnis galėtų būti laikomas rezultatyviausiu iš visų Slėnių, kadangi šio Slėnio pasiektas vidutinis rezultatyvumas yra 24,19 proc. didesnis nei bendras visų Slėnių rezultatyvumas. Reikšmingai didesniu rezultatyvumu nei bendras Slėnių rezultatyvumas išsiskyrė ir „Nemuno“ bei „Santaros“ slėniai. Tuo tarpu kitų Slėnių plėtros programų įgyvendinimas buvo santykinai mažiau rezultatyvus – „Santakos“ slėnio plėtros programos įgyvendinimo rezultatyvumas buvo tik 1,81 proc. didesnis nei vidutinis Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumas. „Jūrinio“ slėnio pasiektas rezultatyvumas buvo santykinai mažiausias iš visų Slėnių (5,91 proc. mažesnis nei bendras Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumas).

12 PAVEIKSLAS. ATSKIRŲ SLĖNIŲ REZULTATYVUMO NUOKRYPIAI LYGINANT SU BENDRU VIDUTINIŲ SLĖNIŲ REZULTATYVUMU

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis Slėnių plėtros programų, SFMIS ir apklausų duomenimis

2.4 INVESTICIJŲ Į SLĖNIUS EFEKTYVUMAS

Kitas svarbus atvejo studijos vertinimo kriterijus – Slėnių plėtros programų įgyvendinimo efektyvumas, kurio vertinimas leido nustatyti Slėnių investicijų ir pasiektų rezultatų (sąnaudų ir naudos) skirtumus tarp skirtingų Slėnių. Toliau pateiktoje 4 lentelėje galima matyti kiekvieno Slėnio atžvilgiu apskaičiuotus efektyvumo įverčius, lyginant su visų Slėnių efektyvumo vidurkiu. Minėtoje lentelėje yra pavaizduoti atskirų Slėnių efektyvumo įverčiai 4 stebėsenos rodiklių – „Įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių) skaičius“, „Įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius“, „Įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus) skaičius“ ir „Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius“ – atžvilgiu, kurie buvo pasirinkti investicijų į Slėnius efektyvumo analizei. Lentelėje pateikti įverčiai, kurie viršija 1, rodo santykinai didesnę nei Slėnių vidurkis efektyvumą, o įverčiai, mažesni nei 1, – santykinai mažesnę nei Slėnių vidurkis efektyvumą.

Iš 4 lentelėje pateiktos informacijos matome, kad bendrai efektyviausiai skirtos lėšos panaudotos „Nemuno“ slėnyje, kurio lėšų panaudojimo efektyvumo įverčiai visų rodiklių atžvilgiu buvo žymiai aukštesni už visų Slėnių vidurkį (efektyvumo įverčiai svyravo nuo 2,04 iki 4,24). Taip pat santykinai aukštas investicijų panaudojimo efektyvumas nustatytas „Santaros“ ir „Santakos“ slėniuose. Šiuose Slėniuose 3 iš 4 analizuotų rodiklių atžvilgiu vienam rodiklio vienetui sukurti panaudotos lėšos buvo mažesnės už Slėnių vidurkį ir tik rodiklio „Įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius“ atžvilgiu „Santaros“ slėnyje bei rodiklio „Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius“ atžvilgiu „Santakos“ slėnyje vieno rezultato vieneto sukūrimas pareikalavo daugiau investicijų nei Slėnių vidurkis (lėšų panaudojimo rodiklio pasiekimui efektyvumo įverčiai atitinkamai 0,28 ir 0,82). Likusiuose dviejuose – „Saulėtekio“ ir „Jūriniam“ – Slėniuose investuotų lėšų efektyvumas buvo santykinai mažesnis, kadangi šiuose Slėniuose 2 iš 4 analizuotų rodiklių atžvilgiu vienam rezultato vienetui sukurti reikalingos lėšos buvo didesnės nei Slėnių vidurkis (šių rodiklių pasiekimo efektyvumo reikšmės svyravo nuo 0,28 iki 2,62).

4 LENTELĖ. KIEKVIENO SLĖNIO EFEKTYVUMO NUOKRYPIS NUO SLĖNIŲ EFEKTYVUMO VIDURKIO

Pagrindiniai rodikliai	Slėnių vidurkis	„Nemuno“ slėnis	„Saulėtekio“ slėnis	„Santaros“ slėnis	„Santakos“ slėnis	„Jūrinis“ slėnis
Įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių) skaičius	1	4,13	1,44	3,17	1,16	0,35
Įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius	1	2,04	0,65	0,67	1,31	1,4
Įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus) skaičius	1	4,24	0,28	1,96	4,05	2,62
Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius	1	3,28	1,41	2,16	0,82	0,43

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis SFMIS ir apklausų duomenimis

2.5 INVESTICIJŲ Į SLĒNIUS POVEIKIO VERTINIMAS

Kaip jau minėta anksčiau, kuriant Slėnius, jiems buvo keliami įvairūs tikslai, susiję tiek su infrastruktūros atnaujinimu, tiek su sąveikos tarp MTEP ir studijų stiprinimu, tiek su palankių sąlygų mokslo žinias ir technologijos perduoti į verslą sudarymu, tiek su žinių ekonomikos plėtros skatinimu. Tačiau, vertinant investicijų į Slėnius poveikį, šioje atvejo studijoje koncentruojamasi į Slėnių indėlį į mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimą.

Mokslinėje literatūroje mokslo ir verslo bendradarbiavimu įvardijami skirtingi veiksmi, nuo bendradarbiavimo studijų programų rengime⁴⁷, studentų ar tyrėjų profesinio mobilumo (įsidarbinant ir (ar) atliekant praktiką verslo įmonėse tam tikrą apibrėžtą periodą)⁴⁸ iki MSI studentų ar tyrėjų mokslinių tyrimų rezultatų komercializacijos⁴⁹ ir naujų žinioms imlių įmonių kūrimo⁵⁰.

Tačiau, atsižvelgiant į numatytą atvejo studijos apimtį, pasirinkta investicijų į Slėnius poveikį mokslo ir verslo bendradarbiavimui vertinti išskiriant 3 pagrindinius tokio bendradarbiavimo tipus: 1) MSI paslaugų verslui teikimas (iš dalies standartizuotų, santykinai nedidelės vertės paslaugų verslui teikimas); 2) bendri MSI ir verslo įmonių projektai (didesnės vertės, naujų žinių ar sprendimų generavimui imlūs MTEP projektai); 3) mokslo konversija į verslą (naujų žinioms imlių įmonių, kurių MSI tyrėjų ir (ar) studentų, atsiradimas).

Vertinant investicijų į Slėnius poveikį minėtiems mokslo ir verslo bendradarbiavimo tipams, pirmiausia aktualu apžvelgti pagrindinių šias mokslo ir verslo bendradarbiavimo sritis atspindinčių statistikos rodiklių kaitos tendencijas Slėnių kūrimo ir įveiklinimo laikotarpiu, darant prielaidą, kad MTEPI sistemos mastu reikšmingų investicijų į Slėnius poveikis galėtų atsispindėti ir nacionalinio lygmens statistikos duomenyse.

Mokslo ir verslo bendradarbiavimui atspindėti gali būti pasitelkiami įvairūs rodikliai. Vienas dažniausiai naudojamų ir apibendrintai mokslo ir verslo bendradarbiavimo intensyvumą atspindintis rodiklis yra verslo išlaidos MTEP, apskaičiuojamos kaip dalis nuo BVP. Žvelgiant į šio rodiklio kaitą laike, matoma, kad nuo 2016 m., kuomet buvo baigta įgyvendinti didžioji dalis Slėniams skirtų infrastruktūrinių investicijų, jis šiek tiek paaugo (per laikotarpį nuo 2016 m. iki 2018 m. rodiklis paaugo 0,05 proc. punktų, nuo 0,26 iki 0,31 proc.). Nepaisant to, šio rodiklio ES vidutinė reikšmė minėtu laikotarpiu augo sparčiau (0,07 p. p.), o Lietuvos rodiklio reikšmė išlieka beveik 4 kartus mažesnė nei ES vidurkis⁵¹. Tuo tarpu vertinant Lietuvos poziciją tarp analizuojamų šalių pagal Pasaulio ekonomikos forumo sudaromo Konkurencingumo indekso dedamąją, atspindinčią universitetų ir verslo bendradarbiavimą, matoma, kad nuo 2007 m. iki 2015 m. gerėjusi Lietuvos pozicija nuo 2016 m. pradėjo prastėti ir 2019 m. Lietuva pagal šį rodiklį užėmė 35 vietą iš 141 vertinamos šalies⁵². Kitas rodiklis, iš dalies atspindintis tiek mokslo konversiją į verslą, tiek esamą

⁴⁷ Paul Chatterton, John Goddard, „The response of higher education institutions to regional needs“, *European Journal of Education*, 35(4), 2000, p. 475–496.

⁴⁸ Shreeram Lamichhane, Tanka Nath Sharma, „University–industry relations: A thrust for transformation of knowledge and economic acceleration“, *Journal of Education and Research*, 2, 2010, p. 59–66; Lidia Borrell-Damian et al., „Collaborative Doctoral Education: University-Industry Partnerships for Enhancing Knowledge Exchange“, *Higher Education Policy*, 23, 2010, p. 493–514.

⁴⁹ Robert Rybnicek, Roland Konigsgruber, „What makes industry–university collaboration succeed? A systematic review of the literature“, *Journal of Business Economics*, 89, 2019, p. 221–250.

⁵⁰ Victora Galan-Muros, Todd Davey, „The UBC ecosystem: putting together a comprehensive framework for university-business cooperation“, *The Journal of Technology Transfer*, 44(4), 2019, p. 1311–1346

⁵¹ Remiantis Eurostat duomenimis, <<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00001/default/table?lang=en>>

⁵² Remiantis Pasaulio banko duomenimis,

<https://tcdata360.worldbank.org/indicators/h4247b4d7?country=LTU&indicator=604&viz=line_chart&years=2007,2017&indica

verslo imlumą MTEP veikloms ir, atitinkamai, bendradarbiavimo su mokslu potencialą, matuojantis dalį darbuotojų, dirbančių aukštųjų ir vidutinių–aukštųjų technologijų gamybos ir paslaugų sektoriuose, nuo 2014 m. taip pat šiek tiek augo ir 2020 m. siekė 39,4 proc., nors vis tiek išliko mažesnis nei ES vidurkis (ES vidurkis tais pačiais metais – 46,4 proc.)⁵³.

Šios mokslo ir verslo bendradarbiavimą atspindinčių rodiklių kaitos tendencijos rodo, kad nors mokslo ir verslo bendradarbiavimo situacija Lietuvoje paskutinius 5–6 m. po truputį gerėja, tačiau esminio pokyčio, įgyvendinus pagrindines infrastruktūrines ir infrastruktūros įveiklinimui skirtas investicijas į Slėnius, kol kas neįvyko.

Tačiau investicijų į Slėnius poveikis gali būti vertinamas ne tik analizuojant nacionalinio lygmens rodiklius, bet ir vertinant, ar Slėnių kūrimo metu turėti lūkesčiai buvo įgyvendinti.

Iš dalies Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius atspindi Slėnių plėtros programose numatyti stebėsenos rodikliai ir ankstesniuose skyriuose aptartas jų pasiekimo lygis. Pavyzdžiui, turėtus lūkesčius mokslo ir verslo bendradarbiavimo srityje gali atspindėti rodikliai, matuojantys smulkaus ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių MTP ir verslo inkubatoriuose skaičių, įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičių, MSI ir įmonių pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių skaičių. Kaip jau nurodyta ankstesniuose skyriuose, ne visi šių rodiklių atžvilgiu turėti lūkesčiai (išreikšti siektinomis rodiklių reikšmėmis) buvo įgyvendinti. Pavyzdžiui, ne visa apimtimi buvo pasiekta rodiklio, atspindinčio įsteigtas naujas žinioms imlias įmones, reikšmė.

Tačiau minėti rodikliai ne visai tiksliai atspindi Slėnių kūrimo pradžioje turėtų lūkesčių mokslo ir verslo bendradarbiavimo srityje įgyvendinimo mastą. Viena vertus, todėl, kad šiam mastui įvertinti reikalinga šiek tiek kito tipo informacija, atspindinti, pavyzdžiui, ne tik bendradarbiavimo sutarčių su įmonėmis skaičių, bet ir jų vertę, ne tik smulkaus ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių MTP, skaičių, bet ir šių subjektų veiklos pobūdį, inovacijų kūrimui skiriamą veiklos dalį, ryšius su tame pačiame Slėnyje veikiančiomis MSI, bendrų mokslo ir verslo MTEP projektų dalį nuo visų įgyvendinamų projektų, Slėniuose registruotų bendrų mokslo ir verslo patentų skaičių⁵⁴, t.y. informacija, atspindinti ne mokslo ir verslo bendradarbiavimo metu sukurtus produktus, o šio bendradarbiavimo rezultatus ir poveikį. Tačiau šiuos ir panašius aspektus atspindintys rodikliai rengiant Slėnių plėtros programas nebuvo numatyti.

Kita vertus, vienareikšmiškai pasakyti, ar Slėnių kūrimo pradžioje turėti lūkesčiai dėl mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimo buvo pateisinti, sudėtinga ir dėl to, kad skirtingos į Slėnių kūrimą įsitraukusios suinteresuotos pusės turėjo šiek tiek skirtingus lūkesčius dėl Slėnių indėlio į mokslo ir verslo bendradarbiavimą galimos apimties ir laikotarpio, per kurį šis indėlis galėtų pasireikšti, ir ne visi šie lūkesčiai buvo dokumentuoti Slėnių plėtros programose. Valstybinės institucijos turėjo šiek tiek labiau optimistinius lūkesčius, nors, tiek pačių institucijų atstovų, tiek Slėniuose veikiančių subjektų atstovų teigimu, konkrečių užduočių (valstybei aktualių tyrimų kryptių, konkrečių mechanizmų, kuriais remiantis turėtų vykti mokslo ir verslo bendradarbiavimas) ir poreikių Slėniams bei juose dirbantiems tyrėjams nesuformulavo. Patys Slėniuose veikiančių subjektų atstovai investicijų į Slėnius indėlį į mokslo ir verslo bendradarbiavimo stiprinimą žiūrėjo atsargiau, o verslo lūkesčiai Slėnių atžvilgiu iš viso nebuvo sistemingai įvertinti (nors asocijuotų verslo struktūrų ir kai kurių atskirų įmonių atstovai buvo įtraukti į

tors=944>; Pasaulio ekonomikos forumo 2019 m. ir 2017-2018 m. duomenimis, <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2019/competitiveness-rankings/?doing_wp_cron=1620285903.3662419319152832031250#series=EOSQ072>; <https://reports.weforum.org/pdf/gci-2017-2018-scorecard/WEF_GCI_2017_2018_Scorecard_EOSQ072.pdf>

⁵³ Remiantis Eurostat duomenimis, <<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00011/default/table?lang=en>>

⁵⁴ Remiantis interviu medžiaga

Slėnių kūrimo procesą, tačiau nuoseklus verslo poreikių, jam aktualių tematinų tyrimų sričių, bendradarbiavimo formų įvertinimas nebuvo atliktas). Taip pat, tokio masto projektus MTEP srityje vykdant pirmą kartą per visą Lietuvos istoriją, visiems Slėnių kūrimo proceso dalyviams buvo sudėtinga įvertinti turimų lūkesčių įgyvendinimo realumą ir laiką, reikalingą norimiems pokyčiams pasiekti⁵⁵.

Nepaisant to, galima teigti, kad kuriant Slėnius, visų pirma, siekta sukurti vakarietiškus standartus atitinkančią modernią infrastruktūros bazę, kurios būklė tuo metu Lietuvoje buvo pakankamai prasta, o pagrindinis naujos įrangos šaltinis būdavo bendri tarptautiniai projektai su užsienio partneriais. Antra, norėta, kad atnaujintus ir optimizavus infrastruktūrą, ši būtų naudojama ne tik fundamentiniams tyrimams, bet ir taikomųjų tyrimų, daugiausia reikalingų rinkos poreikiams atliepti, vystymui, taip skatinant mokslo ir verslo bendradarbiavimą. Kitaip tariant, siekta, kad mokslo generuojamos žinios būtų pritaikomos kuriant didesnę naudą šalies ekonomikai. Taip pat tikėtasi, kad investicijos į Slėnius paskatins žinioms imlaus verslo kūrimą⁵⁶.

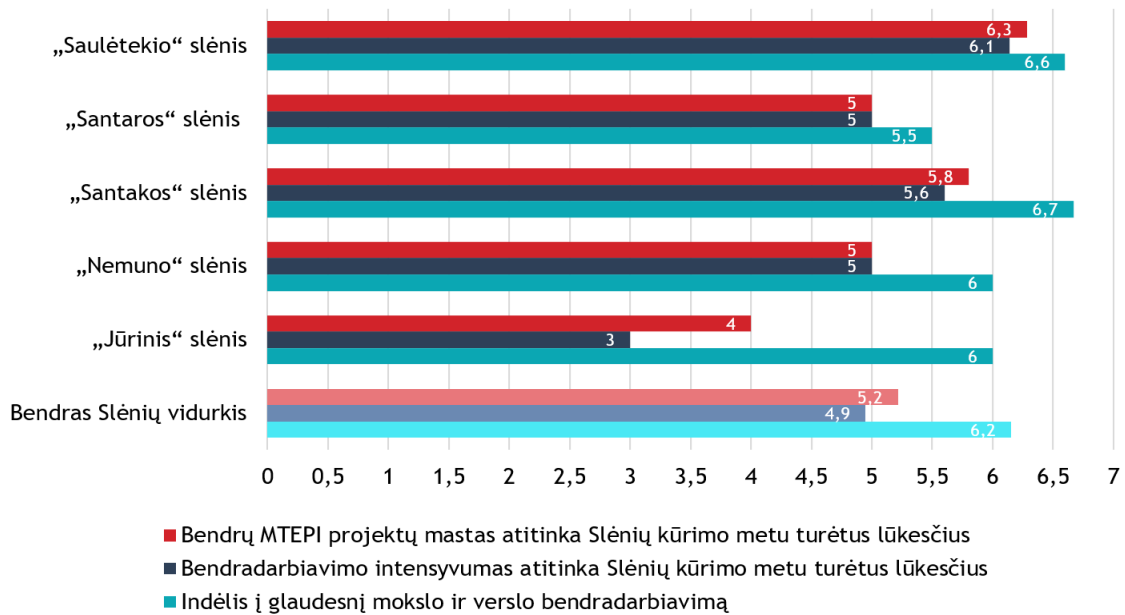
Mastą, kuriuo pavyko minėtus lūkesčius įgyvendinti, buvo paprašyta įvertinti Slėnių atstovų, pildant anketines apklausas. Anketinių apklausų metu respondentų buvo prašoma įvertinti Slėnių plėtos programų įgyvendinimo sėkmę ir Slėnių indėlį į mokslo ir verslo bendradarbiavimą, pasitelkiant 7 balų skalę (kur 1 reiškia „visiškai neprideda“, o 7 – „labai prisideda“). Lūkesčių įgyvendinimo mastą respondentų buvo prašome įvertinti trimis skirtingais pjūviais – kiek reikšmingai jų atstovaujamo su Slėniu susijusio subjekto veiklos rezultatai prisideda prie vieno iš pagrindinių Slėnių tikslų – glaudesnio mokslo ir verslo bendradarbiavimo, – įgyvendinimo, taip pat nurodyti, ar jų atstovaujamos MSI ir verslo subjektų kartu vykdytų(-omų) bendrų MTEP projektų mastas ir bendradarbiavimo intensyvumas atitinka Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius.

Kaip pavaizduota 13 paveiksle, Slėniuose veikiančių subjektų veiklos rezultatų indėlis į glaudesnio mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimą pačių Slėniuose veikiančių subjektų buvo įvertintas gerai (bendras visų Slėnių balas 6,2 iš 7), nors matomi tam tikri skirtumai tarp skirtingų Slėnių. Geriausiai Slėnių subjektų veiklos rezultatų indėlis į glaudesnio mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimą įvertintas „Santakos“ ir „Saulėtekio“ slėniuose veikiančių subjektų, prasčiausiai – „Santaros“ slėnyje veikiančių subjektų. Tuo tarpu bendrų su verslo subjektais MTEP projektų masto ir bendradarbiavimo intensyvumo atitiktis Slėnių kūrimo metu turėtiems lūkesčiams buvo įvertinti prasčiau (bendras Slėnių balas, atitinkamai, 5,2 ir 4,9 balai iš 7). Geriausiai esama bendrų su verslo subjektais vykdomų MTEP projektų masto ir bendradarbiavimo intensyvumo atitiktis Slėnių kūrimo metu turėtiems lūkesčiams buvo įvertinta „Saulėtekio“ slėnyje veikiančių subjektų (atitinkamai 6,3 ir 6,1 balu iš 7), o prasčiausiai – „Jūriniame“ slėnyje veikiančių subjektų (atitinkamai, 4 ir 3 balais iš 7).

Apibendrinant pačių Slėniuose veikiančių subjektų indėlio į glaudesnį mokslo ir verslo bendradarbiavimą vertinimą matoma, jog Slėniuose veikiantys subjektai mano, jog jų veiklos rezultatai reikšmingai prisideda prie mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimo, nors ne visa apimtimi atitinka Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius.

⁵⁵ Remiantis interviu medžiaga

⁵⁶ Ten pat

13 PAVEIKSLAS. SLĖNIŲ INDĖLIO Į MOKSLO IR VERSLO BENDRADARBIAVIMĄ, BENDRŲ MOKSLO IR VERSLO MTEPI PROJEKTŲ MASTO IR BENDRADARBIAVIMO INTENSIVUMO ATITIKIMO SLĖNIŲ KŪRIMO METU TURĖTIEMS LŪKESČIAMS VERTINIMAS

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis apklausų duomenimis

Atskirai apie jų veiklos indėlį į mokslo ir verslo bendradarbiavimą buvo klausama Slėniuose veikiančių MTP, kuriems mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimas yra vienas iš pagrindinių veiklos tikslų. Apklausiant MTP, jų buvo prašoma įvertinti savo atstovaujamos institucijos indėlį pagal du kriterijus – MTP veiklos „skatinti žinių ir technologijų“ perdavimą masto atitiktį Slėnių kūrimo metu turėtiems lūkesčiams bei MTP veiklos „inkubavimo paslaugų teikimas SVV“ masto atitiktį Slėnių kūrimo metu turėtiems lūkesčiams. Abu šie kriterijai MTP bendrai buvo įvertinti kaip ne visa apimtimi atitinkantys Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius (abu aspektai bendrai visų Slėniuose veikiančių MTP įvertinti 5,3 balais iš 7). Šiame vertinime vėl išsiskyrė „Saulėtekio“ slėnis, kuriame veikiančios MTP savo teikiamų paslaugų atitiktį įvertino daugiau nei 6 balais iš 7, o likusiuose Slėniuose veikiančios MTP savo teikiamų paslaugų atitiktį Slėnių kūrimo metu turėtiems lūkesčiams įvertino 5 balais iš 7⁵⁷.

Daugumos Slėnių atveju verslo inkubatoriai, kurie ūkio subjektams lengvatinėmis sąlygomis nuomoja patalpas, techninę ir biuro įrangą bei teikia verslo informacijos, konsultavimo ir mokymo paslaugas, veikia įkurtuose MTP. Tačiau „Saulėtekio“ slėnyje yra įsikūręs Biotechnologijų verslo inkubatorius, veiklą vykdančias atskirai nuo „Saulėtekio“ slėnyje veikiančių MTP. Dėl šios priežasties atliekant anketines apklausas verslo inkubatoriaus veikla ir jos rezultatai buvo įvertinti atskirai. Pirmiausia apklausoje buvo klausama, koku mastu verslo inkubatoriaus sukūrimas prisidėjo prie efektyvesnio MTEP rezultatų komercinimo, antra, ar inkubatoriaus pradedančiosioms įmonėms teikiamų verslo informacijos,

⁵⁷ Remiantis apklausų duomenimis

konsultavimo ir mokymo paslaugų mastas atitinka verslo inkubatoriaus kūrimo metu turėtus lūkesčius. Šie aspektai Biotechnologijų verslo inkubatoriaus buvo įvertinti beveik maksimaliais, atitinkamai 6 ir 7, balais.

Teigiamai Slėniuose veikiančių MTP ir verslo inkubatorių teikiamas paslaugas įvertino ir jomis pasinaudojusios įmonės. Apklausų metu, apklausiant Slėnių MTP ir verslo inkubatoriuose įsikūrusias įmones, jų buvo prašoma įvertinti MTP ir verslo inkubatoriuose teikiamų paslaugų kokybės lygį, taip pat teikiamų paslaugų atitiktį įmonės poreikiams ir suteiktų paslaugų įtaką tolesnei įmonės plėtrai. Įmonės santykinai gerai vertino tiek MTP ir verslo inkubatorių suteiktų paslaugų, lengvatų ar kitos paramos atitikimą turėtiems lūkesčiams (5,7), tiek suteiktų paslaugų kokybę (5,8). Tačiau, įmonių vertinimu, suteikta parama ar kitos paslaugos nebuvo labai reikšmingos (4) tolesnės įmonių plėtros atžvilgiu⁵⁸.

Apibendrinant, galima teigti, kad tiek pačių MTP, tiek juose įsikūrusių įmonių vertinimu, MTP teikiamų paslaugų kokybė yra gana gera, o jiems kelti lūkesčiai didele dalimi buvo įgyvendinti, nors MTP gautų paslaugų poveikis tolesnei įmonių plėtrai nebuvo reikšmingas.

Šiuos bendrus Slėnių indėlio į mokslo ir verslo bendradarbiavimą rezultatus patvirtina ir interviu metu surinkta medžiaga. Tiek valstybinių institucijų, tiek pačių Slėniuose veikiančių subjektų, tiek verslo atstovai sutinka, kad Slėnių kūrimas buvo savalaikis ir svarbus tiek valstybės, tiek pačių mokslininkų ir (ar) tyrėjų, tiek verslo įmonių atžvilgiu, sudaręs pamatines sąlygas ir suteikęs impulsą intensyvesniam mokslo ir verslo bendradarbiavimui. Investicijos į Slėnius pirmiausia buvo svarbios tuo, kad padėjo atnaujinti moksliniams tyrimams reikalingą infrastruktūrą, pakelti ją į tarptautinį lygį, įgalino tarptautinio lygmens tyrimų centrų atsiradimą, padėjo sukurti Lietuvos mokslo, kaip reprezentatyvaus ir patikimo partnerio, įvaizdį užsienio šalyse. Kai kuriais atvejais, atnaujinta infrastruktūra ir pagerintos darbo sąlygos net padėjo pritraukti į užsienį išvykusius Lietuvos mokslininkus.

Lietuvos verslo atžvilgiu, Slėnių įsikūrimas buvo svarbus tuo, kad suteikė tuo metu, po 1998 m. Rusijos krizės ir 2004 m. Lietuvos įstojimo į ES, verslui labai svarbias produkcijos testavimo ir sertifikavimo paslaugas, užtikrinant eksportui į Vakarų Europą reikalingų standartų atitiktį. Taip pat investicijos į Slėnius padėjo sutelkti vienoje srityje dirbančių mokslininkų potencialą, įsivertinti, kuriose srityse Lietuvos mokslas jau turi pakankamą įdirbį, sukurti koordinacinius mechanizmus tarp skirtingų mokslo sričių ir inovacijų grandinės dalių, o verslams, kurie jau turėjo aiškiai suformuluotus poreikius, padėjo lengviau užmegzti nuolatinis kontaktus su aktualiomis MSI⁵⁹. Taip pat šios investicijos paskatino iki tol MSI sukaupto žmogiškųjų išteklių potencialo ir žinių konversiją į žinioms imlų verslą⁶⁰.

Vis dėlto, patenkinus pirminius verslo poreikius bei išnaudojus pirminį sukauptą mokslo konversijos į verslą potencialą, tolesnė bendradarbiavimo plėtra vyksta žymiai lėčiau ir ne visais atvejais (tai atspindi ir pačių Slėniuose veikiančių subjektų vertinimas bei interviu respondentų nuomonė) atliepia Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius⁶¹.

Toliau investicijų į Slėnius poveikis ir kylantys iššūkiai apžvelgiami pagal dvi atskiras kategorijas – 1) paslaugų verslui teikimo ir bendrų mokslo ir verslo MTEP projektų įgyvendinimo bei 2) mokslo konversijos į verslą (žinioms imlių įmonių kūrimosi).

⁵⁸ Remiantis apklausų duomenimis

⁵⁹ Remiantis interviu medžiaga

⁶⁰ Ten pat

⁶¹ Remiantis apklausų duomenimis ir interviu medžiaga

PASLAUGOS VERSLUI IR BENDRI MOKSLO IR VERSLO MTEP PROJEKTAI

Vienas iš bendrų mokslo ir verslo MTEP projektų įgyvendinimo mastą Slėniuose atspindinčių rodiklių – projektų dalis nuo visų Slėnyje įgyvendinamų MTEP projektų, kurią sudaro verslo subjektų užsakymu atlikti projektai. Remiantis apklausos duomenimis, Slėniuose, bendrai jų veiklos laikotarpiu, daugiau nei trečdalis visų įgyvendintų MTEP projektų buvo įgyvendinti verslo subjektų užsakymu. Taip pat apie pusę jų sudarė MTEP projektai, paremti ilgalaike partneryste (kai su tuo pačiu subjektu įgyvendinti 2 ir daugiau MTEP projektai)⁶². Tai, viena vertus, rodo, kad Slėniuose bendrų mokslo ir verslo MTEP projektų įgyvendinimas vyksta, ir Slėniai netgi turi ilgalaikeius bendradarbiavimo partnerius.

Kita vertus, tai rodo tam tikrą Slėnių uždarumą ir polinkį bendradarbiauti su ribotu verslo įmonių skaičiumi, su kuriomis dažniausiai sieja asmeniniai kontaktai. Pavyzdžiui, susisiekus su įmonėmis, kurias Slėniai nurodė kaip reprezentatyvius bendradarbiavimo pavyzdžius, absoliuti dauguma nurodė, jog su Slėniais kontaktą užmezgė per asmeninius ryšius, kai kurios netgi dalyvavo Slėnių kūrimo etape. Taip pat dalis įmonių savo įgyvendintų projektų net negalėjo susieti su konkrečiu Slėniu, kadangi laiko, kad tiesiog bendradarbiavo su konkrečiu mokslininku ar jų grupe⁶³ (Slėnių bendradarbiavimo su konkrečiomis įmonėmis pavyzdžiai pateikti 5.5 ataskaitos priede). Nors asmeninis kontaktas ir tarpusavio pasitikėjimas yra svarbūs aspektai sėkmingai vystant bendrus mokslo ir verslo projektus ir šių aspektų svarba mokslo ir verslo bendradarbiavimui jau yra patvirtinta ir atliekant kitus tyrimus⁶⁴, tačiau, siekiant išplėsti mokslo ir verslo bendradarbiavimo mastą, reikalinga atrasti efektyvius, labiau institucionalizuotus būdus užmezgti kontaktus su verslais, kurie su Slėniais ir juose dirbančiais mokslininkais asmeninio ryšio kol kas neturi.

Vienas iš būdų, padedančių institucionalizuoti paslaugų verslui teikimą ir bendrų mokslo ir verslo MTEP projektų įgyvendinimą, yra APC įveiklinimas. Anketinių apklausų metu, visų 5 Slėnių respondentai įvertino APC įveiklinimą trimis pjūviais – kokią dalį APC visų vartotojų sudaro išorės vartotojai, kokią dalį išorės vartotojų sudaro verslo subjektai ir kokią dalį verslo subjektų naudojimosi APC sudarė bendrų mokslo ir verslo projektų įgyvendinimas. Vertinant bendrą visų Slėnių APC įveiklinimo mastą, matyti, kad kiek daugiau nei trečdalis visų APC vartotojų yra išorės vartotojai; kiek daugiau nei pusę visų išorės vartotojų sudaro verslo subjektai, o su APC besinaudojančiais verslo subjektais įgyvendinamų bendrų mokslo–verslo projektų dalis svyruoja nuo trečdaliao iki beveik pusės visų verslo subjektams APC teikiamų paslaugų⁶⁵. Apklausų metu APC paslaugomis besinaudojusių įmonių buvo prašoma įvertinti jų kokybę, kuri, remiantis įmonių patirtimi, atitiko turėtus lūkesčius (įvertinta 6,4 balais iš 7). Taip pat įmonių buvo paprašyta įvertinti bendrą bendradarbiavimo su Slėniais patirtį. Pastaroji taip pat buvo įvertinta kaip gana gerai atitikusi turėtus lūkesčius (bendradarbiavimo kokybę įvertinta 5,8 balais iš 7)⁶⁶.

Taigi, galima matyti, kad APC įveiklinimas, bent išorės vartotojų dalies požiūriu, atitinka jų kūrimo metu keltus tikslus (siekiama, jog išorės vartotojams būtų skirta ne mažiau nei 30 proc. APC darbo laiko⁶⁷), o APC besinaudojantys ir su Slėniuose veikiančiais subjektais bendradarbiaujantys verslai iš esmės yra patenkinti šiuo principu teikiamų paslaugų kokybe ir bendra bendradarbiavimo su Slėniais patirtimi.

Tačiau APC naudojimosi situacija skiriasi tarp skirtingų Slėnių: pavyzdžiui, „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėniuose išorės vartotojai, besinaudojantys APC, sudaro apie pusę visų APC naudotojų, „Santakos“ slėnyje

⁶² Remiantis apklausų duomenimis

⁶³ Remiantis interviu medžiaga

⁶⁴ MOSTA, „Kaip paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą Lietuvoje?“, 2018

⁶⁵ Remiantis apklausų duomenimis

⁶⁶ Ten pat

⁶⁷ LR švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 21 d. įsakymas Nr. V-359 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 8 d. įsakymo Nr. V-852 „Dėl atviros prieigos centro valdymo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“

– iki trečdaliao, o „Nemuno“ ir „Jūriniamė“ slėniuose – iki ketvirtadaliao⁶⁸. Taip pat interviu metu daugumos Slėnių ir verslo atstovai nurodė, kad bendradarbiavimo mastas su verslu, ypatingai kalbant apie bendrų MTEP projektų įgyvendinimą, nors yra augantis, galėtų būti didesnis⁶⁹. Tačiau intensyvesniam mokslo ir verslo bendradarbiavimui Slėniuose trukdo keletas veiksnių.

Pirmiausia, verslo atstovų teigimu, verslui vis dar trūksta informacijos apie APC ir bendrai Slėniuose verslui teikiamas paslaugas, bendradarbiavimo galimybes ir Slėniuose vykdomų MTEP projektų tematikas. Nors ši problema yra būdinga ne tik Slėniuose veikiantiems subjektams⁷⁰, ji matoma ir Slėnių kontekste. Netgi su Slėniais viena ar kita forma jau bendradarbiavusios įmonės (t. y. tos įmonės, kurios yra įsikūrusios Slėniuose veikiančiuose MTP ar verslo inkubatoriuose, priklauso klasteriams arba yra pasinaudojusios APC teikiama paslaugomis ar net įgyvendinusios bendrus mokslo ir verslo projektus su Slėniuose veikiančiais subjektais), informacijos apie Slėniuose teikiamų paslaugų prieinamumą, pakankamumą įvertino tik 4,2 balais iš 7⁷¹. Taip pat dalis įmonių, kurias Slėniai nurodė kaip reprezentatyviausius bendradarbiavimo pavyzdžius ir kurios su Slėniais bendradarbiauja nuolat, nurodė, jog joms iškyta sunkumų randant informaciją apie specifines teikiamas paslaugas ir tenka kliautis asmeniniais kontaktais šios informacijos ieškant⁷².

Svarbu paminėti, jog Slėniuose veikiantys subjektai deda pastangas siekiant padidinti informacijos verslui prieinamumą. MTP organizuoja įvairius teikiamų paslaugų ir vykdomų tyrimų pristatymo renginius, organizuoja įvairias informacines akcijas (pvz., Fizikos instituto MTP, priskiriamo „Saulėtekio“ slėniui, organizuotas „Žygis į tradicinę pramonę“, kurio metu per vienerius metus buvo aplankyta didžioji dalis pramonės įmonių, kurioms galėtų būti aktualios MTP teikiamos paslaugos ir vykdomų tyrimų tematikos). Taip pat dauguma Slėniuose veikiančių subjektų, teikiančių paslaugas atviros prieigos principu, siekdami pagerinti verslo vartotojų patirtį, stengiasi paslaugas teikti „vieno langelio“ principu, t. y. vienu adresu gautas užklausas nukreipiant aktualioje temoje dirbantiems tyrėjams. Slėniuose veikiantys MTP, universitetuose veikiantys technologijų perdavimo centrai taip pat užima tarpininko vaidmenį ir gautas užklausas nukreipia reikalingiems adresatams. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad Slėniai net ir vieno Slėnio viduje šiuo metu neturi juos koordinuojančios ir jungiančios bendros struktūros (projektų įgyvendinimo metu šiam tikslui buvo sukurtos Slėnių asociacijos, kurių tik dalis šiuo metu yra aktyviai veikiančios, tačiau net ir iki šiol veikiančios asociacijos dažnai vienija ne visus Slėniuose veikiančius subjektus, neturi nuolatinio finansavimo ir konkrečių užduočių), „langelių“, į kuriuos verslas gali kreiptis kiekviename Slėnyje, egzistuoja daug, tačiau jų veiksmai ir gautos užklauskos nėra tarpusavyje sistemingai koordinuojamos. Tai lemia, jog paslaugas ar konsultaciją siekiantis gauti verslas vis tiek susiduria su didele skirtingų informacijos šaltinių įvairove, turi iš anksto labai aiškiai apibrėžti savo poreikį ir atlikti pirminę analizę, siekiant nustatyti, į kurią iš Slėniuose veikiančių institucijų su turima užklausa kreiptis būtų tiksliausia⁷³.

Žinioms imliam verslui, ypatingai naujai susikūrusiam, kuris dažnu atveju vis dar palaiko asmeninius ryšius su Slėnių subjektuose dirbančiais tyrėjais, šiuo metu egzistuojantis kontaktų užmezgimo ir užklauskų Slėniuose veikiantiems subjektams teikimo modelis iš esmės yra tinkamas, kadangi toks verslas dažniausiai gali labai aiškiai suformuluoti savo poreikius ir reikalingą informaciją gauti asmeniniais kontaktais. Tačiau labiau tradicinės pramonės, kurioje inovacinė veikla yra žymiai mažiau išvystyta ir bendradarbiavimo su MSI poreikis yra labiau sporadinis, atžvilgiu, egzistuojantis kontaktų užmezgimo ir užklauskų Slėniuose

⁶⁸ Remiantis apklausų duomenimis

⁶⁹ Remiantis interviu medžiaga

⁷⁰ MOSTA, „Kaip paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą Lietuvoje?“, 2018

⁷¹ Remiantis apklausų duomenimis

⁷² Remiantis interviu medžiaga

⁷³ Ten pat

veikiantiems subjektams teikimo modelis yra mažiau tinkamas. Tokiam verslui, viena vertus, yra sudėtingiau iš karto aiškiai suformuluoti turimą poreikį, ypatingai tokiu formatu, kuris būtų tinkamas ir priimtinas Slėniuose veikiantiems subjektams. Kita vertus, informacijos, į kurią konkrečiai subjektą kreiptis būtų tikslingiausia, suradimas tik iš viešai prieinamų šaltinių, kurie dažnu atveju nėra draugiški vartotojui, yra sudėtingas⁷⁴. Pagalbą formuluojant poreikį ir nukreipiant į aktualius subjektus teikia Slėniuose veikiančios MTP ir technologijų perdavimo centrai, tačiau pripažįstama, kad ir čia gautų užklausų įgyvendinimo stebėseną ne visais atvejais yra vykdoma. Tai reiškia, kad gauta užklausa yra perduodama galimai galinčiam klausimą spręsti subjektui, bet faktinis užklausos įgyvendinimas nėra stebimas ir papildoma pagalba, pavyzdžiui, iš nurodyto subjekto reikiamų paslaugų negavus, nėra teikiama⁷⁵.

Kai kuriais atvejais ne tik informacijos trūkumas, tačiau ir nelankstumas, taikomos pernelyg biurokратиškos ir sudėtingos procedūros atliepiančios verslo poreikius tampa trukdžiu intensyvesniam mokslo ir verslo bendradarbiavimui. Tai ypač aktualu „Jūrinio“ slėnio atveju, kur Slėnį sudaro vienas universitetas ir nuo jo iš esmės priklausomas tyrimų institutas, todėl, vadovaujantis universiteto apibrėžtomis paslaugų teikimo ir projektų įgyvendinimo procedūromis, pasiekti verslo poreikius atitinkantį lankstumą yra sudėtinga⁷⁶.

Komunikacijos su žinioms imliu verslu ir labiau tradicine pramone skirtumai gali paaiškinti ir skirtingus „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėnių bei likusių Slėnių pasiektus bendradarbiavimo rezultatus. Žinioms imlus verslas Lietuvoje sudaro itin mažą dalį nuo visų verslo įmonių ir didžioji jo dalis yra sukoncentruota lazerių ir biotechnologijų srityse. Atitinkamai, „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėniai turi daugiau galimybių ir potencialo bendradarbiauti būtent su žinioms imliomis įmonėmis, kai kitiems Slėniams, siekiant tų pačių rezultatų, reikalinga pritraukti daugiau tradicinės pramonės įmonių.

Taip pat svarbu pastebėti, kad, nors aktyvesnė ir aiškesnė Slėniuose veikiančių subjektų komunikacija, proaktyvi pozicija siūlant savo paslaugas ir pristatant atliekamus tyrimus, turimą infrastruktūrą ir bendradarbiavimo galimybes, labiau koordinuotas gautų užklausų valdymas tam tikru mastu galėtų paskatinti aktyvesnę bendradarbiavimą su tradicinės pramonės įmonėmis, tačiau šioje vietoje egzistuoja ir struktūrinės problemos. Lygiai taip pat, kaip žinioms imlios įmonės Lietuvoje sudaro labai nedidelę dalį visų veikiančių įmonių, taip ir MTEP veiklomis grįstų inovacijų kūrimą ir diegimą vykdančio ar finansuojančio verslo dalis yra nedidelė (2019 m. MTEP išlaidas patyrusios įmonės sudarė vos apie 1 proc. visų Lietuvoje veikiančių įmonių⁷⁷). Todėl, siekiant paskatinti tokio verslo bendradarbiavimą su MSI, yra reikalinga pačios pramonės transformacija bei požiūrio į inovacijas ir MTEP veiklas keitimas. Dalis įmonių apskritai nesupranta MTEP veiklų poreikio ir pridėtinės vertės, kitos pradeda naudotis APC, bet ne iki galo suvokia mokslinio darbo principus (pavyzdžiui, tai, kad vykdant MTEP projektus ne visada bus gaunamas norimas rezultatas, t. y. siekiant įrodyti, kad tam tikras aspektas veikia taip, kaip tikėtasi, atlikus tyrimą, gali būti gautas priešingas įrodymas ir pan.). Šioje srityje pokytį siekia atlikti EIMIN – tiek 2007–2013 m., tiek 2014–2020 m. ES fondų investicijų įgyvendinimo laikotarpiais finansavusi priemonės, skatinančias inovacijas versle ir verslo bei mokslo bendrų MTEP projektų vykdymą. Tačiau, kaip sutinka ir paties EIMIN atstovai, iki šiol šios paskatos verslui buvo gana nenuoseklios (kadangi šios paskatos daugiausia finansuotos ES struktūrinių fondų lėšomis, joms būdingi su finansuojamų priemonių įgyvendinimo pradžia ir pabaiga susiję finansavimo pertrūkiai). Tai pastebi ir daugiau su tradicine pramone dirbantys Slėniai (pavyzdžiui, „Nemuno“ ir „Santakos“ slėniuose užsakymų kiekio padidėjimas gali būti aiškiai siejamas su priemonių, skirtų verslui, įgyvendinimo laikotarpiais)⁷⁸.

⁷⁴ Remiantis interviu medžiaga

⁷⁵ Ten pat

⁷⁶ Ten pat

⁷⁷ Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis

⁷⁸ Remiantis interviu medžiaga

Kitas mokslo ir verslo bendradarbiavimo plėtrą stabdantis veiksnys taip pat yra struktūrinis ir susijęs su ribotais Lietuvos mokslo žmogiškaisiais ir kitais išteklių. Dėl natūralių priežasčių (šalies dydžio), taip pat emigracijos ir nepatrauklių mokslininkų darbo sąlygų lemiamo žmogiškųjų išteklių trūkumo ir santykinai nedidelio mokslo finansavimo, kuris, atitinkamai, turi būti koncentruojamas, Lietuvoje kokybiški MTEP gali būti vykdomi tik tam tikrame ribotame skaičiuje MTEP sričių, o tai reiškia, kad kai kuriose verslui aktualiose srityse tyrimai Lietuvoje apskritai nėra atliekami. Taip pat, dėl nedidelės užsakymų apimties, laboratorijos kai kuriems verslui aktualiems tyrimams nėra akredituojamos, kadangi dažnai akreditacijos kaina yra didesnė nei nauda, kurią atneša verslo užsakymai. Tačiau tai kartu reiškia, jog verslas negali gauti ir tam tikrų reikalingų produkcijos sertifikatų.

Kita vertus, Slėnių kūrimo procese rinkos turimi poreikiai sistemingai nebuvo įvertinti, taip pat nebuvo suformuluota vieninga ŠMSM ir EIMIN vizija, kokios turėtų būti ateities MTEPI plėtros kryptys, kalbant tiek apie MSI veiklą, tiek apie inovacijų versle skatinimą, trūko sutarimo dėl veiksmų koordinavimo įgyvendinant Slėnių plėtros programas. Tai lėmė, kad investicijos į Slėnių kūrimą apskritai ir, ypatingai infrastruktūros atnaujinimą, buvo planuojamos remiantis pačių Slėniuose veikiančių subjektų poreikio vertinimu. Tačiau greitai pastebėta, kad, ypatingai tam tikrose srityse (pavyzdžiui, gyvybės mokslų srityje), veikiančiam žinioms imliam verslui bazinės infrastruktūros nepakanka ir įmonės pačios turi investuoti į specifinės įrangos įsigijimą, kas daliai įmonių neleidžia pasinaudoti APC teikiamomis paslaugomis, taip pat toks investicijų planavimas prisidėjo prie nepakankamo kai kurių verslui aktualių tyrimų kryptų vystymo. Svarbu paminėti, kad nuoseklaus rinkos poreikių stebėjimo ir, atitinkamai, tolesnių Slėnių raidos tikslų formulavimo atsižvelgiant į šiuos poreikius, trūksta iki šiol. Tai ypatingai aktualu tapo po suplanuotos Slėnių plėtros programų įgyvendinimo pabaigos (2015 m.). Dėl užsitęsusių kai kurių projektų įgyvendinimo, šios programos yra įgyvendinamos iki šiol, koncepcija vis dar aktuali, investicijos Slėnių įveiklinimui skiriamos ir įgyvendinant 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų priemones, tačiau aiškiai suformuluotos tolesnės (po 2015 m.) plėtros vizijos, tikslų ir sisteminio tolesnių investicijų planavimo, ypatingai tų Slėnių ir Slėniuose veikiančių subjektų, kurie jau įgyvendino Slėnių plėtros programose numatytus projektus, trūksta. Taip pat, praėjus tam tikram laiko ciklui, yra jaučiamas ir Slėnių kūrimo metu įsigytos įrangos atnaujinimo poreikis⁷⁹.

Dar vienas mokslo ir verslo bendradarbiavimą apsunkinantis veiksnys – infrastruktūros ir kompetencijų, galinčių užpildyti inovacijų grandinės etapus nuo prototipavimo iki produkto komercializavimo, trūkumas. Pavyzdžiui, dalyje Slėnių nėra prototipavimui tinkamos infrastruktūros, nors iš įmonių toks poreikis jaučiamas. Taip pat trūksta tarpininkų, galinčių padėti susikalbėti verslo įmonėms ir MSI, įgyvendinti procesą nuo prototipavimo iki komercializavimo, pasiūlyti tam tikrus inžinerinius sprendimus. Šią nišą ateityje gali užpildyti įvairios mokslinių paslaugų kompanijos, tačiau kol kas jos Lietuvoje tik pradeda kurtis⁸⁰.

Atliekant anketines apklausas, Slėniuose veikiančių subjektų buvo klausiama, kokia dalis jų atliktos MTEP veiklos per Slėnių veikimo laikotarpį buvo sėkmingai komercializuota. Remiantis atsakymų į apklausą duomenimis, matyti, kad Slėniuose bendrai buvo komercializuota apie penktadalis visos vykdytos MTEP veiklos. Vertinant apklausų metu surinktus duomenis, iš visų Slėnių išsiskiria „Saulėtekio“ slėnis, kuriame analizuojamu laikotarpiu buvo komercializuota apie trečdalis visos MTEP veiklos⁸¹.

Kaip rodo ir anksčiau atlikti tyrimai, bendradarbiavimą, ne tik pradinuose, tačiau ir vėlesniuose technologinės parengties lygiuose, nuo prototipavimo iki komercializavimo stabdo skirtingi verslo ir MSI

⁷⁹ Remiantis interviu medžiaga

⁸⁰ Ten pat

⁸¹ Remiantis apklausų duomenimis

tiksiai. Taip yra todėl, kad įmonių tikslas yra sukurti technologiją, kuri priklausytų tik įmonei, o MSI dirbantiems tyrėjams aktualiausia viešinti įgyvendintų tyrimų rezultatus rengiant mokslinius straipsnius⁸². Bendradarbiaujant vėlesniuose technologinės parengties lygiuose taip pat kyla iššūkių suderinant skirtingų bendradarbiaujančių šalių lūkesčius dėl patentavimo ir patentų savininkystės. Šie iššūkiai aktualūs ir Slėnių kontekste. Svarbu ir tai, jog įsivertinės mokslinės veiklos produktyvumo matavimas parengtais ir publikuotais moksliniais straipsniais, mokslinių žurnalų, kuriuose straipsnis publikuotas, poveikio ir straipsnių citavimo reitingais, neskatina tyrėjų aktyviau užsiimti bendradarbiavimo su verslu ir bendrų tyrimų įgyvendinimo veiklomis⁸³.

Tos pačios priežastys – tinkamos informacijos sklaidos trūkumas, riboti mokslo finansiniai ir žmogiškieji ištekliai – riboja bendradarbiavimo plėtrą ne tik su Lietuvoje įsikūrusiais verslais, tačiau ir su užsienio šalyse veikiančiais verslais.

MOKSLO KONVERSIJA Į VERSLĄ – NAUJŲ ŽINIOMS IMLIŲ ĮMONIŲ KŪRIMASIS

Kaip jau buvo minėta aptariant Slėnių rezultatyvumą, kalbant apie naujų žinioms imlių įmonių kūrimąsi, Slėnių plėtros programose suplanuotų rodiklių Slėniams nepavyko pasiekti visa apimtimi. Nepaisant to, Slėniai žinioms imlių verslų kūrimuisi įtakos turėjo. Remiantis apklausų duomenimis, apie 5 proc. Slėnių veiklos jų veikimo laikotarpiu buvo sėkmingai komercializuota įkuriant naujas žinioms imlias įmones. Pasiektais rezultatais išsiskiria „Saulėtekio“ slėnis. Remiantis apklausų duomenimis, šiame Slėnyje kiek mažiau nei penktadalis visos veiklos buvo sėkmingai komercializuota įkuriant naujas žinioms imlias įmones. Tuo tarpu kituose Slėniuose ši dalis siekė iki 10 proc.⁸⁴

Naujų žinioms imlių įmonių kūrimuisi labai svarbi buvo steigiant Slėnius vykdyta MTP priklausančių ir nuo jų atskirų verslo inkubatorių plėtra. Tačiau, kuriant verslo inkubatorius, nebuvo parengta atskira programa, apibrėžianti pagrindinius veiklos principus, inkubatorių finansinio tvarumo užtikrinimo mechanizmus. Taip pat, šalia investicijų į infrastruktūrą, nebuvo sukurta nuosekli naujų žinioms imlių įmonių kūrimąsi skatinanti programa, kurioje galėtų būti apibrėžtos naujai susikūrusioms žinioms imlioms įmonėms taikytinos lengvatos, kitos paramos ir skatinimo formos⁸⁵.

Tokios programos ir paskatų naujų žinioms imlių įmonių kūrimuisi trūkumas, kartu su kol kas nepatenkintu verslo inkubatorių infrastruktūros plėtros poreikiu (esamuose inkubatoriuose, ypatingai veikiančiuose „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėniuose, vietų naujoms įmonėms jau trūksta, planuojama plėtra pritraukiant privačius investuotojus), šiuo metu yra pagrindiniai iššūkiai, stabdantys aktyvesnį naujų žinioms imlių įmonių kūrimąsi⁸⁶.

Taip pat svarbu pastebėti, kad jau Slėnių kūrimo pradžioje, kuriant verslo inkubatorius bei MTP, labiau buvo orientuojamasi į Lietuvoje veikiančią ir besikuriančią verslą, neturint aiškiai išreikšto tikslo pritraukti ir užsienyje steigiamas žinioms imlias įmones. Galvojant apie esamos infrastruktūros plėtrą ir naujų žinioms imlių įmonių kūrimąsi skatinimui skirtas programas, reikėtų galvoti ir apie tarptautinėms įmonėms patrauklias sąlygas. Taip pat ateityje būtų tikslinga investuoti ne tik į tikslinę infrastruktūrą, tačiau ir į MTP bei verslo inkubatorių aplinką, skirti investicijų kultūrinei infrastruktūrai, kuri Lietuvoje veikiančius MTP ir verslo inkubatorius galėtų išskirti iš veikiančių užsienio šalyse⁸⁷.

⁸² MOSTA, „Kaip paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą Lietuvoje?“, 2018

⁸³ Remiantis interviu medžiaga

⁸⁴ Remiantis apklausų duomenimis

⁸⁵ Remiantis interviu medžiaga

⁸⁶ Ten pat

⁸⁷ Ten pat

Apibendrinant galima sakyti, kad investicijos į Slėnius sukūrė prielaidas mokslo ir verslo bendradarbiavimui – verslo inkubatorių ir MTP kūrimasis paskatino investicijas į Slėnius, jau sukaupto mokslinio potencialo konversiją į verslą (naujų žinioms imlių įmonių kūrimąsi). Taip pat atnaujinta MTEP infrastruktūra, akredituotų laboratorijų atsiradimas, APC atsiradimas padėjo patenkinti Lietuvos verslo, pradedančio intensyviau eksportuoti į Vakarų Europos rinkas, poreikius, o pagerinta MTEP kokybė, skirtingų sričių mokslininkų susitelkimas ir bendradarbiavimas paskatino mokslo ir verslo bendrą MTEP projektų įgyvendinimą, mokslo ir verslo ryšių užmezgimą ir nuoseklų šio ryšio stiprinimą.

Vis dėlto, realizavus pirminį mokslo konversijos į verslą potencialą ir patenkinus pirminius verslo bendradarbiavimo poreikius, tolesnė mokslo ir verslo bendradarbiavimo plėtra Slėniuose vyksta žymiai lėčiau ir ne visa apimtimi atliepia Slėnių kūrimo pradžioje turėtus lūkesčius. Tai lemia keletas priežasčių – tiek nedidelė MTEP veiklas finansuojančio verslo dalis, tiek riboti Lietuvos mokslininkų žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, kas natūraliai lemia atliekamų tyrimų tematikos ir teikiamų paslaugų ar bendradarbiavimo galimybių ribas, tiek mokslinių rezultatų vertinimo sistemos suformuota tyrėjų orientacija ne į bendradarbiavimą su verslo įmonėmis, o išskirtinai į mokslinių straipsnių rengimą ir publikavimą. Taip pat intensyvesnį mokslo ir verslo bendradarbiavimą stabdo informacijos apie Slėniuose teikiamas paslaugas ir vykdomus tyrimus, specifinės bei prototipavimui reikalingos infrastruktūros, mokslinių paslaugų įmonių, padedančių mokslo ir verslo įmonėms susikalbėti ir rasti inžinerinius sprendimus, trūkumas. Aktyvesniam žinioms imlaus įmonių kūrimuisi šiuo metu labiausiai trūksta papildomos verslo inkubatorių erdvės bei šio tipo verslo kūrimąsi skatinančių ilgalaikių programų.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, kad verslo ir mokslo bendradarbiavimo srityje matomi ir tam tikri skirtumai tarp Slėnių. „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėniai pasižymi intensyvesniu bendradarbiavimu su verslu, iš dalies nulemtu gana didelio lazerių ir biotechnologijų srityse besikuriančių naujų žinioms imlių verslų skaičiais. Šiuose Slėniuose bendradarbiavimas yra stabilesnis ir nuoseklesnis, su šiais Slėniais bendradarbiaujančios įmonės yra mažiau priklausomos nuo ES struktūrinių fondų priemonių finansavimo. Slėniuose veikiančiuose MTP ir verslo inkubatoriuose jaučiamas vietos trūkumas, todėl planuojama jų ilgalaikė plėtra, kuriai tikimasi pritraukti privačias investicijas. Tuo tarpu „Santakos“ ir „Nemuno“ slėniai daugiau atliepia MTEP grįstas inovacijas kuriančios tradicinės pramonės poreikius, su šiais Slėniais bendradarbiaujančios įmonės labiau kliaunasi ES struktūrinių fondų priemonių finansavimu, todėl jaučiamas didesnis jų susidomėjimo bendradarbiavimo galimybėmis svyravimas. „Jūrinis“ slėnis apskritai labiau funkcionuoja ne kaip Slėnis, vienijantis grupę jame veikiančių subjektų, bet kaip viena institucija su keletu padalinių. Šiame Slėnyje bendradarbiavimas daugiausia vyksta su keletu ilgalaikių partnerių.

3. IŠVADOS

Apibendrinant atliktą 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų į Slėnių kūrimą ir įveiklinimą analizę pagal rezultatyvumo, efektyvumo ir poveikio kriterijus, formuojamos šios atvejo studijos išvados:

BENDROSIOS IŠVADOS

- Slėnių kūrimo procesas patenka į 2 ES struktūrinių fondų investicijų įgyvendinimo laikotarpius – 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. – ir daugiausia buvo finansuotas būtent ES struktūrinių fondų lėšomis. Pagrindinės infrastruktūrinės investicijos į Slėnius buvo įgyvendintos iki 2016 m., nors 2 infrastruktūriniai projektai (Nacionalinio jūros mokslo ir technologijų centro statybos bei Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto perkėlimas į Santaros slėnį) vykdomi naudojant 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų finansavimo laikotarpio lėšas. Abiem finansavimo laikotarpiais taip pat buvo ir (ar) yra finansuojamas Slėnių įveiklinimas;
- Iš viso Slėnių kūrimui ir įveiklinimui buvo skirtos 22 ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamos priemonės, pagal kurias buvo įgyvendinti 379 projektai;
- Investicijas į Slėnius sąlygiškai galima skirstyti į 3 grupes: 1) Investicijos į Slėnių infrastruktūrą; 2) Investicijos į verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą; 3) Investicijos į Slėnių infrastruktūros įveiklinimą;
- Bendros investicijos į Slėnius visu analizuojamu 2007–2020 m. laikotarpiu sudarė 571,77 mln. Eur. Didžioji jų dalis (83 proc.) buvo investuota 2007–2013 m. laikotarpiu, likę 17 proc. investuoti 2014–2020 m. laikotarpiu. Taip pat didžioji dalis (daugiau nei 80 proc.) lėšų buvo investuota į infrastruktūros plėtrą, apie 12 proc. buvo skirta Slėnių įveiklinimui, o 8 proc. investicijoms į verslo, bendradarbiaujančio su Slėniais, infrastruktūrą;
- Didžiausia investicijų dalis (beveik 34 proc., arba apie 211 mln. Eur) teko „Saulėtekio“ slėniui, šiek tiek mažiau, atitinkamai apie 25 proc. (143 mln. Eur) ir 21 proc. (121 mln. Eur) investicijų buvo skirta „Santaros“ ir „Santakos“ slėniams, mažiausiai – atitinkamai 10 proc. (55 mln. Eur) ir 7 proc. (42 mln. Eur) investicijų teko „Nemuno“ ir „Jūriniam“ slėniams;
- ES struktūrinių fondų investicijomis į Slėnius buvo siekiama: 1) atnaujinti ir optimizuoti infrastruktūrą, kuri įgalintų plėtoti aukštąsias technologijas ir kitus perspektyviausius mokslo, technologijų ir verslo sektorius; 2) stiprinti MTEP ryšius su studijomis, tyrėjų ir kitų specialistų rengimu; 3) sudaryti palankias sąlygas mokslo žinias ir technologijas perduoti į verslą; 4) sukurti mokslinių tyrimų, mokslo ir studijų bei žinioms imlaus verslo sąveiką skatinančius, tarptautiniu mastu konkurencingus centrus; 5) sukurti žinių ekonomikos branduolius;
- Šių tikslų įgyvendinimo apimčiai matuoti Slėnių plėtros programose buvo numatyti stebėsenos rodikliai. Vis dėlto, sisteminga Slėnių plėtros programų įgyvendinimo stebėsenos nebuvo vykdoma. Nuoseklios Slėnių plėtros programų įgyvendinimo stebėsenos trūko dėl:
 - užsitęsusių investicijų į Slėnius projektų įgyvendinimo (nebuvo įmanoma atlikti stebėsenos tuo metu, kai ji buvo suplanuota ir tam buvo pasitelkti ekspertai);
 - vieningos stebėsenos rodiklių sistemos nebuvimo (iš viso Slėnių plėtros programose buvo numatyti 157 skirtingų tematinų sričių, skirtingo detalumo, tarpusavyje nepalyginami stebėsenos rodikliai, o tokio skaičiaus skirtingų rodiklių stebėsenos, neturint tam skirtų informacinių sistemų ir aiškiai apibrėžtų stebėsenos procedūrų, yra labai sudėtinga);

- detaliai neapibrėžtos stebėsenos atsakomybės (Slėnių plėtros programų įgyvendinimo stebėseną turėjo vykdyti Slėnių asociacijos, bet jos numatytos stebėsenos nevykdė).
- Siekiant įvertinti Slėnių plėtros programų įgyvendinimo rezultatyvumą ir efektyvumą, atliekant atvejo studiją buvo pasirinkta 11 dažniausiai Slėnių plėtros programose pasikartojančių ir bent iš dalies Slėnių pasiektus rezultatus atspindinčių rodiklių, kurių atžvilgiu, pasitelkiant Slėniuose veikiančių subjektų apklausas, buvo surinkta faktinė jų pasiekimo informacija.

REZULTATYVUMAS

- Bendrai Slėniai ne visa apimtimi sukūrė numatytus rezultatus. Visi Slėniai bendrai visa apimtimi pasiekė daugiau nei 80 proc. (9 iš 11) analizuotų rodiklių reikšmes. Tačiau ne visa apimtimi Slėniams pavyko įgyvendinti planuotus rezultatus, susijusius su pritrauktomis privačiomis investicijomis (nors bendrai Slėniai per savo veikimo laikotarpį pritraukė beveik 200 mln. privačių investicijų, t.y. apie 35 proc. į Slėnių kūrimą ir įveiklinimą ES struktūrinių fondų investuotos sumos) ir naujai sukurtomis žinioms imliomis įmonėmis;
- Nei vienam iš Slėnių nepavyko visa apimtimi pasiekti visų analizuotų rodiklių numatytų siektinų reikšmių. „Saulėtekio“ slėnis visa apimtimi nepasiekė 1, „Jūrinis“, „Santaros“ ir „Nemuno“ slėniai kiekvienas ne visa apimtimi pasiekė 2, o „Santakos“ slėnis – 3 Slėnio plėtros programoje numatytų ir atvejo studijoje analizuojamų rodiklių reikšmių. Dažniausiai Slėniams nepavyko visa apimtimi pasiekti rezultatų, susijusių su pritrauktų privačių investicijų suma ir smulkaus ir vidutinio verslo įmonių, įsikūrusių MTP, skaičiumi;
- Santykinai rezultatyviausiu iš visų Slėnių gali būti laikomas „Saulėtekio“ slėnis, kurio pasiektas vidutinis rezultatyvumas yra 24,19 proc. didesnis nei bendras Slėnių rezultatyvumas. Mažiausiu rezultatyvumu pasižymėjo „Santakos“ ir „Jūrinis“ slėniai. „Santakos“ slėnio vidutinis rezultatyvumas buvo tik 1,81 proc. didesnis už vidutinį Slėnių rezultatyvumą, o „Jūrinio“ slėnio rezultatyvumas buvo 5,91 proc. mažesnis nei vidutinis Slėnių rezultatyvumas;
- Vertinant esamas veiklos apimtis, aktyviausiu galima laikyti „Santaros“ slėnį, kuriame šiuo metu įgyvendinami 327 MTEP projektai (tiek nacionalinio, tiek tarptautinio lygmens, tiek finansuojami ūkio subjektų). Mažiausiai aktyviu laikytinas „Jūrinis“ slėnis, kuriame šiuo metu iš viso įgyvendinami 46 MTEP projektai. „Saulėtekio“ slėnis iš kitų Slėnių išsiskiria didele užsienio ūkio subjektų finansuojamų MTEP projektų dalimi. Tuo tarpu „Santakos“ ir „Jūrinis“ slėniai iš kitų Slėnių išsiskiria santykinai maža iš užsienio pritrauktų privačių investicijų dalimi.

EFEKTYVUMAS

- Vertinant investicijų į Slėnius efektyvumą (vieno rezultato vieneto sukūrimo kainą), santykinai didžiausias investicijų efektyvumas matomas „Nemuno“ slėnyje, santykinai mažiausias – „Saulėtekio“ ir „Jūriniam“ slėniuose.

POVEIKIS

- Bendrai, vertinant investicijų į Slėnius poveikį, sutinkama, kad Slėnių kūrimas buvo savalaikis ir svarbus tiek valstybės, tiek pačių mokslininkų ir (ar) tyrėjų, tiek verslo įmonių atžvilgiu, sudaręs pamatines sąlygas ir suteikęs impulsą intensyvesniam mokslo ir verslo bendradarbiavimui. Investicijos į Slėnius padėjo atnaujinti moksliniams tyrimams reikalingą infrastruktūrą, pakelti ją į tarptautinį lygį, įgalino tarptautinio lygmens tyrimų centrų atsiradimą, padėjo sukurti Lietuvos mokslo, kaip reprezentatyvaus ir patikimo partnerio, įvaizdį užsienio šalyse, kai kuriais atvejais padėjo pritraukti į užsienį išvykusius Lietuvos mokslininkus;
- Lietuvos verslo atžvilgiu, Slėnių įsikūrimas buvo svarbus tuo, kad suteikė testavimo ir sertifikavimo paslaugas, užtikrinant eksportui į Vakarų Europą reikalingų standartų atitiktį.

Investicijos į Slėnius padėjo sutelkti vienoje srityje dirbančių mokslininkų potencialą, įsivertinti, kuriose srityse Lietuvos mokslas jau turi pakankamą įdirbį, sukurti koordinacinius mechanizmus tarp skirtingų mokslo sričių ir inovacijų grandinės dalių; o verslams, kurie jau turėjo aiškiai suformuluotus poreikius, padėjo lengviau užmegzti nuolatinius kontaktus su aktualiomis MSI, paskatino iki tol MSI sukaupto žmogiškųjų išteklių potencialo ir žinių konversiją į žinioms imlų verslą;

- Vis dėlto, vertinant nacionalinio lygmens rodiklių, atspindinčių mokslo ir verslo bendradarbiavimo apimtį šalyje (pvz. rodiklių, atspindinčių verslo išlaidas MTEP, Lietuvos poziciją pagal Konkurencingumo indekso dedamąją, atspindinčią universitetų ir verslo bendradarbiavimą, dalį dirbančiųjų aukštųjų ir vidutinių-aukštųjų technologijų gamybos ir paslaugų sektoriuose) kaitą nuo 2016 m. (kuomet baigta įgyvendinti didžioji dalis infrastruktūrinių investicijų), matoma, kad investicijos į Slėnius esminio pokyčio, kuris atsispindėtų nacionalinio lygmens rodikliuose, mokslo ir verslo bendradarbiavimo srityje nesukūrė;
- Tačiau, vertinant investicijų į Slėnius poveikį mokslo ir verslo bendradarbiavimo plėtrai, ir šio poveikio mastą, reikalinga atsižvelgti ir į Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius ir jų įgyvendinimo mastą;
- Slėniuose veikiančys subjektai savo pasiektų rezultatų indėlį į mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimą vertina kaip reikšmingą (6,2 balai iš 7), nors sutinka, kad pasiekti rezultatai ne visa apimtimi atitinka Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius dėl bendrų su verslo subjektais MTEP projektų masto ir, ypač, bendradarbiavimo intensyvumo (atitinkamai 5,2 ir 4,9 balai iš 7);
- MTP ir verslo inkubatorių teikiamos paslaugos pačių MTP ir verslo inkubatorių taip pat buvo įvertintos kaip ne visa apimtimi atitinkančios Slėnių kūrimo metu turėtus lūkesčius (atitinkamai 5,3 ir 6 balai iš 7). MTP ir verslo inkubatoriuose veikiančios įmonės čia teikiamų paslaugų, lengvatų ir kitos paramos atitikimą turėtiems lūkesčiams ir paslaugų kokybę įvertino kaip gana aukštą (atitinkamai 5,7 ir 5,8 balai iš 7), nors teigia, kad gauta parama įmonės plėtrai buvo mažiau reikšminga (įvertinta 4 balais iš 7);
- Slėnių veiklos laikotarpiu daugiau nei trečdalis visų įgyvendintų MTEP projektų buvo įgyvendinti verslo subjektų užsakymu;
- Bendras išorės vartotojų naudojimas Slėniuose veikiančiais APC atitinka jų kūrimo metu keltus lūkesčius. Kiek daugiau nei trečdalis visų Slėniuose veikiančių APC vartotojų yra išorės vartotojai, apie pusę jų sudaro verslo subjektai, o su APC besinaudojančiais verslo subjektais įgyvendinamų bendrų mokslo–verslo projektų dalis svyruoja nuo trečdaliao iki beveik pusės visų verslo subjektams APC teikiamų paslaugų. APC teikiamų paslaugų kokybė ir bendradarbiavimo atitiktis turėtiems lūkesčiams APC besinaudojančių įmonių įvertinta kaip aukšta (atitinkamai, 6,4 ir 5,8 balai iš 7), nors naudojimosi APC intensyvumas tarp skirtingų Slėnių skiriasi;
- Per jų veiklos laikotarpį Slėniuose buvo sėkmingai komercializuota apie penktadalis visos MTEP veiklos, o apie 5 proc. Slėnių veiklos buvo sėkmingai komercializuota įkuriant naujas žinioms imlias įmones;
- Vis dėlto, realizavus pirminį mokslo konversijos į verslą potencialą ir patenkinus pirminius verslo bendradarbiavimo poreikius, tolesnė mokslo ir verslo bendradarbiavimo plėtra Slėniuose vyksta žymiai lėčiau. Tai lemia keletas priežasčių:
 - Informacijos apie Slėniuose verslui teikiamas paslaugas ir vykdomų tyrimų tematikas trūkumas;
 - Koordinacijos tarp skirtingų Slėniuose veikiančių subjektų, siekiant atsakyti į verslo užklausas, trūkumas;
 - Vyraujanti tendencija orientuotis į naujų projektų vykdymą su tais pačiais, nuolatinais verslo partneriais, o ne į naujų partnerių paiešką;
 - Kai kuriais atvejais MSI bendradarbiavimui su verslu taiko biurokратиškus ir nelanksčius mechanizmus;

- Labai maža žinioms imlaus ir MTEPI veiklomis užsiimančio ar jas finansuojančio verslo dalis Lietuvoje ir, atitinkamai, mažas MTEP paslaugų, naujų žinių ir sprendimų poreikis, nepakankamas MTEP veiklų pridėtinės vertės ir jų specifikos suvokimas;
 - Nenuoseklus paskatų verslui vykdyti ar finansuoti MTEP veiklas, kurti ir diegti MTEP grįstas inovacijas įgyvendinimas;
 - Dažnai riboti verslo įmonių gebėjimai aiškiai suformuluoti turimus poreikius;
 - Sistemingos rinkos poreikių stebėsenos nebuvimas nei Slėnių kūrimo, nei jų veiklos laikotarpiu;
 - Atsakingų institucijų aiškiai suformuluotų, ilgalaikius valstybės raidos siekius (o ne tik Slėniuose veikiančių subjektų poreikius) atitinkančių tolesnės Slėnių plėtros tikslų ir lūkesčių Slėnių veiklai, taip pat ir mokslo ir verslo bendradarbiavimo atžvilgiu, trūkumas, ypač pasibaigus numatytam Slėnių plėtros programų įgyvendinimo laikotarpiu;
 - Riboti Lietuvos mokslo žmogiškieji ir finansiniai ištekliai, lemiantys, kad dalies verslo poreikiai Lietuvoje negali būti patenkinti;
 - Skirtingi mokslo ir verslo lūkesčiai bendrų veiklų rezultatams, ypač bendradarbiaujant vėlesniuose technologinės parengties lygiuose (nuo prototipavimo iki komercializavimo);
 - Tyrėjų veiklos vertinimo kriterijai, kurie niekaip nesiejami su bendradarbiavimo su verslo įmonėmis aktyvumu;
 - Prototipavimui tinkamos infrastruktūros trūkumas;
 - Kvalifikuotų tarpininkų tarp mokslo institucijų ir verslo trūkumas, ypač kalbant apie inovacijų grandinės etapus nuo prototipavimo iki komercializavimo;
 - Nepakankama verslo inkubatorių ir MTP infrastruktūros apimtis, atsirandantis įrangos atnaujinimo poreikis;
 - Sisteminių verslo inkubatorių plėtros, naujų žinioms imlių įmonių kūrimosi skatinimo programų trūkumas.
- Tačiau svarbu pažymėti, kad mokslo bendradarbiavimo srityje matomi ir tam tikri skirtumai tarp Slėnių:
 - „Saulėtekio“ ir „Santaros“ slėnis pasižymi intensyvesniu bendradarbiavimu su verslu, iš dalies nulemtu gana didelio lazerių ir biotechnologijų srityse besikuriančių naujų žinioms imlių verslų skaičiaus. Šiuose Slėniuose bendradarbiavimas yra stabilesnis ir nuoseklesnis, su šiais Slėniais bendradarbiaujančios įmonės yra mažiau priklausomos nuo ES struktūrinių fondų priemonių finansavimo. Slėniuose veikiančiuose MTP ir verslo inkubatoriuose jaučiamas vietos trūkumas, todėl planuojama jų ilgalaikė plėtra, kuriai tikimasi pritraukti privačias investicijas;
 - „Santakos“ ir „Nemuno“ slėniai daugiau atliepia MTEP grįstas inovacijas diegiančios tradicinės pramonės poreikius, su šiais Slėniais bendradarbiaujančios įmonės labiau kliaunasi ES struktūrinių fondų priemonių finansavimu, todėl jaučiamas didesnis jų susidomėjimo bendradarbiavimo galimybėmis svyravimas;
 - „Jūrinis“ slėnis apskritai labiau funkcionuoja ne kaip Slėnis, vienijantis grupę jame veikiančių subjektų, bet kaip viena institucija su keletu padalinių. Šiame Slėnyje bendradarbiavimas daugiausia vyksta su keletu ilgalaikių partnerių, naujos žinioms imlios įmonės kuriasi itin retai.

4. LITERATŪROS SĄRAŠAS

DOKUMENTAI

- LR Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“.
- LR švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. V-2425 „Dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) stebėsenos grupės patvirtinimo“.
- LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. rugpjūčio 30 d. įsakymas Nr. V-1601 „Dėl 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 3 prioriteto „Tyrėjų gebėjimų stiprinimas“ VP1-3.1-ŠMM-08-K priemonės „Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklų vykdymas pagal nacionalinių kompleksinių programų tematikas“ projektų finansavimo sąlygų patvirtinimo“.
- LR švietimo ir mokslo ministro 2016 m. balandžio 21 d. įsakymas Nr. V-359 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 8 d. įsakymo Nr. V-852 „Dėl atviros prieigos centro valdymo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“.
- LR ūkio ministro 2008 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 4-624 „Dėl VP2-1.4-ŪM-03-K priemonės „Inogeb LT-1“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.
- LR ūkio ministro 2009 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. 4-277 „Dėl VP2-1.4-ŪM-02-K priemonės „Inoklaster LT+“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.
- LR ūkio ministro 2009 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. 4-276 „Dėl VP2-1.4-ŪM-01-K priemonės „Inoklaster LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.
- LR ūkio ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymas Nr. 4-394 „Dėl VP2-1.3-ŪM-01-K priemonės „Idėja LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.
- LR ūkio ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymas Nr. 4-396 „Dėl VP2-1.3-ŪM-03-K priemonės „Intelektas LT+“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.
- LR ūkio ministro 2010 m. sausio 19 d. įsakymas Nr. 4-34 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2009 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 4-395 „Dėl VP2-1.3-ŪM-02-K priemonės „Intelektas LT“ projektų finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.
- LR Vyriausybės 2003 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 1646 „Dėl ilgalaikės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros strategijos bei Lietuvos mokslo ir technologijų baltosios knygos nuostatų įgyvendinimo programos patvirtinimo“.
- LR Vyriausybės 2005 m. lapkričio 22 d. nutarimas Nr. 1270 „Dėl nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos“.
- LR Vyriausybės 2006 m. lapkričio 17 d. nutarimas Nr. 1133 „Dėl Lietuvos aukštojo mokslo sistemos plėtros 2006–2010 metų plano įgyvendinimo pirmojo etapo 2006–2007 metų priemonių patvirtinimo“.
- LR Vyriausybės 2007 m. kovo 21 d. nutarimas Nr. 321 „Dėl integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) kūrimo ir plėtros koncepcijos patvirtinimo“.
- LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1170 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santaka“ plėtros programos patvirtinimo“.
- LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1262 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Saulėtekis“ plėtros programos patvirtinimo“.
- LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1263 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santara“ plėtros programos patvirtinimo“.

- LR Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 786 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtrai programos patvirtinimo“.
- LR Vyriausybės 2008 m. spalio 1 d. nutarimas Nr. 1130 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ plėtros programos patvirtinimo“.

ANTRINIAI ŠALTINIAI

- BGI Consulting, Švietimo ir mokslo ministerijos administruojamų 2007–2013 metų veiksmų programos prioritetų ir juos įgyvendinančių ministerijos programų tarpinis vertinimas (užsakovas – LR švietimo ir mokslo ministerija), 2011.
- EY ir Technopolis Group, Metinė jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo pažangos vertinimo ataskaita ir Tarpinė jungtinės veiklos stebėsenos ataskaita (D1.3.1 & D.1.3.2), 2012.
- EY ir Technopolis Group, Metinė jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo pažangos vertinimo ataskaita ir Tarpinė jungtinės veiklos stebėsenos ataskaita (D1.3.1 & D.1.3.2), 2013.
- EY ir Technopolis Group, Metinė jungtinių tyrimų programų įgyvendinimo pažangos vertinimo ataskaita ir Tarpinė jungtinės veiklos stebėsenos ataskaita (D1.3.1 & D.1.3.2), 2014.
- ESTEP Vilnius, Europos Sąjungos struktūrinės paramos poveikio Lietuvos konkurencingumui vertinimas (užsakovas – LR finansų ministerija), 2015.
- Lidia Borrell-Damian, Timothy Brown, Andrew Dearing, Josep Font, Stephen Hagen, Janet Metcalfe, John Smith, „Collaborative Doctoral Education: University-Industry Partnerships for Enhancing Knowledge Exchange.“ Higher Education Policy, 23, 2010, p. 493–514.
- MOSTA, „Kaip paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą Lietuvoje?“, 2018.
- MOSTA, Lietuvos MTEPI infrastruktūrų plėtros gairių ataskaita, 2019.
- Paul Chatterton, John Goddard, „The response of higher education institutions to regional needs“, European Journal of Education, 35(4), 2000, p. 475–496.
- Robert Rybnicek, Roland Konigsgruber, „What makes industry–university collaboration succeed? A systematic review of the literature“, Journal of Business Economics, 89, 2019, p. 221–250.
- Shreeram Lamichhane, Tanka Nath Sharma, „University–industry relations: A thrust for transformation of knowledge and economic acceleration“, Journal of Education and Research, 2, 2010, p. 59–66.
- Valstybės kontrolė, „Sąveikos tarp mokslo ir verslo skatinimas“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-12-8), 2011.
- Valstybės kontrolė, „Valstybės investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą siekiant inovacijų augimo“, Valstybinio audito ataskaita (Nr. VA-P-50-1-7), 2017.
- Victoria Galan-Muros, Todd Davey, „The UBC ecosystem: putting together a comprehensive framework for university-business cooperation“, The Journal of Technology Transfer, 2019, p. 1311-1346.
- Visionary Analytics, Investicijos į mokslo ir studijų institucijų MTEP veiklą: pasiekimų, išmoktų pamokų ir išliekančių plėtros poreikių „žemėlapis“, 2019.

5. PRIEDAI

5.1 ATLIEKANT STUDIJĄ SLĖNIAMS PRISKIRIAMSI SUBJEKTAI

5 LENTELE. ATLIEKANT STUDIJĄ SLĖNIAMS PRISKIRIAMSI SUBJEKTAI

Slėnis	Slėniui priskiriami universitetai ir mokslo centrai ar institutai	Slėniui priskiriami mokslų ir technologijų parkai ir verslo inkubatoriai
„Saulėtekio“ slėnis	Vilniaus universitetas (VU): <ul style="list-style-type: none"> VU Gyvybės mokslų centras VU Lazerinių tyrimų centras „Naglis“ VU Mokslinės informacijos ir komunikacijos centras VU Informacinių technologijų atviros prieigos centras 	Biotechnologijų verslo inkubatorius
		VŠĮ „Saulėtekio slėnis“ su CERN verslo inkubatoriumi
	Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU): <ul style="list-style-type: none"> VGTU Civilinės inžinerijos mokslo centras Fizinių ir technologijos mokslų centras	Fizikos instituto mokslo ir technologijų parkas VŠĮ „Northtown Vilnius“
„Santaros“ slėnis	Vilniaus universitetas (VU): <ul style="list-style-type: none"> VU Duomenų mokslo ir skaitmeninių technologijų institutas 	VŠĮ „Visorių informacinių technologijų parkas“
	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	
	Inovatyvios medicinos centras	
	Gamtos tyrimų centras	
„Santakos“ slėnis	Kauno technologijos universitetas (KTU): <ul style="list-style-type: none"> KTU Nacionalinis inovacijų ir verslo centras Prof. K. Baršausko ultragarso mokslo institutas Realaus laiko kompiuterių sistemų centras KTU Sveikatos telematikos mokslo institutas KTU Biomedicininės inžinerijos institutas KTU Medžiagų mokslo institutas KTU Sintetinės chemijos institutas Informacinių sistemų projektavimo technologijų centras Organinių puslaidininkų tyrimų ekselencijos centras 	Kauno mokslo ir technologijų parkas
	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU): <ul style="list-style-type: none"> Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centras 	
	Lietuvos energetikos institutas: <ul style="list-style-type: none"> Nacionalinio atviros prieigos Ateities energetikos technologijų mokslo centras 	

Slėnis	Slėniui priskiriami universitetai ir mokslo centrai ar institutai	Slėniui priskiriami mokslų ir technologijų parkai ir verslo inkubatoriai
„Nemuno“ slėnis	Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Žemės ūkio akademija (buv. Aleksandro Stulginskio universitetas): <ul style="list-style-type: none"> • Miškų sektoriaus tyrimų, studijų ir plėtros centras • Augalų genetikos ir biotechnologijos centras • Atviros prieigos biosistemų inžinerijos, biomasės energetikos ir vandens inžinerijos centras • Agroekologijos ir augalų biopotencialo mokslo ir studijų centras 	Verslo inkubavimo funkciją atlieka VDU Žemės ūkio akademijos Komunikavimo ir technologijų perdavimo centras
	Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras (LAMMC): <ul style="list-style-type: none"> • Atviros prieigos žemės ir miškų jungtinis tyrimų centras • Vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų modeliavimo atviros prieigos centras • Agrobiologinių tyrimų atviros prieigos centras 	
	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU): <ul style="list-style-type: none"> • Gyvūnų mitybos ir biotechnologijų centras • Gyvūnų sveikatingumo ir gyvūninės kilmės žaliavų kokybės centras 	
	Kauno technologijos universitetas (KTU): <ul style="list-style-type: none"> • Maisto mokslo ir technologijų kompetencijos centras 	
„Jūrinis“ slėnis	Klaipėdos universitetas (KU): <ul style="list-style-type: none"> • KU Jūros tyrimų institutas 	Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting remiantis ŠMSM duomenimis⁸⁸, Slėnių plėtros programomis⁸⁹ ir Slėnių internetiniuose puslapiuose pateiktais duomenimis⁹⁰

⁸⁸ ŠMSM, Integruoti mokslo, studijų ir verslo centrai – slėniai <[Integruoti mokslo, studijų ir verslo centrai – slėniai | Švietimo, mokslo ir sporto ministerija \(smm.lt\)](#)>

⁸⁹ LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1262 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Saulėtekis“ plėtros programos patvirtinimo“, LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 1263 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santara“ plėtros programos patvirtinimo“, LR Vyriausybės 2008 m. lapkričio 12 d. nutarimas Nr. 1170 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Santaka“ plėtros programos patvirtinimo“, LR Vyriausybės 2008 m. spalio 1 d. nutarimas Nr. 1130 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ plėtros programos patvirtinimo“, LR Vyriausybės 2008 m. liepos 23 d. nutarimas Nr. 786 „Dėl integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) Lietuvos jūrinio sektoriaus plėtrai programos patvirtinimo“

⁹⁰ „Santakos slėnis“ <<https://www.santakosslenis.lt/>> „Vilniaus slėniai“ <<https://vilniaussleniai.lt/>> „Slėnis Nemunas“ <<http://www.slenis-nemunas.lt/lt/apie-mus/asociacijos-slenis-nemunas-struktura>>

5.2 ANALIZEI PASIRINKTŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ APIBRĖŽIMAS

6 LENTELĖ. ANALIZEI PASIRINKTŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ APIBRĖŽIMAS

Rodiklio pavadinimas	Vartojamų sąvokų paaiškinimas
MTEP bazės plėtros projektų skaičius	<p>Projektas – tai ekonomiškai nedalomų ir tikslią funkciją atliekančių veiklos rūšių visuma, turinti apibrėžtą biudžetą, įgyvendinimo laikotarpį ir aiškiai nustatytus tikslus.</p> <p>MTEP bazės plėtros projektai – tai pagal veiksmų programos priemonę gavę paramą (pasirašytos projektų Finansavimo ir administravimo sutartys) ir baigti įgyvendinti projektai. Neįtraukiami projektai, skirti techninei dokumentacijai parengti.</p> <p>Rodiklis laikomas pasiektu, kai patvirtinama galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita.</p>
Sukurtų ir veikiančių mokslinių tyrimų centrų skaičius	<p>Mokslinių tyrimų centrai – tai moksliniams tyrimams skirta viešojo sektoriaus institucinė, materiali ir informacijos išteklių, tinklų, darbo priemonių, instrumentų bei paslaugų infrastruktūra.</p> <p>Mokslinių tyrimų centras sujungia aukšto lygio mokslinius centrus bei kompetencijos centrus.</p> <p>Aukšto lygio mokslinių tyrimų centras – mokslinių tyrimų centras, telkiantis mokslininkus ir vykdamas fundamentinius mokslinius tyrimus, pripažįstamus tarptautiniu lygiu.</p> <p>Kompetencijos centras – mokslinių tyrimų centras, telkiantis mokslininkus ir vykdamas mokslinius tyrimus, skirtus ūkio ir visuomenės poreikiams tenkinti.</p> <p>Skaičiuojami sukurti ir veikiančios mokslinių tyrimų centrai, kuriuose buvo atliktas materialinės bazės arba technologinės ir informacinės infrastruktūros (įrangos, komunikacinių priemonių) atnaujinimas: pastatų (patalpų) rekonstrukcija, kapitalinis remontas, mokslinės įrangos įsigijimas.</p> <p>Rodiklis laikomas pasiektu, kai atnaujinamas mokslinių tyrimų centras, sukuriant ir (arba) išplėtojant centro infrastruktūrą.</p> <p>Projekto lygiu mokslinių tyrimų centras skaičiuojamas vieną kartą.</p>
Įkurtų (įranga aprūpintų) mokslinių laboratorijų skaičius	<p>Mokslinė laboratorija – tai įstaiga, jos padalinys ir (arba) patalpa, skirta moksliniams tyrimams, eksperimentiniams bandymams, kalibravimo ar patikros darbams.</p> <p>Skaičiuojamos sukurtos, atnaujintos arba įranga aprūpintos mokslinės laboratorijos, kuriose buvo atliktas materialinės bazės ir (arba) technologinės ir informacinės infrastruktūros atnaujinimas: pastatų (patalpų) rekonstrukcija, kapitalinis remontas, remontas, mokslinės įrangos, informacinių priemonių įsigijimas.</p> <p>Rodiklis laikomas pasiektu, kai sukuriamas, atnaujinamas arba įranga aprūpinamas mokslinė laboratorija, sukuriant ir (arba) išplėtojant laboratorijos infrastruktūrą.</p>
Įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių / tarptautinių) skaičius	<p>MTEP projektas – mokslinis tyrimas ir su jo įgyvendinimu susijusių veiklų visuma.</p> <p>Nacionalinis MTEP projektas – MTEP projektas, finansuojamas nacionalinių programų lėšomis.</p> <p>Tarptautinis MTEP projektas – MTEP projektas, finansuojamas tarptautinių programų lėšomis.</p>
Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos	<p>Darbo vieta – tai vieta, kurioje darbuotojas atlieka darbo funkcijas pagal nustatytą pareigybės aprašymą.</p> <p>Darbo vietos mokslinių tyrimų srityje – tai mokslininkų ir kitų tyrėjų bei pagalbinio personalo darbo vietos, apibrėžtos Lietuvos profesijų klasifikatoriuje (LPK-2005) 2 ir 3 pozicijoje.</p> <p>Bendros darbo vietos – tai nuolatinės ir laikinos darbo vietos.</p> <p>Laikinos darbo vietos – tai darbo vietos, kurios yra sukurtos projekto veiklų įgyvendinimo metu ir kurios, taikant 40 valandų per savaitę darbo laiką, yra užimtos ne trumpiau nei 26 savaites.</p> <p>Nuolatinės darbo vietos – tai darbo vietos, sukurtos projekto veiklų įgyvendinimo metu ir liekančios po projekto pabaigos.</p>

Rodiklio pavadinimas	Vartojamų sąvokų paaiškinimas
	<p>Skaičiuojamos tiesiogiai projekto veiklų įgyvendinimo metu sukurtos bendros darbo vietos, skirtos mokslininkams, kitiems tyrėjams ir pagalbiniam personalui.</p> <p>Rodiklis laikomas pasiektu, kai sukuriama nuolatinė arba laikina darbo vieta, skirta mokslininkui arba kitam tyrėjui arba pagalbiniam personalui.</p>
Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ar verslo inkubatoriuje skaičius	<p>Mokslo ir technologijų parkas (MTP) yra fizinė arba virtuali vieta, kurioje įsikuria įmonės, atliekančios taikomuosius mokslinius tyrimus bei vykdančios kitą inovacinę veiklą ir kurioje teikiamos specializuotos pridėtinės vertės paslaugos, tokios kaip verslo inkubavimas, konsultacijos bei technologijų perdavimas. MTP pagrindinis tikslas yra didinti regiono ar tam tikros teritorijos konkurencingumą, skatinant kokybės ir inovacijų kultūrą tarp savo narių, organizuojant žinių ir technologijų perdavimą iš jų sukūrimo taškų į įmones ir rinką, taip pat aktyviai skatinant naujų inovatyvių įmonių kūrimąsi.</p> <p>Verslo inkubatorius – viešoji įstaiga, kurios savininkė arba viena iš dalininkų yra valstybė ir (arba) savivaldybė ir kurios tikslas – teikiant viešąsias paslaugas verslui, sumažinti verslą pradedančių įmonių veiklos riziką ir padėti joms įsitvirtinti rinkoje, taip pat skatinti smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų veiklos plėtrą. Verslo inkubatorius telkia verslą pradedančias įmones jam nuosavybės teise priklausančiose ar kitu teisiniu pagrindu valdomose ir naudojamose patalpose.</p> <p>Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai – labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės, suprantamos taip kaip Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme (Žin., 1998, Nr. 109-2993; 2007, Nr. 132-5354).</p> <p>Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektais, įsikūrusiais MTP ar verslo inkubatoriuje, laikomi smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, kurie buvo / yra registruoti ir / arba savo veiklą vykdė / vykdo MTP arba verslo inkubatoriuje.</p>
Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius	<p>Nauja žinioms imli (arba atžalinė) įmonė (angl. spin off) – projekto įgyvendinimo metu arba investicijų tęstinumo laikotarpiu sukurta įmonė, kurios steigėjas arba vienas iš steigėjų yra mokslo ir studijų institucija ar universiteto ligoninė ir kurios tikslas – komercinti mokslo ir studijų institucijoje (-ose) ar universiteto ligoninėje (-ėse) arba įmonėje (-ėse) sukurtus MTEP rezultatus.</p>
Įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ir užsienio subjektų užsakymus) skaičius	<p>MTEP projektas – mokslinis tyrimas ir su jo įgyvendinimu susijusių veiklų visuma.</p> <p>Ūkio subjektai – įmonės, jų junginiai (asociacijos, susivienijimai, konsorciumai ir pan.), įstaigos ar organizacijos arba kiti juridiniai ar fiziniai asmenys, kurie vykdo ar gali vykdyti ūkinę veiklą Lietuvos Respublikoje arba kurių veiksmas daro įtaką ar ketinimai, jeigu būtų įgyvendinti, galėtų daryti įtaką ūkinei veiklai Lietuvos Respublikoje. Lietuvos Respublikoje viešojo administravimo subjektai laikomi ūkio subjektais, jeigu jie vykdo ūkinę veiklą.</p>
Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius	<p>Tyrimų institucijos – tai projekto vykdytojo arba partnerių institucijos, vykdančios mokslinius tyrimus ir (arba) eksperimentinės plėtros darbus.</p> <p>Įmonės – labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės.</p> <p>Skaičiuojamos tarp tyrimų institucijų ir įmonių pasirašytos bendradarbiavimo sutartys.</p> <p>Sutarčių objektais gali būti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) užsakymų iš ūkio subjektų vykdymas atliekant mokslinius tyrimus, kurių metu būtų naudojama projekto metu sukurta infrastruktūra; 2) projekto rezultatų komercializavimas, suteikiant galimybę MVĮ naudoti projekto metu sukurtą infrastruktūrą mokslinių tyrimų vykdymui. <p>Rodiklis laikomas pasiektu, kai pasirašoma bendradarbiavimo sutartis tarp tyrimų institucijos, kuri gavo paramą (pasirašyta Finansavimo ir administravimo sutartis), ir MVĮ.</p>
Pritraukta privačių investicijų	<p>Vertinamos privačių subjektų investicijos, kurias pritraukė Slėniuose veikiantys subjektai.</p>

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis ES struktūrinių fondų finansuojamų priemonių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašais, Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymu, MITA pateikiamais apibrėžimais

5.3 ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL SKIRTINGUS SLĖNIUS

7 LENTELĖ. ANALIZUOJAMŲ PRIEMONIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL KIEKVIENĄ IŠ 5 SLĖNIŲ

FINANSAVIMO LAIKOTARPIS	PRIEMONĖS KODAS	PRIEMONĖS PAVADINIMAS	„NEMUNO“ SLĖNIS	„SAULĖTEKIO“ SLĖNIS	„SANTAROS“ SLĖNIS	„SANTAKOS“ SLĖNIS	„JŪRINIS“ SLĖNIS
2007–2013 m.	VP2-1.1-ŠMM-02-V	Aukšto lygio mokslinių tyrimų centrų ir kompetencijos centrų plėtojimas	x	x	-	x	-
	VP2-1.1-ŠMM-03-V	Nacionalinio atviros prieigos mokslinės komunikacijos ir informacijos centro kūrimas	-	x	-	-	-
	VP2-1.1-ŠMM-04-V	Bendrosios mokslo ir studijų infrastruktūros stiprinimas	x	x	x	x	x
	VP2-1.1-ŠMM-06-V	Nacionalinių mokslo programų ir kitų aukšto lygio mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros projektų vykdymas	-	x	-	-	-
	VP2-1.4-ŪM-04-V	Inogeb LT-2	x	x	x	x	x
	VP2-1.3-ŪM-03-K	Intelektas LT +	x	x	x	x	x
	VP2-1.4-ŪM-02-K	Inoklaster LT+	-	x	x	-	-
	VP2-1.3-ŪM-01-K	Idėja LT	x	x	-	x	-
	VP2-1.3-ŪM-02-K	Intelektas LT	-	x	x	x	-
	VP2-1.4-ŪM-01-K	Inoklaster LT	x	x	x	-	-
	VP2-1.4-ŪM-03-K	Inogeb LT-1	-	x	x	x	x
	VP1-3.1-ŠMM-01-V	Mokslininkų ir kitų tyrėjų kvalifikacijos tobulinimas, mobilumo ir studentų mokslinių darbų skatinimas	x	-	x	x	-
	VP1-3.1-ŠMM-06-V	MTTP kokybė ir ekspertų rengimas	x	x	x	x	x
	VP1-3.1-ŠMM-05-K	MTTP tematinių tinklų, asociacijų veiklos stiprinimas	x	x	x	x	x

FINANSAVIMO LAIKOTARPIS	PRIEMONĖS KODAS	PRIEMONĖS PAVADINIMAS	„NEMUNO“ SLĖNIS	„SAULĖTEKIO“ SLĖNIS	„SANTAROS“ SLĖNIS	„SANTAKOS“ SLĖNIS	„JŪRINIS“ SLĖNIS
	VP1-3.1-ŠMM-08-K	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklų vykdymas pagal nacionalinių kompleksinių programų tematikas	x	x	x	x	x
2014–2020 m.	01.1.1-CPVA-V-701	Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros plėtra ir integracija į europines infrastruktūras	x	x	x	x	x
	01.2.1-LVPA-V-830	SmartParkas LT	-	x	-	-	-
	01.2.1-LVPA-K-833	Inoklaster LT	-	x	-	-	-
	01.2.1-LVPA-T-844	InoConnect	-	x	-	-	-
	01.2.1-LVPA-K-857	Skaitmeninių inovacijų centrai	-	x	x	-	-
	01.2.2-CPVA-K-703	Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas	-	-	x	-	x
	09.3.3-ESFA-V-711	Mokslininkų ir kitų tyrėjų gebėjimų stiprinimas	x	x	x	x	x
Iš viso slėnį finansavusių priemonių:			12	20	15	13	10

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting, remiantis esparama.lt, esinvesticijos.lt ir SFMIS duomenimis.

5.4 SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMOSE NUMATYTŲ RODIKLIŲ SĄSAJOS SU TOLESNEI ANALIZEI PASIRINKTAIS RODIKLIAIS

8 LENTELĖ. SLĖNIŲ PLĖTROS PROGRAMOSE NUMATYTŲ RODIKLIŲ SĄSAJOS SU TOLESNEI ANALIZEI PASIRINKTAIS RODIKLIAIS

Veiklos kryptis	„Saulėtekio“ slėnio rodikliai	„Nemuno“ slėnio rodikliai	„Santaros“ slėnio rodikliai	„Santakos“ slėnio rodikliai	„Jūrinio“ slėnio rodikliai	Analizuojami rodikliai	
MTEP infrastruktūros sukūrimas ir panaudojimas	PRIELAIDOS	MTEP bazės plėtros projektai	MTEP bazės plėtros projektai	MTEP bazės plėtros projektai	MTEP bazės plėtros projektai	MTEP bazės plėtros projektai	
			Parodomųjų žemės ir miškų ūkio bandymų ir infrastruktūros diegimo projektai Įvykdyta projektų (veikla – Mokslo ir studijų institucijų restruktūrizavimas)				Jūrinio slėnio infrastruktūrai paruoštas teritorijos plotas, kuriame įrengti inžineriniai tinklai ir susisiekiama komunikacijos
		Sukurta ir veikia mokslinių tyrimų centrų	Įkurti mokslinių tyrimų centrai	Sukurti ir veikiantys mokslinių tyrimų centrai (atnaujinimas)	Įsteigta ir veikia mokslinių tyrimų centrų	Sukurta ir veikia mokslinių tyrimų centrų (atnaujinimas)	Sukurtų ir veikiančių MTEP centrų skaičius
			Įkurti atviros prieigos nacionalinio lygio centrai	Sukurtų atviros prieigos patalpų bendras plotas		Rekonstruoto Žuvininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pastato Koppalyje, kuriame yra Žuvininkystės tyrimų ir mokslo skyrius, ploto padidėjimas	
		Sukurtų MTEP patalpų bendras plotas Sukurtų patalpų plotas Renovuotų patalpų bendras plotas					

Veiklos kryptis	„Saulėtekio“ slėnio rodikliai	„Nemuno“ slėnio rodikliai	„Santaros“ slėnio rodikliai	„Santakos“ slėnio rodikliai	„Jūrinio“ slėnio rodikliai	Analizuojami rodikliai	
MTEP infrastruktūros sukūrimas ir panaudojimas	PRIELAIIDOS	Įkurta (įranga aprūpinta) mokslinių laboratorijų	Įkurtos mokslinės laboratorijos	Įranga aprūpinta mokslinių laboratorijų	Įsteigta (įranga aprūpinta) mokslinių laboratorijų	Įranga aprūpinta mokslinių laboratorijų	Įkurtų (įranga aprūpintų) mokslinių laboratorijų skaičius
		Sukurtų bendro naudojimo (atviros prieigos) mokslinių laboratorijų bendras plotas	Atnaujintos mokslinės laboratorijos	Sukurtų laboratorijų bendras plotas	Atnaujinta (įranga aprūpinta) mokslinių laboratorijų	Sukurtų laboratorijų bendras plotas	
			Sukurtos arba atnaujintos mokomosios laboratorijos	Sukurta arba atnaujinta mokomųjų laboratorijų	Sukurta arba atnaujinta mokomųjų laboratorijų		
					Sukurtų bendro naudojimo (atviros prieigos) mokslinių laboratorijų bendras plotas		
		Vykdoma MTEP projektų (tarptautinių)	Įgyvendinta MTEP projektų (tarptautinių)		Įgyvendinta MTEP projektų (tarptautinių)	Įgyvendinta MTEP projektų (tarptautinių)	Įvykdytų MTEP projektų (tarptautinių) skaičius
		Publikacijų tarptautiniuose žurnaluose	Paskelbta mokslinių straipsnių			Paskelbta mokslinių straipsnių	
		Apgintų disertacijų Slėnio proveržio krypties temomis				Parengtos kvalifikacijos tobulinimo programos (veikla - Mokslininkų ir tyrėjų kvalifikacijos tobulinimas)	
			Mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus), kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas			Mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus), kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas	
			Mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus), kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus			Mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus), kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus	
			Finansuota subsidijų studentų mokslinei tiriamajai veiklai			Finansuota subsidijų studentų mokslo tiriamajai veiklai	

Veiklos kryptis	„Saulėtekio“ slėnio rodikliai	„Nemuno“ slėnio rodikliai	„Santaros“ slėnio rodikliai	„Santakos“ slėnio rodikliai	„Jūrinio“ slėnio rodikliai	Analizuojami rodikliai	
MTEP infrastruktūros sukūrimas ir panaudojimas	REZULTATAI	Finansuota subsidijų mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinei tiriamajai veiklai					
		Vykdoma MTEP projektų (nacionalinių)	Įgyvendinta MTEP projektų (nacionalinių)		Įgyvendinta MTEP projektų (nacionalinių)	Įgyvendinta MTEP projektų (nacionalinių)	Įvykdytų MTEP projektų (nacionalinių) skaičius
		Sukurta bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų		Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos	Bendrų mokslinių tyrimų darbo vietų skaičius	Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos	Bendros mokslinių tyrimų darbo vietos
			Pagal darbo sutartis viešajame sektoriuje įdarbinti mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus)			Pagal darbo sutartis viešajame sektoriuje įdarbinti mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus)	
				Pagal darbo sutartis įdarbinti mokslininkai ir kiti tyrėjai (išskyrus studentus), kurie ir toliau ten dirba po 6 mėnesių nuo projekto pabaigos			

Veiklos kryptis	„Saulėtekio“ slėnio rodikliai	„Nemuno“ slėnio rodikliai	„Santaros“ slėnio rodikliai	„Santakos“ slėnio rodikliai	„Jūrinio“ slėnio rodikliai	Analizuojami rodikliai	
Privataus sektoriaus naudojimasis Slėnių infrastruktūra	PRIELAIDOS	Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje (per 3 metus po Programos įgyvendinimo)	Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektai, įsikūrę Komunikavimo ir technologijų perdavimo centre ir verslo inkubatoriuje (per 3 metus po Programos įgyvendinimo)	Finansiškai paremtuose technologijų parko infrastruktūros objektuose per 3 metus po projekto įgyvendinimo įkurdinta smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų	Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsteigtų mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje (per 3 metus po Programos įgyvendinimo)		Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų, įsikūrusių mokslo ir technologijų parke ir verslo inkubatoriuje skaičius
		MTEP ir inovacijų aplinkos gerinimo projektų skaičius	MTEP ir inovacijų aplinkos gerinimo projektai	MTEP ir inovacijų aplinkos infrastruktūros gerinimo projektai	MTEP ir inovacijų aplinkos gerinimo projektų skaičius	MTEP ir inovacijų aplinkos (technologijų perdavimo funkcijas atliekančių centrų) infrastruktūros gerinimo projektai	
		Technologijų perdavimo, komunikavimo funkcijas atliekančių centrų infrastruktūros kūrimo projektų skaičius	Technologijų perdavimo, komunikavimo funkcijas atliekančių centrų ir susijusios infrastruktūros kūrimo projektai		Technologijų perdavimo, komunikavimo funkcijas atliekančių centrų infrastruktūros kūrimo projektų skaičius	Sukurta ir veikia technologijų perdavimo funkcijas atliekančių centrų	
		Įmonių, pasinaudojusių inovacijų paramos paslaugomis	Įmonės, pasinaudojusios inovacijų paramos paslaugomis		Įmonių, pasinaudojusių inovacijų paramos paslaugomis		
		Investicijoms parengta Slėnio teritorija	Sukurta ir veikia technologijų perdavimo funkcijas atliekantys centrai	Investicijoms parengto Slėnio teritorijos plotas		Sukurto technologijų verslo įmonių inkubatoriaus bendras plotas	
				Sukurta ar išplėta mokslo technologijų parkų ir verslo inkubatorių		Klaipėdos mokslo ir technologijų parko infrastruktūros plėtros projektai	

Veiklos kryptis		„Saulėtekio“ slėnio rodikliai	„Nemuno“ slėnio rodikliai	„Santaros“ slėnio rodikliai	„Santakos“ slėnio rodikliai	„Jūrinio“ slėnio rodikliai	Analizuojami rodikliai
Privataus sektoriaus naudojimasis Slėnių infrastruktūra	REZULTATAI	Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių (per 5 metus po Programos įgyvendinimo)	Slėnio pagrindu susikūrusios naujos žinioms imlios įmonės (per 3 metus po Programos įgyvendinimo)		Įsteigta naujų žinioms imlių įmonių (per 3 metus po Programos įgyvendinimo)	Sukurta mokslo ir verslo įmonių	Įsteigtų naujų žinioms imlių įmonių skaičius
	PRIELAIDOS	Organizuota tarptautinių renginių ir mugių Pritraukta privačių investicijų	Organizuoti tarptautiniai renginiai ir mugės Pritraukta privačių investicijų	Organizuoti tarptautiniai renginiai ir mugės Pritraukta privačių investicijų į mokslinių tyrimų ir technologijų perdavimo infrastruktūrą	Organizuota tarptautinių renginių ir mugių Pritraukta privačių investicijų Įgyvendinta MTEP projektų (pritraukta privačių investicijų)	Organizuota tarptautinių renginių ir mugių Pritraukta privačių investicijų į MTEP projektų vykdymą	Pritraukta privačių investicijų
Mokslo ir verslo bendradarbiavimas	REZULTATAI	Vykdoma MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus)	Įgyvendinta MTEP projektų (pagal ūkio subjektų užsakymus)		Įgyvendinta MTEP projektų (pagal ūkio subjektų užsakymus)	įgyvendinta MTEP projektų (pagal ūkio subjektų užsakymus)	Įvykdytų MTEP projektų (pagal Lietuvos ūkio subjektų užsakymus) skaičius
	REZULTATAI	Pasirašyta MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių (iki 2013 metų)	Pasirašytos tarp mokslo ir studijų institucijų ir įmonių MTEP bendradarbiavimo sutartys	Pasirašytos tyrimų institucijų ir mokslo ir verslo įmonių bendradarbiavimo sutartys (per 6 mėnesius po projekto pabaigos)	Pasirašyta MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių (iki 2013 metų)	Pasirašytos tyrimų institucijų ir mokslo ir verslo įmonių bendradarbiavimo sutartys (per 6 mėnesius po projekto pabaigos)	Pasirašytų MTEP bendradarbiavimo sutarčių tarp mokslinių tyrimų institucijų ir įmonių skaičius
	REZULTATAI	Kasmet įgyvendintų bendrų su mokslo ir tyrimų institucijomis projektų	Kiekvienais metais įgyvendinta bendrų su mokslo ir studijų institucijomis projektų		Kasmet įgyvendinta bendrų su mokslo ir tyrimų institucijomis projektų		
REZULTATAI	Naujų europinių tarptautinių patentų skaičius	MTEP veiklos, realizuotos sukurtose ir įdiegtose technologijose					

Veiklos kryptis		„Saulėtekio“ slėnio rodikliai	„Nemuno“ slėnio rodikliai	„Santaros“ slėnio rodikliai	„Santakos“ slėnio rodikliai	„Jūrinio“ slėnio rodikliai	Analizuojami rodikliai	
Studijų kokybės gerinimas	PRIELAIIDOS	Sukurta naujų studijų programų	Parengtos / atnaujintos studijų programos			Parengtos naujos doktorantūros studijų programos	Rodiklis nepasirinktas	
		Sukurta ir įdiegta techninių galimybių studijų pagrindu programų	Parengtos kvalifikacijos tobulinimo programos (veikla – aukštojo mokslo studijų personalo (dėstytojų) kompetencijų ugdymas)			Atnaujintos magistrantūros studijų programos		
			Dėstytojų stažuotės			Dėstytojų stažuotės		
	REZULTATAI			Studijų infrastruktūros projektai	Studijų infrastruktūros projektai		Studijų infrastruktūros projektai	Rodiklis nepasirinktas
					Sukurta arba atnaujinta vietų studentų bendrabučiuose		Sukurta studentų bendrabutis	
				Atlikta studentų stažuočių ir praktikų		Atlikta studentų stažuočių ir praktikų		
				Studentai, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas		Studentai, kurie mokėsi pagal formaliojo švietimo programas		
				Studentai, gavę valstybės pripažįstamą kvalifikaciją		Studentai, gavę valstybės pripažįstamą kvalifikaciją		
				Dėstytojai (aukštojo mokslo studijos), kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas		Dėstytojai (aukštojo mokslo studijos), kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas		
				Dėstytojai (aukštojo mokslo studijos), gavę neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus		Dėstytojai (aukštojo mokslo studijos), gavę neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus		
						Studentai, kurie mokėsi pagal neformaliojo švietimo programas		
						Studentai, kurie gavo neformaliojo švietimo programos baigimo pažymėjimus		

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting

5.5 SLĖNIŲ BENDRADARBIAVIMO SU ĮMONĖMIS PAVYZDŽIAI

Įmonė Nr. 1

Įmonė atlieka geofizikinius tyrimus, padedančius be tiesioginės intervencijos iširti po žeme esančius objektus ar struktūras. Ši veiklos kryptis, glaudžiai susijusi su aukštosiomis technologijomis ir jų vystymu, leido įmonei įsitvirtinti tiek Lietuvos, tiek kitų Baltijos šalių rinkose, bei paskatino bendradarbiavimą su „Jūriniam“ ir „Saulėtekio“ slėniams priskiriamais subjektais – atitinkamai Klaipėdos universiteto (KU) Jūros tyrimų institutu ir Vilniaus Gedimino technikos universitetu (VGTU). „Jūrinio“ slėnio atveju įmonė prisidėjo prie slėnio koncepcijos kūrimo ir praktinio jos įgyvendinimo bei pradėjo vystyti giliuosius geofizikinius tyrimus, kurie tapo bendrų projektų su KU Jūros tyrimų institutu pagrindu. Tuo tarpu bendradarbiavimas su VGTU prasidėjo nuo įmonės konsultacijų universitetui dėl specifinės infrastruktūros bazės, skirtos geologiniams – inžineriniams tyrimams, vėliau įmonė naudojo VGTU atviros prieigos centre esančią įrangą, tačiau bendrų projektų nevystė. Remiantis įmonės patirtimi, bendradarbiavimas su Slėniais vyko sklandžiai, prieiga prie reikalingų paslaugų buvo pakankama, o ankstesnės bendradarbiavimo patirtys ir užmegzti kontaktai leido sukaupti žinias apie šiuose Slėniuose teikiamas paslaugas ir tolesnio bendradarbiavimo galimybes MTEPI srityje, todėl iššūkių dėl informacijos stokos nekilo. Įmonės teigimu, bendradarbiavimas su Slėniais daugeliu atveju viršijo pirminius lūkesčius bei paskatino pradėti naujas veiklos kryptis, todėl ir toliau palaikomi glaudūs ryšiai, daugiausia su „Jūriniu“ slėniu.

Įmonė Nr. 2

Įmonės gaminamų lazerinių ir optinių sistemų ištakos siekia Vilniaus universiteto lazerinių tyrimų centre atliktus tyrimus, kurių pagrindu 1994 m. buvo įkurta pati įmonė, šiandien išlaikanti lyderės pozicijas pasaulyje tarp kitų femtosekundinių lazerių gamintojų. Didžioji dalis įmonės pagaminamos produkcijos pritaikoma mokslo, pramonės ir medicinos srityse, todėl įmonė nuolat atlieka įvairius tyrimus, investuoja į inovacijų vystymą, kurių plėtrai daugiausia pasitelkia mokslininkus iš „Saulėtekio“ slėniui priskiriamų subjektų – Vilniaus universiteto (VU) ir Fizinių ir technologijos mokslų centro (FTMC). Nors įmonė kartais naudoja FTMC atviros prieigos principu teikiamomis paslaugomis, pažymi, kad didžiausia bendradarbiavimo su Slėniu nauda – kompetentingi specialistai, kurių, nuosekliai augant lazerių sektoriui, poreikis nuolat didėja. Remiantis įmonės patirtimi, nuolatinis bendradarbiavimas su VU ir FTMC padeda ieškoti naujų nišų, kur būtų galima pritaikyti įmonės gaminamą produkciją, taip pat neretai pati įmonė finansuoja įvairius tyrimus, kurių metu, nepaisant pirminių idėjų realizavimo sėkmės, parengiami atitinkamų sričių ekspertai, suteikiantys galimybę toliau vystyti specifinius tyrimus. Įmonės teigimu, Slėnių kūrimo metu skirtos investicijos infrastruktūrai kuria didžiulę naudą, kadangi mokslininkai gali generuoti naujas idėjas, vystančias tam tikras kompetencijas bei reikalingas verslui. Vis dėlto, įmonė atkreipia dėmesį, jog bendradarbiaujant su universitetu, šiandien stinga aiškumo intelektinės nuosavybės srityje, taip pat nebuvo pilnai įgyvendinta industrinės doktorantūros idėja, kuri būtų leidusi orientuoti doktorantų tiriamuosius darbus į įmonės atliekamus tyrimus MTEP srityje.

Įmonė Nr. 3

Įmonė užsiima fitoterapija – viena iš medicinos atšakų, kuri remiasi įvairių augalų panaudojimu gydymo tikslams, todėl pagrindiniai įmonės kuriami produktai daugiausia apima iš įvairių ekstraktų ir veikliųjų medžiagų sudarytus maisto papildus ir funkcinį maistą. Kurdamą naujus produktus, įmonė nuolat atlieka įvairius tyrimus, todėl aktyviai bendradarbiauja su mokslininkais iš „Santakos“ slėniui priskiriamo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU), su kuriais ieško būdų, kaip būtų galima apsaugoti augalinius ekstraktus nuo neigiamo išorės poveikio bei kuria specifines mikrokapsules, skirtas funkciniam maistui. Taip pat įmonei teko naudotis tiek „Saulėtekio“ slėnyje esančio Fizinių ir technologijos mokslų centro (FTMC), tiek „Santaros“ slėniui priskiriamo Gamtos tyrimų centro atviros prieigos principu (APC) teikiamomis paslaugomis. Įmonė pažymi, kad žinant savo poreikius ir turint aiškiai apibrėžtas užduotis, bendradarbiavimas su visais Slėniais vyksta sklandžiai ir efektyviai, nors kartais tenka susidurti su idėjų realizavimo iššūkiais. Remiantis įmonės patirtimi, didesnę bendradarbiavimo sklandumą užtikrintų išsamiau pateikta informacija apie APC teikiamas paslaugas, taip pat didesnė informacijos sklaida, kuri praverstų tais atvejais, kai su atitinkamu subjektu nėra užmegztų ankstesnių ryšių. Nepaisant to, įmonės vertinimu, Slėniai paskatino investicijas į MTEPI ir bendrų mokslo–verslo projektų vystymą. Šiandien įmonė daugiausia bendradarbiauja su „Santakos“ slėniu, o ateityje numato glaudesnę bendradarbiavimą su Vilniaus universitetu, kuris investuos į naujo farmacijai skirto centro statybas „Santaros“ slėnyje, atversiančio dar platesnes galimybes inovacijų vystymui.

Įmonė Nr. 4

Ši įmonė, gaminanti daugiau nei 300 šokoladinių, karamelinių, želė ir kitokių saldumynų rūšių, veikia jau daugiau nei šimtą metų ir yra viena seniausių šokoladų gamintojų tiek Lietuvoje, tiek Europoje. Atsižvelgdama į kintančius pirkėjų poreikius, įmonė ne tik pildo asortimentą naujais gaminiais, bet ir nuolat tobulina gamybos technologiją, parinkdama įvairesnes, dažnai lietuviškas, ekologiškas žaliavas. Plėtodama inovatyvius projektus, įmonė yra bendradarbiavusi su „Santakos“ slėniui priskiriamu subjektu – Kauno technologijos universitetu, taip pat su mokslininkais iš Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos ir Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC), laikomais „Nemuno“ slėnio dalimi. Šiandien įmonė daugiausia bendradarbiauja su LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institutu, su kuriuo ryšiai užsimezgė įmonės iniciatyva, iš poreikio į gamybą įtraukti daugiau vietinių žaliavų, pavyzdžiui, įvairių uogų ir vaisių, kurių liofilizavimas šiandien yra viena iš pagrindinių bendradarbiavimo su LAMMC kryptų. Įmonė pažymi, kad sustiprinti ryšius su LAMMC padėjo narystė Nacionalinio maisto ūkio klasteryje, kuriame skatinamas mokslo–verslo bendradarbiavimas, taip pat įmonė aktyviai veikia SMART FOOD klasteryje. Remiantis įmonės patirtimi, investicijos, skirtos „Nemuno“ slėniui, leido LAMMC atnaujinti infrastruktūrą, kuri sukūrė palankesnes sąlygas atlikti daugiau tyrimų ir praplėsti atviros prieigos principu teikiamų paslaugų spektrą, aktualų ir įmonės poreikiams. Bendradarbiavimą su LAMMC įmonė vertina labai pozityviai, kadangi aukštos kokybės paslaugas ir glaudi partnerystė leidžia pasiekti norimus rezultatus.

Įmonė Nr. 5

Ši Suomijos kapitalo įmonė atlieka ikiklinikinius tyrimus, kurių rezultatai naudojami akių ligų gydymui skirtų vaistų kūrimui. Apie 90 proc. Lietuvoje esančio įmonės padalinio veiklos sudaro įvairūs MTEP projektai, todėl įmonė palaiko glaudžius ryšius su „Santaros“ slėniui priskiriamais subjektais – Vilniaus universitetu (VU) ir Inovatyvios medicinos centru (IMC), taip pat yra bendradarbiavusi su „Santakos“ slėniui priskiriamu Lietuvos sveikatos mokslų universitetu. Kaip pažymi įmonė, sprendimą įsikurti „Santaros“ slėnyje lėmė ne tik mokslinio potencialo koncentracija, bet ir galimybė konkurso būdu išsinuomoti verslo inkubatoriuje esančias patalpas, pritaikytas mokslinei tiriamajai veiklai, įsikūrusias šalia gyvūnų tyrimų centrų. Įmonė dažnai naudojasi „Santaros“ slėnyje atviros prieigos principu teikiamomis paslaugomis, taip pat kartu su VU mokslininkų grupėmis įgyvendina bendrus projektus, vykdo fundamentinius tyrimus bei prisideda prie Lietuvos mokslinio potencialo kūrimo pritraukdama doktorantus iš įvairių universitetų. Remiantis įmonės patirtimi, bendradarbiavimas su VU ir IMC vyksta itin sklandžiai, pasižymi dideliu lankstumu, ypač MTEP įgyvendinimo metu kylančių iššūkių atžvilgiu. Įmonė pažymi, kad Slėniai turėjo itin reikšmingą indėlį skatinant sinergiją tarp mokslo ir verslo, o lengvatines sąlygas pumpurinėms įmonėms sudarantys verslo inkubatoriai yra viena pagrindinių varomųjų jėgų, leidžiančių įmonėms greičiau augti, padedančių pritraukti tiek žmones, tiek investicijas. Dėl šios priežasties įmonė mato poreikį kurti daugiau verslo inkubatorių, kadangi be minėtų privalumų, verslo inkubatoriuose labai dažnai užsimezga bendradarbiavimas tarp jame įsikūrusių įmonių, kurios yra suinteresuotos skatinti mokslo–verslo sinergiją.

5.6 INTERVIU RESPONDENTŲ SĄRAŠAS

9 LENTELĖ. INTERVIU RESPONDENTŲ SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Respondento vardas, pavardė	Atstovaujamas organizacija	Pareigos	Interviu atlikimo data
1.	Sigitas Stanys	Asociacija „Santakos slėnis“	Administracijos direktorius	2021 m. kovo 29 d.
2.	Nerijus Blažauskas	Asociacija „Baltijos slėnis“	Direktorius	2021 m. balandžio 1 d.
3.	Inga Adamonytė	Asociacija „Slėnis Nemunas“	Direktorė	2021 m. balandžio 1 d.
4.	Rimas Varkulevičius	Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija	Prezidentas	2021 m. balandžio 1 d.
5.	Renata Lygienė	LR ekonomikos ir inovacijų ministerija	Verslo ir mokslo bendradarbiavimo skyriaus vedėja	2021 m. balandžio 6 d.
6.	Kristina Mateikienė	Asociacija „Santaros slėnis“	Direktorė	2021 m. balandžio 14 d.
7.	Laima Kaušpadienė	„Vilniaus Slėnių asociacija“, Saulėtekio slėnio MTP	Direktorė	2021 m. balandžio 14 d.
8.	Dainius Michelevičius	UAB „Geobaltic“	Generalinis direktorius	2021 m. balandžio 16 d.
9.	Arūnas Žebrauskas	VMTI „Inovatyvios medicinos centras“	Projektų valdymo grupės vadovas	2021 m. balandžio 20 d.
10.	Martynas Barkauskas	UAB „Light Conversion“	Direktorius	2021 m. balandžio 20 d.
11.	Albertas Žalys	LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Studijų skyriaus vyriausiasis specialistas	2021 m. balandžio 22 d.
12.	Mindaugas Potapovas	UAB „Innovative Pharma Baltics“	Tyrimų koordinatorius	2021 m. balandžio 22 d.
13.	Gintaras Valušis	Mokslinių tyrimų ir technologijų organizacija, Fizinių ir technologijos mokslų centras	Direktorius	2021 m. balandžio 26 d.
14.	Rūta Gilaitienė	UAB „Rūta“	Inovacijų vadovė	2021 m. balandžio 28 d.
15.	Julius Paužuolis	Fizikos instituto MTP	Direktorius	2021 m. balandžio 29 d.
16.	Giedrius Kalesnykas	UAB „Experimentica“	Direktorius	2021 m. balandžio 29 d.

Šaltinis: sudaryta BGI Consulting